Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Speculum stultorum

https://hdl.handle.net/1874/313565

C.A. 0727

Incipit epiſtola veteris vigelli ad guilhelmū amicū ſuū ſecretū con-
tinens ītegumentū ſpeculi ſtultoꝝ ad eundem directi et inferi9 ſcripti

Dilecto ſibi in xp̄o et ſemper diligēdo fratri guilhelmo. Su-
us vigellus. Salutem in ſūmo et vero ſalutari. Librū tibi
nuper miſi cuius et titulus et textus legentibus et non ī-
telligentibus videtur eſſe ridiculoſus. Sed et ſi ſingula ſubtiliter in-
ſpexeris animū ꝗ ſcribentis et intentionem attenderis. licet ſtilus non
minus ſit rudis ꝙ materia in aliquo poſſet erudiri. Vnde vt tibi in lu
cem prodeāt que verboꝝ velata ſunt diſſimulatione pauca tibi breuit
de abſconditis meis dignū duxi denudare. Titulus igitur hui9 libel
li talis eſt. Speculum ſtultoꝝ. Qui igitur ſic appellatus ē vt inſpiciētes
aliena inſpecta ſtulticia tamꝙ ſpeculū eā habeant quo īſpecto ꝓpriam
corrigāt. diſcantꝗ in ſeipſis id eſſe rephendendū qđ in alijs reprehen
ſibile viderint q̄ſi per ſpeculū. Verūptamen ſicut ſpeculū intuentib9 fa
ciem repreſentat et formā. ſ3 nequaꝙ in aīo p̄terite rep̄ntationis con
ſeruat memoriā. ſic et ſtultis familiare ſolz eſſe et rarū ſolz eſſe vel dif
ficile a propria reuocari ſtulcia q̄ntumcūꝗ fuerint eruditi ex aliena.
Dicitur igit̄ ſpeculū ſtultoꝝ quia ſtulti īſpecta ſapiēcia ſtatim obliuiſ-
cunt̄ eā. vel quia ſapiētes ex eo eciā proficiunt qui dū ſtultoꝝ ſtolidi-
tatem aſpiciunt ſeipſos componunt. et ex trabe īſpecta in oculo alieno
feſtucā eiciunt de ꝓprio. Hec de titulo. Introducit̄ autē aſinus aīal
ſtolidum volens caudā aliam et āpliorem ꝙ natura contulerat contra
naturā ſibi inſeri non reſpiciēs quid neceſſitas expoſcat et ſtatus vti-
litas ſuadeat. eo ꝙ magis vota ſua contra naturam acuens quo ad im-
poſſibilia ſe cōuertit. et fact9 eſt īpaciens dilationis. Aſinus iſte mona
chus eſt aut quicūꝗ alius religioſus in clauſtro poſit9 q̄ tamꝙ aſinus
ad obſequiū dn̄i ſeruicio diuino eſt mancipat9. q̄ nō contēt9 cōditioē
ſua ſicut aſinus ſua cauda id qđ naturaliter non accepit vel natura re
pugnāte nequaꝙ poterit accipere affectat āplius ad illud modis oīni

bus anhelans. et conſulit medicũ. i. quecũq putat id ſibi conferre qd
mente captꝰ eſtimat eſſe poſſibile. Caudã veterẽ vult ſibi auelli et no
uam inſeri. quia vitã clauſtralẽ in q̃ deberet vſq in finem perſeuerare
vt ſaluꝰfieret oĩno faſtidit. querens oĩbus modis qualr̃ ab eo euellat
et trãſplantet̃ vt noua cauda et plixa ſibi poſſit accreſcẽ. ſcȝ vt priora
tum vel abbaciã poſſit ſibi apprehendere vbi parentũ ſuorũ ſequelã co
pioſam poſſit ſibi ĩſerere. et poſtea q̃ſi caudã pꝰ ſe quocũq ierit tra
here glanter. Medicus vero ideſt iſte q̃ deſiderat ĩfirmũ hunc curare
dummõ ſit curabilis audiat quid aſinus petat quid deſiderat quo deniq
tendit. et petitionẽ habeat p friuolo. deſiderium pro ſtulto. id quo ten
dit oĩno pro nichilo. vnde ab inceptis ſuadeat deſiſtere et naturalibus
contentũ bonis aliena non appetere. dicens de facili eum bona que poſ
ſidet perdere poſſe ſed pdita non leuit̃ ſed vix aut numq̃ recuperare.
¶ Due vacce fuerunt quondam cuidam patrifamilias que tẽpore hy
emali in quodã prato lutoſo de nocte cõmorate ſupueniente gelu acri
ori per caudas lutoſas terre q̃ limoſa erat adheſerunt et ita congelate
ſunt q mane cũ ad ſtabula reuerti conarentur nullatenꝰ potuerunt a
terra caudas euellere ſed compulſe ĩuite reſidere. Vñ cũ altera eorũ for
tune ſue nimis eſſet impaciẽs illecta vero in amore vituli quem nuper
domi reliquerat ĩcluſum. caudã ſuam nimis feſtine pſcidit. domumq re
currit ſuadens ſocie ſue vt abſciſa cauda ab impedimẽto ſe ſolueret et
ſecũ expedita rediret. Sed illa magis circũſpecta et ſecum penſans qd
cauda que oneri eſt hyeme. vtilitatis conferat in eſtate. conſilio acqui
eſcere ſupſedit expectans donec ſol circa meridiem incaleſcens et gla
ciem ſolueret et gelu temperaret. eamq ſineret ĩmaculatam gaudenter
abcedere. que per diſcretionẽ ſe nouit in anguſtijs tẽperare. Hee due
vacce duo genera hoĩm ſunt in religione viuencium. Sunt enim qui
dam nimis indiſcreti et valde precipites qui cũ aduerſitate aliqua ſup
ueniente quaſi quodam gelu conſtricti vel parentũ ſuorũ teneritudine
quadam ſicut vacca vituli amore capti et excecati caudam ſuam ſta

tim abſcindūt id eſt memoriā mortis q̃ ſe a muſcis ꝑuolantibus et pū
gentibus deberent protegere longe proiciunt. ſed in futurum non pro
ſpiciētes nec eorū exitus in ira ſua metiētes veteres aīcos ſuos qui eis
in neceſſitatibꝰ adeſſe poterāt ſine ſpe recuperationis abſcindunt ſiue
preſcindunt penitus et euellunt. Vn̄ in tp̄e anguſtie nō īmerito cadūt
ante faciē ſubſequētis amicoꝝ deſtituti adiutorio qui noluerunt mode/
rari quid facerēt in furore ſuo. Alij ſunt qui maturiori reguntur conſi/
lio ſpūs ſapiencie et intellcūs in īteriora extenſi et qđ maxime pruden/
cie eſt fortuitos caſus inopinatorū metiunť euentuum qui in aliquo le
uiter ſeu grauiter eis poſſent nocere: illud ſapientis pre oculis habētes
īterioribus vn̄ verſus. A caſu deſcribe diem non ſolis ab ortu. Non at
tendentes faciē ſcorpionis ſed caudā. Hij ſunt q̄ ī aduerſis pacienť ī/
pacientiū repulſiones tolerāt. qui beneficij ingratos humili expectatione
in memoriā īmemores reuocāt· qui rerū exitus plus q̄ꝫ principia pon/
derant. Hij ſunt qui eſtiui feruoris non īmemores caudā ſuam ſeruant
vt muſcas abigant et elidant. Cauda extrema pars eſt corporis qui
membris omnibꝰ neceſſaria eſt in die incaleſcentis feruoris. Cauda
corporis eſt finis vite pn̄tis ſignans hunc qui bonū facit et bene cuſto
dit muſcas id eſt demonū inſidias in die feruoris ſcilicet in die iudicij
non timebit. Ille vero qui tēpore hyemis et hꝰ vite pn̄tis frigeſcen/
tis caudā abſciderit id eſt extrema ſua corrigere neglexerit in tormen
tis cū demonibꝰ ſubiacebit. Galienꝰ igiť volēs vt aſinꝰ ſaperet et ītelli
geret ac nouiſſima prouideret diſſuaſione vſus eſt. ſed cōſiderās q̄ꝫ ſtul
to aliquid contra voluntatē ſuadere vel diſſuadere nimis ſit difficile cū
eum videret in ꝓpoſito ſuo ita ꝑtinaciter perſiſtere iuxta ſalomonē q̄
ait reſponde ſtulto iuxta ſtulticiā ſuā precepit ei vt quedam perquiret
que erāt īpoſſibile repiri. quaſi maīfeſte ei diceret. Conſilio non acqui
eſcis. exemplo non inſtrueris. neceſſe eſt vt labore manuum erudiaris
Multis enim vexatio dedit intellectum. quos proſperitas num̄q̄ꝫ potu
it erudire. ¶ Aſinus enim qui vadit emere varia et in vaſis vitreis

ea recondit monachus eſt. qui vt vanitatē quam deſiderat aſſequatur
circūquaqꝫ diſcurrit grām hoīm querens que quaſi vitrum fragile eſt
nūc ꝙ adulatoribꝰ allicit· nūc muneribus aſtringit. totqꝫ laboribus et
erumpnis afficitur pro nichilo ꝙ longe minori precio poſſet regnum
celorum ſibi comparaſſe. Unde plerūqꝫ fit vt dum ſupra ſe quis rapitur
ꝑ ſtulta et inania deſideria acquirat non ſolum. ſed illud eciam modi-
cum perdat qđ priꝰ habebat. Sic aſinꝰ qui cū nouā caudā ſibi inſeri
laborauit veterē oīno confuſus amiſit. ¶ Iſte frater fromundus qui
canes īmiſit in aſinū et poſtea nimis ꝑterritus ſimilauit ſe in oībꝰ ſa-
tiſfactū cogitās quō eū de medio tolleret. et dū hec callide machinare-
tur ab aſino in rodanū precipitatꝰ ē et ſubmerſus. eos ſignificat q̊ frēs
ſimpliciores ſua aſtucia circūuenire et decipe attēptant ſepiꝰ ipſi ī la-
q̄os incidūt quos alijs abſcondūt. Iuxta illud neqꝫ fuit vnꝙ̄ vel erit
lex equior vlla. ꝙ̄ necis artifices arte perire ſua. Verba que ſecum aſi-
nus loquitᷣ ſecundū animi ſui motum nunc fatua nūc indiſcreta. medi-
tationes eorum ſignant indiſcretas et īutiles qui ponunt impoſſibilia
in animo ſuo. et ea que non ſunt tamꝙ̄ ea que ſunt ſperāt et expectāt
dies ſuos in vanitate conſummantes. circa ſeria deſides et negligentes
et circa friuola ſolliciti et precipites. quorum cogitationes ſtultas et ī-
ſtabiles opera que ſequuntur oſtendunt dicente ſcriptura. A fructibus
eorum cognoſcetis eos. ¶ Qđ autem ſequitur de filio preſbiteri et pul-
lo galline qui poſtea pro tibia fracta reddidit talionē. q̄a ꝑ ſe ſatis e-
lucet ergo nō indiget expoſitione. Hoc enī hodie ex cōſuetudine ver-
ſum eſt in naturā. vt qui leduntᷣ vel eciā in mīmo offenduntᷣ in pue-
ricia tēpus retributionis vſqꝫ ad ānos vltime ſenectutis reſeruent in
memoria. nec acceptam aliqñ iniuriam obliuiſcantur quouſqꝫ manifeſ-
te fuerit expiata per penam. ¶ Pariter aſinus qui pariſius ſcolas fre-
quentat et lrās pena diſcendo et operam perdit et impenſam quia diſ-
cedens nomē vrbis non potuit retinē in qua per ſeptenniū morā fecit
illos ſignat qui cū ſenſus nō habeant excercitatos vel aptos ad lrās

apices ītelligendos. tñ vt viderant in vtroq; teſtamento eruditi libros legunt quos nō ītelligunt quoꝝ eciā noīa eis plectis non meminerunt cupiētes poci9 vt ab hoībus multa et magna ſcire credant ex aſſidua libroꝝ aſpectione ꝗ̄ vt aliquid ſciāt in rei veritate. Hij in oībus ap te eruditi ſunt quouſq; articul9 emerſerit vt res verbis fidem faciat. et ſciēcia diucius abſcondita per operis effectū in publicū prodeat. cū turpe et ridiculoſum id aliqñ profiteri non erubeſcere qđ cum ad rei aſſecutionē peruentū fuerit liquide appareat eū oīno neſcire. Sunt aūt hodie multi ſimulatores. nec eſt ars aut ordo in vniuerſo fere orbe ī quib9 non eſt aliqua ſimilatio· Qui enī artib9 vacant ſimulant ſe ſcire quod neſciunt. Qui in ordine religionis viuūt id volunt videri qđ nō ſunt. Vnde brunellus q̄dam de diuerſis ordinib9 interſerit iocoſa qua dam īſimulatione reprhendere que nouerat aſpera īcrepatione nequaꝗ̄ ſe poſſe extirpare. Multa enī genera mēbrorum ſunt que vtili9 vngen tum ꝗ̄ cauterium id eſt ferrū quo vtunt infirmi vel dāpnati ad mede lam admittunt.

¶ Hec de prologo autoris.

¶ Incipit prologus. in ſpeculum ſtultoꝝ.

SUſcipe pauca tibi veteris vuilhelme vigelli:
Scripta minꝰ ſapido nuper arata ſtilo
Hoc modicū nouitatis opꝰ tibi mitto legendū.
Maxima pars anime dimidiumqꝫ mee
Ipſa ſuperficies quāuis videat̄ inepta
Materieqꝫ rudis. verba diſerta minus.
Multa tn̄ poterit lector ſtudioſus in illis:
Senſibus et ſtudijs carpere digna ſuis:
Non qđ verba ſonant. ſed q̄ contraria verbis:
Inſita ſenſus habet. ſunt retinenda magis
Quis vetat ex nugis vario ꝑadigmate ſūpto:
Seria qn̄qꝫ plurima poſſe loqui. legi
Sepius hyſtorie breuitas hiſtoria magna:
Claudit et in vili res precioſa latet.
Quitqd ad exemplū morū doctrina ꝓpinat
Doctrine cauſa debet habere locum

¶ Explicit prologus. Incipit pars executiua.

SEpiꝰ admiror dū tpa lapſa reuoluo
Qm̄ fuerit nobis q̄ꝙꝫ nōnda tibi
Nil cū p̄terito pn̄s in tempꝰ habē:
Cernit̄. in caudā vertit̄ oē caput
Fit de nocte dies tenebre de luce ſerena
De ſtulto ſapiens de ſapiente nichil
Fit catho mētis ebes linguā facundꝰ vlixes:
Perdidit. inſtabiles nūc habet aura vices
Plusqꝫ cathone ſapit. magis ē facundꝰ vlixe.

Qui non mut⁹ erit mente manuq̧ꝫ carens
Quiſqꝫ fuit ſapiens duro ſub tp̄e belli
Hūc quaſi delirum tp̄a pacis hn̄t
Et qui nil ſapuit niſi ſtultū tēpoꝛe duro
Poſtq̄ꝫ pax rediit incipit eſſe catho
Nōcqꝫ magis miroꝛ furant̄ neſtoꝛis annos:
Quos nondū ꝑtus edidit ipſe ſuus
Sic foꝛtuna parit dū part⁹ ꝓdigioſus
Reddit̄ ex ꝑtu pꝛodigioſa ſuo
Pꝛodiga facta magis q̄ꝫ pꝛouida ꝓdigioſam
Cū ſciat ante ſuā ſe peperiſſe diem
Nā puer īpubes cicerone diſcretioꝛ ipſe
Fingit̄ et magno ſcire cathone magis
Oīa lunari ſubiecta globo reſerare
Nouit et interdū miſtica multa videt
Qualemcūqꝫ virū cupio q̄ntumꝫ diſertū
Fingere mente manu pingere talis erit
Sicqꝫ dealbatus paries depingit̄ extra
Interi⁹ plen⁹ ſoꝛdibus atꝫ luto
Sic pictura lutū veſtit ſic gēma venuſtat:
Stercoꝛa. ſic auꝝ putrida ligna tegit
Cui nichil ē ꝑ ſe nec hꝫ quo tēdat in altum:
Expedit alteri⁹ vt releuetur ope
Eſt tn̄ abſurdū cū quilibet ex alieno
Altius intumeat q̄ꝫ tumuiſſe decet
Quāuis de ꝓpꝛia cū quis virtute ſuperbit
Sic viciū leuius hoc tn̄ eſſe puto
Conſuetudo tn̄ ſolet attenuare pudoꝛem
Reddit et audacem quē moꝛa longa iuuat
Regna licet teneat ſceptrūqꝫ leonis azellus

Iuraqꝫ det populis ſemper azellus erit
Aſperior tñ eſt in ſede leonis azellus
Si poſitus fuerit q̄p foret ipſe leo
Pelle leonina tectū detexit azellum
Riſus et excedens gloria vana modū
Si moderata foret ſaltē ſub ymagine falſa
Res ſimulata diu poſſit habere locum
Sꝫ nimis īpaciēs grauis ī nouitate venuſtas
Precipites ſaltus in ſua dāpna dedit
Dū miſer ipſe ſibi factus fuit ex alieno
Fortunam didicit dedidiciſſe ſuam
Perdidit. īuitus male ſe ſimilante leonē.
Qđ bene ſiue male credidit eſſe bonū.
Si qua min⁹ prudens male ꝑdidit ex alieno:
Perdidit. ex ꝓprio nil per̈ſſe liquet
Que fuit ante ſibi nullo mediante figura
Permanet ex nichilo ꝑdidit ergo nichil
Qui leo non potuit fieri· ſi fiet azellus:
Sufficit. alterius ſarcina pondus habet.
Quoqꝫ magis fertur magis ē oneroſa ferenti
Reſpectu vario pondera pondus habent
Sanius ergo foret alienū non rapuiſſe
Q̄m cum dedecore non retinere ſuum

De azino ql̄r voluit caudā ſuā fieri longiorē

Auribus īmenſis quondā donat⁹ azellus
Inſtitit vt caudā poſſꝫ habere parem
Cauda ſua capiti quia ſe conferre nequibat
Alcius ingemuit de breuitate ſua

Non quia longa ſatis nō eſſet ad vtilitatē
Ante tñ ꝗ̄ ſic apocapata foret
Conſuluit medicos quia qđ natura negabat
Artis ab officio poſſe putabat eos

¶ Reſponſio galieni

Cui galienꝰ ait ſatis ē bipedalis azelle:
Cauda quid ulteriꝰ poſcis inepte tib
Sufficit iſta tibi nā quo productior eſſet
Sordidor fieret proximiorq̄ʒ luto
Hac niſi contentꝰ fueris dū forte requiris
Prolongare nimis abbreuiabis eam
Qđ natura dedit nō ſit tibi vile ſed illud
Inter diuicias āplius eſſe puta
Crede michi. vetꝰ eſt tibi cauda ſalubrior iſta
Natibꝰ īnata ꝗ̄ foret illa noua
Nec placʒ iſta tñ ſed habere cupis meliorē
Artibꝰ et curis inſita peior erit
Sed neq̄ʒ de facili poſſet noua cauda creari
Quāuis depoſita cauda vetuſta foret
Vita breuis morbꝰ grauis ē et tēpus acutū
Ars ē longa nimis abdita cauſa latet
Cotidie fallunt ars et praxis medicine
Si tres euadūt ſeptē dant colla ruine
Difficiles cure nimiū ſed et experimenta
Ipſa ſuos medicos fallere ſepe ſolent
Certa picula manēt medicoꝝ dogmata nō ſūt
Qualia tu credis qualia quiſq̄ʒ putat
Sʒ neq̄ʒ ſic paſſim preſtat medicina ſalutē
Quāuis diſtribuat arte peritꝰ eam

Pendet in ābiguo morbi medicina dolorem
Impedit atqꝫ parit conditione pari
Que proſunt alijs alijs nocuiſſe probant̄
Non eſt in medico quā cupit eger opis
Velle poteſt medicꝰ ſed non conferre ſalutem
Gracia diua facit ipſe min ſter adeſt
Sepe quidā medici fallunt fallunt̄ et ipſi
Et vice conuerſa que nocuere iuuant
Eſto ꝙ ars mādat faciat nec ab inde recedat
Non tñ euenient que cupit ipſe ſibi
Solus enī deus eſt morbis medicina ſalutis
Nos tm̄ velle poſſumus ipſe poteſt
Nos nichil abſqꝫ ſuo. vel eo nos ꝑueniente:
Poſſumus. ipſe ſibi ſufficit abſqꝫ meo
Nos herbis varijs pigmētis et ſpeciebus:
Vtimur. hic verbo ſingula ſana facit
Dicimur a populo medici ſed noīe ſolo
Sed deus eſt medicus noīe reqꝫ ſimul
Quā dedit ille tibi caudā retinere memento
Stulte nec vlterius vlteriora petas
Ne ꝑdas qđ habes qđ habes tenuiſſe labora
Ne veniāt ſubito deteriora tibi
Quā tibi plātauit caudā q̄ contulit aures
Si michi credideris hanc retinere ſtude
Inqꝫ ſtatu quo te medicus tuꝰ ille reliquit
Sta donec veniat mutet et ipſe ſtatum
Tucius eſt certe modico gaudere ſalubri
Qm̄ magnis triſti conditione frui
Voluere multa ſolet animi meditatio ſtulta
Que magis īpediunt ꝙ̄ ſua vota iuuant

Auribꝰ ex ꝓprijs poteris cognoſcere quis ſis
Qm̄ ſit et abſurdū qđ ſtatuiſſe cupis
Auribꝰ ex geminis tria corpa talia poſſis
Inueſtire ſatis et remaneret adhuc
Nō honor ē ſed onꝰ tales aures habuiſſe
Que pariāt dn̄o nil niſi dāpna ſuo
Auribꝰ ecce tuis ſi par tibi cauda fuiſſet
Qđ ſi iuncta ſimul hec duo mōſtra forent.
Innatū ſolum ſatis eſt ī corpore monſtrum
Ingeminata nimis deteriora forent
Cū pateāt oculis que ſunt manifeſta duobꝰ
Facilius poterit vna latere lues
Ex re nomen hn̄s mō diceris auriculatꝰ
Riſus et eſt populi ludibriūq; fori
Quid tibi ſi cauda fieret q̄ſi pertica longa
Per caput et caudā tunc trahereris item
Si duo monſtra ſimul corpꝰ iungantᵉ ī vnū
A populo digitis nōne notādus eris
Magnū magna decent breuis es nichil vtilta
Qm̄ tibi cauda breuis āpliꝰ āpla daret ¶tis
Tuciꝰ ergo puto caudā retinere vetuſtā
Qm̄ plātare nouā que minꝰ apta foret
Et neq; cauda noua ꝙ et auditu nouitatē
Narrat in auditā creſere poſſet ita
Res facilis dictu ſed difficilis nimis actu
Verba ruūt ſubbito rem mora longa trahit
Eſt leue dixiſſe q̄ ventꝰ et aura miſtrat
Sed feciſſe q̇dem non leue pondus habet
Dicere multoꝝ eſt ſ; vox niſi creſcat in actū
Eſt vento ſimilis ventus et ipſe lenis

Dicē quiſq̃ poteſt ſed dictis iūgere facta
Si bene perpendas nō ita quiſq̃ poteſt
Hec duo ſunt ei⁹ cuius ſunt oīa. per quē:
Oīa. ſub quo ſunt oīa iure pari
Cui⁹ idem poſſe qđ velle nec hoc min⁹ illo
Qui ſolis cunctis contulit eſſe ſuum
Qui facit et reficit creat atq̃ creata gubernat
Non minor aut maior tpe ſiue loco
Hui⁹ in arbitrio pendent mortalia queq̃
Hic et non alius preſtitit eſſe tibi
Quod dedit ipſe tibi qualē te contulit eſſe
Et ſi nolueris improbe talis eris.
Cur non ſuſtineas qđ oportet ſuſtinuiſſe
Eius ad arbitriū quem cohibere nequis
Crede michi nichil eſt fieri qđ poſſe putaſti
Qđ natura negat reddere nemo poteſt

¶ Increpatio galieni. Increpat eū p cōpationē.

N ūquid ei ceru⁹ ſaliens in montib⁹ altis
Supplicat atq̃ petit qualia ſtulte petis
Si te maiores ſi te quoq̃ nobiliores
Talia nulla rogant tu quid inepte rogas
Nil lep⁹ ā vrſus caper ā capra dānula ceru⁹:
Cauſantur caude de breuitate ſue
Nūquid es melior maior vel ſanctior vnus
Et tn̄ hijs breuior ꝙ̄ tibi cauda manet

¶ Conſolatio galieni

Nobile corp⁹ habes nō ſit ē cauda pudori
Nā ſi cauda breuis ē tibi grādē caput
Nō breuis eſt adeo. q̄ non alijs breuiorē:
Eſſe liquet. ſatis ē ergo remiſſa tibi
Qđ min⁹ eſt caude capitis ſupplebis honore
Non decet vt fiant illud et illa pares
In titulo caude francorꝝ rex ludouic⁹
Non tibi precellit pontificesq̄ ſui
Firmit̄ ergo tene qđ habes quia conditionē:
De facili poſſes dāpnificare tuā

¶ Narratio galieni vt reuocet aſinū a ſua ſtulticia per apologum de duab⁹ vaccis

An neſcis vaccis qđ cōtigit ecce duab⁹
Quas puer aſpexi prīs in ede mei
Altera brunetta fuit altera dicta bicornis
Sed nigra brunetta flaua bicornis erat
Contigit has igit̄ hyemali tpe quodam
Nocte retardatas non rediſſe domū
Per vada trāſibant limoſa lutoq̄ repleta
Paſcua cū peterent cotidiana ſibi
Vt q̄ ſolent vacce caudis de more lutoſis
In pratis luteis concubuere thoris
Nocte gelu ſubitū veniens terraq̄ purgens
Contdlit in ſolidū mollia cuncta prius
Diruit in lapidem quitq̄d fuit ante lutoſum
Stagna lac⁹ fontes marmora inſtar erāt
Quas fouet innatas ligat arcius alue⁹ vndas
Nec ſinit elabi flumina more ſuo

Tot pontes quot aque. liber nec vt an̄ negat̄
Tranſitus eſt ꝑ aquas qua via plana placet
Heſerunt terre caude imediante iuuence.
Artius aſtringit terra lutoſa lutum
Undiqꝫ terra rigite caudas retinente rigore
Surgere non poterāt nec remeare domū
Mane reuertente pariter voluere reuerti
Sed prohibet glacies conglutinata ſolo
Plurima. conate ſpem defruſtrāte labore.
Tandem laſſatas continuere manus
Multa tn̄ querule tacitoqꝫ dolore gementes
Attēptare ſtudent et variare vices
Sꝫ nichil eſt qđ agunt ꝓpria virtute reſolui
Non ſinit obiecta vis violenta ſibi
Anxia facta nimis vitulo clamāte bicornis
Anxius inſtabat poſſe referre pedem
Nā noua nata domi ſtabulis incluſa relicta:
Heſterno fuerat ne ſequeret̄ eam
Sed nichil proficiens cū deſperata laboris:
Jam foret· ingemuit altius hec et ait
Una ſalus ſupeſt caudas reſecare lutoſas
Que retinēt miſeras nec remeare ſinunt
Quid mea cauda m̄ vel q̄d michi cōtulit vnq̄
Quis fructus vel q̄ gloria cauda michi
En per eā teneor tamq̄ captiua quid ergo
Non honor ē ſed on⁹ hec mea cauda michi
Attrahit ipſa lutū pendens oneratqꝫ fere itē
Quid tribuat video nil niſi triſte michi
Libera nunc eſſem nulloqꝫ tenente redirem
Ni foret in cauda ſordida cauſa michi.

Tollere materiã ne ꝓpter materiatũ
Hic ego deficiã tucius eſſe puto
Cauſidici dicũt: quia legibꝰ eſt ita cautum
Cauſatum perimit cauſa ꝑempta ſuum
Saniꝰ eſt ꝑtem q̃ꝫ totam perdere caudam
Q̃m caput hoc modicũ q̃ꝫ meliora minꝰ
Malo m̃ caudam pariter cũ carne reuelli
Q̃m ſubito vitã perdere morte meam
Forſitan hic alias ſimili ratione morirer
Quoꝫ mõ teneor nunc retinerer item
Si mea cauda mõ fuerit ſucciſa regreſſus:
Tutior hic aderit q̃ꝫ fuit ante michi
Paruula ſi pereã mecũ mea nata peribit
Quã nõdum quintũ conſtat habere diem
Et ſi non pro me faciã michi talia ſaltem:
Propter eã fieri cogit oportet ita
Corpis hec nr̃i pars ẽ quã dente. procaci
Conſueuere canes dilacerare prius
Dimidiũꝫ fere iam pridem ſurripuere
Heu michi q̃ꝫ reliquũ reſtitit vſq̧ modo
Q̃d ſupereſt canibꝰ placꝫ hoc ĩpendere nate
Hoc q̧ piũ ſatis eſt hocꝫ ſalubre imchi
Ergo q̇d vlteriꝰ q̃ ſum factura morabor
Caſibꝰ in duris accelerare iuuat
Dixit et arreptã caudam pugione reſcidit
Feſtinãſꝫ domũ carpere cepit iter
Ante tñ ſtuduit ferrũ preſtare ſorori
Poſſet vt a ſimili ſoluere vincla ſibi
Sed minꝰ hec preceps prudens magis ſapient̃
Verba tulit cohibens a pugione manũ

¶ Reſponſio brunette

Poſtea rñdens dicit qd inepte laboras
Qd michi pſuades abſit vt illud agam
Rebus in aduerſis op9 eſt medicamīe multo
Non decet in grauib9 precipitare gradum
Rebus in ābiguis quociēs fortuna laborat
Conſilium preceps non decet eſſe nimis
Impet9 vt memi grauis ē. male cūcta miſtrat
Si male cuncta facit ergo nec vlla bene
Nō opus ē grauib9 vbi res grauis ē et acerba
Sed magis auxilio conſilioqꝫ bono
Mitius ī duris ſapiēs catho mādat agendum
Mollia ne pereant aſperitate graui
Res vbi difficilis nō eſt ita precipitandū
Tpe ſanatur qd ratione nequit
Si fortuna modo grauis ē conuerſa repente
Qd graue portamus alleuiabit opus
Tempora labunt. dñiqꝫ cadunt. renouātur:
Serui. vulgus abit. aera lata patet
Que veniunt ſubito ſubito qñqꝫ recedunt
Proſpera cū duris mixta venire ſolent
Fortuitos caſus non eſt vitare volentū
Nemo futurorꝫ preſcius eſſe poteſt
Plus valet interdū non pretimuiſſe futura
Qm̄ certum fieri ſollicitūqꝫ nimis
Nā ſua multociēs docuit vexatio multos
Obfuit et multis proſperitate frui
Caſib9 in letis minor eſt ſollercia multis
Erudit incautos ſollicitudo grauis

Caſibus in letis magis ē metuenda voluptas
Segnius in viciū triſtia corda ruūt
Integra tropa fuit dū ſe ſuſpectꝰ vtrūqꝫ:
Subtraxit durꝰ hoſtis ab hoſte ſuo
Pax data ſubuertit q̄ prelia non potuerūt
Menia plus nocuit rege remiſſa manꝰ
Sola venire ſolent et vix et raro ſecunda:
Turbine vallata ſors īimica venit
Si fortuna dedit dudū michi dulcia quare:
Dedigner ſub ea paucula dura pati
Dura q̄dem patior ſꝫ non durāda per annū
Nondū preterijt tota vel vna dies
Principis aut regis ſi carcere tēta ligarer
Aſperiora luto ferrea vincla forent
Mollius eſſe lutū ferro quis neſciat. ipſos:
reges et ſatrapas ferrea vincla tenent
Si leuiora luti q̄ regia vincula ferri
Eſt leuior certe ſors mea ſorte ſua
Illos forte ſua quinquēnia vincula ſeruāt
Forſitan in triduo carcere ſoluar ego
Flāte leui ſephiro nothus ī ſua regna redibit
Precipientqꝫ ſtatū prata lutoſa ſuum
Tunc diſoluent᷑ mea per ſe vincula gratis
Et remanebit adhuc hec mea cauda michi
Me cito priuaſſe poſſem ſed penituiſſe
Forſitan eternū perpetuūqꝫ foret
Sorte pari poterit nox vna reſoluere vinclā
Sicut et anteriꝰ vna ligauit eā
Nō decet vt quociēs quedā minꝰ apta putant᷑
Qđ quis perpetuo iure releget ea

Si quibꝰ obſtat yemps eſtatis gracia pꝛolic
Ut ſua quē deicit ſoꝛs aliena leuet
Sicqȝ vices variāt parce ſua tꝑa mutant
Poſſet vt alterius alter honoꝛe frui
Dulce relatiuū ſocialia federa iungit
Foꝛcius incedunt federa iuncta michi
Qđ minꝰ alter hȝ ſua quē foꝛtuna grauauit
Suppleat alterius copia grata magis
Nil ita pꝛecipuū vel tam ſublime creatum
Ut non alteriꝰ poſſet egere manu
Tꝑa ſiue vices vario diſcrimine certāt
Nec coeunt nexu federa quoqȝ pari
Sepe bꝛeues frutices ad terrā ſternt plauſtra
Uidimus et celeres detinuiſſe boues
Sepe bꝛeuis magnas ſubūtit machina turres
Impulſuqȝ leui menia ſumma ruunt
Se p̄mit ymbꝛe bꝛeui violencia maxīa venti
Atqȝ ꝓcelloſas mitigat eurus aquas
Nil cōtempnendū reputes qđ tꝑe quouis:
Ferre vel auxiliū vel nocuiſſe poteſt
Uilius interdū qđ carius eſſe putamus:
Conſtat et eſt maius qđ minꝰ eſſe putas
Obſtitit interdū magnis res ꝑua periculis
Terruit et rapidos paruula virga canes
Urbibꝰ in mediꝭs incendia magna repente:
Extingui modica ſepe videmꝰ aqua
Coꝛpoꝛis ergo mei q̄puis ꝑs vltima cauda
Utilius tn̄ hac nil reoꝛ eſſe mei
Que quāuis oneri modo ſit nulloqȝ decoꝛi
Eſtiuo redimit tꝑe dampna ſui

Vnica cauda michi pluſq̄ duo cornua preſtāt
Tp̄e muſcaꝝ plus qꝫ ſalutis habet
Ventilat hec veſpes ſeuos diſp̄git oeſtres
Verberat et muſcas īprobitate graues
Cauda m̄ clipeus gladiꝰ michi cauda ſecuris
Lancea funda lapis claua ſagitta faces
Cauda colit corpus cutis eſt fidiſſiā nutrix
Pulueris abſtergens quitq̊d adheſit eis
Hec lauat hec tergit hec oībus vna miſtrat
Vltima menbroꝝ prima labore ſuo
Si bn̄ penſet᷑ quid honoris et vtilitatis:
Contulerint dn̄e ſingula menbra ſue
Sola ſuo capiti menbris. ſꝫ et oībus vna
Plus valet ē et eis officioſa magis
Oībus vna cauēs fragilis diſcrimina ſexus
Publica ne pateant cauda pudenda tegit
Hec mea cauda michi vario pro tp̄e confert
Que tn̄ eſt certo tp̄e grata magis
Tp̄a nam timeo q̄ ſunt michi iure timenda
Nec timet incaſſum qui mala vota timet
Cūqꝫ quid et paſſa ſim vel paſſura recordor
Hec ego ſum ſp̄ dicere viſa michi
Ecce dies veniūt veris muſceqꝫ reſurgunt
Quas caſtigat adhuc cana pruina gelu
Cū calor eſtatis nimio calore per agros:
Sperſerit oē pecꝰ terrueritqꝫ greges
Muſca grauis peſtis qua nulla nociuior vnq̄
Extitit in mundo vel magis atra lues
Dente graui miſeras totū ſp̄ſura per orbem
Percutiet pecudes nec ſinit ire pedes

Nāqꝫ levi ſaltu tamꝙ̄ per inane volantes
Moꝛſibus et ſtimulis exagitabit eas
Illa dies caudā cunctis docet eſſe ſalubꝛem
Eſt ſuus eſtatē pꝛeuenit augur hyemps
Foꝛte dies aderit in qua ni falloꝛ egebit:
Uacca ſua cauda quā modo ſpꝛeuit ita
Illa dies caude faciet meminiſſe iuuencas
Et ſteriles vaccas emeritaſqꝫ boues
Illa dies caude faciet meminiſſe bicoꝛnis
Qua malles cauda non habuiſſe caput
Illa dies caudas mundo faciet pꝛecioſas
Que plus ſunt viles ꝙ̄ vetus olla modo
Illa dies dura multūqꝫ timenda per oꝛbem
Tamꝙ̄ iudicij plene timoꝛis erit
Illa dies caudas nr̄as numerabit et illa:
Diſcernit pariter que bona q̄ ve mala
Illa dies caudas nr̄as diſcernet vtraſqꝫ
Que bene mundata que ve lutoſa nimis
Hec eſt illa dies in q̄ ſi foꝛte iuuenca
Poſſet habere duas mallet habere decem
Hec eſt illa dies veniet qua durus oeſter:
Toꝛtoꝛ vaccarū maximus qꝫ boum
Hec eſt illa dies q̄ muſcas dente caninas
Moꝛſib⁹ et ſtimulis mittit in oē pecus
Hec eſt illa dies quā ꝑtimuiſſe futuram
Expedit armento ne paciatur in hac
O michi ꝙ̄ felix miſera que poſſet ab illa:
Euaſiſſe die quam timet oē pecus
Hanc eciā plus moꝛte mea foꝛmido futurā
Qua niſi tunc munda non ero tuta ſatis

Nāqꝫ graues muſce nimiū feruorqꝫ diei:
Multꝰ erit nec ibi quis latuiſſe poteſt
Nec pecori tm̄ feruor muſceqꝫ nocebūt
Sed dn̄is pecoꝝ paſtoribꝰ qꝫ gregū
Hec eſt illa dies qua nō aliena inuabit:
Cauda nec alterius quid nocuiſſe poteſt
Sed ne paſtor ibi pecoris thaurꝰ ve iuuēce
Par ve pari poterit ferre ſalutis opem
Hec eſt illa dies de qua niſi vera fatemur
Pendet ab illiꝰ nr̄a ſalute ſalus
Ergo licet teneor cauda grauiterqꝫ coarter
Non tn̄ affrāgar ipſa dolore meo
Malo per has ſeptē vel quīqꝫ dies cruciari
Forſitan interea triſtis abibit yemps
Qm̄ ꝑlonga nimis me feruida teneat eſtas
Dilaceretꝫ meā muſca canina cutem
Talia dū memorat modico recreata ſopore
Flante breui ſephiro tp̄a verſa vidit
Sol calet et ſuperas clarus durexꝰ in auras
Diffuſis radijs tēperat oē gelu
Soluit̄ vnda fluēs humꝰ exhilarata tepeſcit
Aufugit et ſubito cana pruina ſolo
Et ſtatꝰ et facies ſiluis reddunt̄ et aruis
Cuncta relaxant̄ carcere clauſa prius
Nec mora conſurgēs caudā brunetta retraxit
Accelerās qꝫ domū carpere cepit iter
Quā procul vt vidit ſanā remeare bicornis
Ingemuit tonſo pectore triſtis ait

De lamentatione bicornis

Heu m̄ quid feci quis me furor egit iīq̄s
Qm̄ nimis accelerās in mea dāpna fui
O q̄ꝫ per duros habet īpaciencia fines
Qm̄ ꝫ ſolet p̄ceps exitꝰ eſſe grauis
Ve m̄ ve miſere ve numq̄ꝫ non miſerāde
Ve cui nil niſi ve tēpus in oē manet
Ve michi nūc qꝺ ego cūctis aīantibus vna
Sum data ludibrio tēpus in oē meū
Cur michi cū cauda nō eſt mea vita reſciſa
Vt caput et cauda continuata forent
Cur nō terra prius cur nō abſorbuit vnda:
Flumīs. aut miſſis ignibꝰ vſta fui
Queqꝫ nimis p̄ceps cur non mea fata ſecuta:
Montibꝰ e ſummis precipitata rui
Heu michi cur laq̄i circū mea gutturi miſſi
Vitā cū vicio non rapuere meo
Cur non mors ſubita vitā vel ſonticꝰ illa:
Moribꝰ ademiſſet q̊ vagus eſſet ſolet
Quid q̄ror vna michi ſupeſt medicina doloris
Mors cita que ſola ſoluē cūcta ſolet
Nec mora quin ſoluat iā formidabilis eſtas:
Imminet exit yemps vere vigente nouo
Viuet in exemplū populis moritura bicornis
Inſtruet et ſtultos ſimplicitate ſua
Diſcāt p̄cipites et quos mora nulla retardat
Ne nimis accelerent in ſua dāpna manus
Nō reputet modicū modico cōtenta voluptas
Res de poſt factū qꝺ fuit ante docet
Nec modicū quitq̄ꝫ reputet ſi tp̄e quouis
Fortuito caſu perdere poſſet idem

Cauda nocet capiti ꝯprio. ꝓhibetq; timeri:
Cornua dū metuunt poſteriora ſequi
Quid queror īcaſſum mando tñ iſta modernis
Qui poſt me veniēt hec duo verba legāt
Dū ſupereſt nichil ē nichilo minꝰ qđ habemꝰ
Cedat et ē magnū qđ fuit ante nichil
Nil mea cauda fuit m̄ cū coniuncta maneret:
Maxima ſed poſtq̄ deſijt eſſe fuit
Perdere cū timeas magnū reputare memēto
Quitq̊d habes modicū ſit licet illud idem
Deſiderat tādem mentis ſtimulata bicornis:
Anxietate graui talia verba loqui
Venerat interea tēpus quo fertilis eſtas
Prara ſolet primo pingere flore nouo
Induerat iā fronde nemꝰ iā gramine terrā
Texerat in textis floribꝰ arte pari
Exierāt volucres hyemis de carcere fracto
Soluere finitimis digna tributa locis
Verba negata ſibi redimēs philomena ſonora
Vocibꝰ inſiſtit perſonat oē nemus
Quos natura vocat cū turture venit hirūdo
Aduentꝰ q; ſui tp̄a certa tenent
Nuncius aurore merulā comitat᷑ alauda
Nec ſua permutāt tp̄a lege noua
Sp̄ idem repetens veteri noua tp̄a voce
Oſtendit cuculꝰ nil nouitatis habens
Concentu parili vocū diſcordia diſcors:
Intonat et ſiluis organa mille ſonant
Certat odor florū cantꝰ ſuꝑare volucrū
Organa vox ſuperat balſama vincit odor

Dulce ſonāt ſilue redolent thimiata campi
Floꝛibꝰ et fructu gignit ānona ſolū
Eſtuat eſtiuo tellus feruoꝛe coacta
Soluit̃ in cineres qđ fuit ante lutum
Terra ꝑit pulices pariuntqꝫ cadauera vermes
Aera conturbat ĩpꝛoba muſca volans
Ardoꝛ agit pecudes parit̃qꝫ cōturbat oeſter
Aduolat et muſca ſoꝛdida dente pꝛocax
Per iuga ꝑ colles ꝑ deuia queqꝫ locoꝝ
Diruptis ſtabilis ſoluitur oē pecꝰ
Inſidet armento ſtimulo ꝓdurus oeſter
Aſſunt et veſpes ĩmoderata lues
Saltibꝰ et ſiluis currūt ſine lege vagantes
Cū grege paſtoꝛes pꝛecipitādo gradū
Vꝛitur oē pecꝰ ſudāt aĩalia paſſim
Sꝑgitur armentū diffugiuntqꝫ greges
Bꝛunettā ſequit̃ parit̃ fugiendo bicoꝛnis
Queqꝫ tuta minꝰ foꝛtius vꝛget iter
Cui ſui cauda manet muſcis bꝛunetta reſiſtit
Foꝛtiter ĩpendens pꝛo vice ſepe vicem
Ventilat hic veſpes alias dipergit oeſtres
Diſſipat et muſcas ſeqꝫ tuet̃ ab hĳs
Hec abit illa volat fugit hic comitant̃ et illi
Hic ſtimulāt moꝛdent viget et illa pedes
Aggredit̃ tandem miſerā nudāqꝫ bicoꝛnem
Turbine multiplici turba ꝓterua nimis
Quid facerit miſera quo ſe lugubꝛis et oĩs
Verteret in tantis nuda relicta malis
Qđ potuit fecit licuit dum currere curſu
Certauit crebꝛo pꝛecipitiqꝫ pede

Preuenit ala pedem vincitqꝫ volās gradientē
Plus pede currētis pēna volantis habet
Arma gerunt pacē qui pugnaturꝰ īermis
Aduenit ex facili ſuccubuiſſe poteſt
Cōueniūt muſce veſpes glomerāt in vnum
Toruus oeſter adeſt cuſpide dente nocens
Precipito curſu terras dilapſa per oēs
Donec deficeret īſtitit ipſa pedes
Nec minꝰ egit eā caude pudor ille retrorſum
Qm̄ ſtimuli quibꝰ eſt obſita tota ſimul
Ergo reſupina tādem ſub colle iugoſo
Corruit in terrā precipitata tn̄
Cūqꝫ foret morti iā iam vicina reſumptis:
Viribꝰ ad modicū extulit illa caput
Aſpiciens qꝫ ꝓpe comites de morte gementes
Brunettā qꝫ ſuā talia dixit eis

¶ De planctu bicornis

Quā grauis iſta dies ꝙ ſit metuēda mo
Caſibꝰ et vris carpe quiſqꝫ p̄t ¶ dermis
Nec m̄ mors grauis eſt qm̄ ſi vita ſuperſtes
Eſſet adhuc grauior hec michi morte foret
Dulce mori miſeris mors ē michi mite leuamē
Morte nichil miſeris mitius eſſe poteſt
Non ē mors oneri ſed plus conducit honori
Cū mors eſt talis ꝙ venit ipſa malis
Mors ī vita dabit requiē quā vita negauit
Nil michi morte perit ſed releuamē erit
Exemplū multis vixi morior qꝫ futurꝫ

Oībus exemplū non habitura modū
Diſcite q̃ꝓ ꝓpe ſit et q̃ꝓ vicina ruine
Gloria mundana q̄ ratione caret
Impet⁹ euertit quitq̃d fortuna miniſtrat:
Proſpera. nil ſtabile cui dedit illa ſtatū
Diſcite q̃ꝓ nichil ē quitq̃d peritura voluptas:
Poſſidet. et falſe predicat eſſe ſuum
Nil ꝓprium natura dedit cōia queꝫ:
Inſtituit fieri quo meliora forent
Diſcite que nr̄e fuerint diſcrimina caude
Qd ꝗ necis cauſam cōtulit illa michi
Plura loq̄ voluit ſed lingua deficiente
Dix tm̄ potuit dicere bruna vale
Paſtores igit̃ ne fama periret in euū
Signarūt tali gramata buſta loqui
Que dū ſtulta fuit doctos docuiſſe probat̃
Hec poſtq̃ꝓ ſopit̃ vermib⁹ eſca dat̃
Hec modo brunelle tibi q̄ nos vidim⁹ ipſi:
Diximꝰ exēplis vt docearis ab hȷs
Sufficiat ꝙ habes qm̄ ſi vera fatemur
Stulta petis ſaluo ſꝑ honore tuo
Nec tn̄ id fieri quouis medicamine poſſe:
Crederis. nichil ē tucius ire domū
Si quot hn̄t medici ſpacioſa climata mundi
Hec tibi iuraſſent nil niſi verba forent
Non tn̄ id dico quin poſſet creſcere multū:
Hec tua cauda tibi ſed dari nulla noua
Fracta vel eliſa medicoꝝ cura reformat
Fundit⁹ abſciſa ſic remanere ſolent
Mortua cū viuis nulla ratione coherent

Ceſa vel abſciſa cura iuuare poteſt
Vn̄ ſatis longa poterit tua creſcere cauda
Dūmodo cū reliqua federa carne tenet
En tn̄ in curis et ſumptibꝰ enumerādis
Vt decet et debet copia longa ſubeſt
Ardua pregnantē poſcunt medicamina burſā
Res et opes magnas vulnera magna volunt
Nōne tibi ſatis ē vnā ſi creuerit vlnam
Largioꝛ ex tanto ꝙ̄ fuit ante tibi
Talibꝰ auditis modicū ſubꝛiſit azellus
Sic tn̄ audirent ꝙ tota foꝛa ſonū
Cui galienꝰ ait feſtinās ꝑge ſalernū
Inde relaturꝰ cura qͦd iſta petit
Perge rediqꝫ celer noli tardare pedeſter
Quatuoꝛ hĳs quintū ſi potes adde pedem
Sumptibꝰ ergo tibi niſi tu defeceris ipſe
Nō tibi deficient cura laboꝛ qꝫ meus
Sumptibꝰ inſiſtas nos artibꝰ experiemur
Si valeant nr̄e qͦd valuere manꝰ
Accelerās igit̄ vſus duplomate longum:
Abbꝛeuiabis iter. nā via longa nimis
Pluribꝰ es notus necnō dilectꝰ. amicis
Qui tibi ſubueniunt pluraqꝫ dona dabunt
Foꝛſitan ex facili poterunt ſpecies reperiri
Nec tn̄ ex facili credimꝰ illa legi
Vaſa ſed et tecū poꝛtabis ydonea multa
In quibꝰ et referes hic habitura locū
Cura laboꝛ qꝫ ſimul ſolet exactiſſimꝰ eſſe
Ne male depereāt cuncta locate bene
Cuncta locata bn̄ vaſiſqꝫ recondita dignis

Tractari poterunt citius atqꝫ geri
Mentis ebes quãuis non ſis in pelle notabis
Scribere nã noſti q̄ ſit ſpecie opus

¶ Receptũ qđ dedit galienus brunello ad caudam prolongandam

Hec ſunt q̄ referes varijs ſignata ſigillis
Nec pereãt obicit cura laborqꝫ tuus
Marmoris aruinã furni ſeptẽplicis vmbrã
Qđ peperit mullo mula ſubacta ſuo
Anceris et milui modicũ de lacte recenti
De luteris curſu deqꝫ timore lupi
De canis et leporis ſeptẽni fetere dragmã
Oſcula q̄ niſo miſit alauda ſuo
Pauonis ꝓpriam libram de voce ſonora
Ante tñ cauda ꝙ ſit adapta ſibi
De nõ contexta iubam ſine ſtamie mappa
Nã riſus azini tu dabis ipſe tibi
Allecis vel apũ croero de ſpmate libram
De gyroli iecore ſanguine ſine pede
Natalis dñi modicũ de nocte ſalubri
Que nimis eſt longa iure valebit ad hoc
In reditu de monte iouis de vertice ſummo
Accipias libras q̄tuor aſſe minus
Alpibus in medijs ſci de nocte iohãnis
De niue que cecidit tu ſimul' inde feras
Serpentieqꝫ rubre necnõ de cauda colubri
Vtilis eſt valde nec tñ illud eme
Hec bene collecta pariterqꝫ recencia queqꝫ

Jmpones humeris ſarcinulis ꝗ tuis

¶ Reſponſio brunelli

Talia dicenti ſupplex reſpondit azellꝰ
Poplice deflexo vertice pronꝰ humi
Cuncta libens faciā celer ibo ꝗ reuertar
Nā mea res agit̄ non aliena michi
Non ero tardꝰ ad hoc q̄uis piger eſſe ſolebā
Si dederit dn̄s proſpera cuncta michi

¶ Petit brunellꝰ a galieno bn̄dictionē

En ego ꝓgredior bn̄dic m̄ ꝓgredienti
Vt michi ſit tuta proſpera vita via
Mox ꝑdroma ſuū vertens galienꝰ et orās
Subridens pax ſic benedixit ei

¶ Benedictio irriſiua galieni data brunello

Oīpotēs omina t̄ mille det et tua cauda:
Obtineat pro ſe milia dena ſibi
Sit tibi potꝰ aqua ſit magnꝰ carduus eſca
Marmora ſtramenta tegmina ros et aqua
Grādo niues pluuie tecū comitent̄ vbiq̄
Protegat et noctu caua pruina gelu
Sepius exoſus veniat poſt terga moloſus
Oſcula danda tn̄ dixit azellus amen
Ingeminātis amen vox ē audita per orbem
Murmureūq̄ ſonū ꝑcipit omne forū

¶ Qualiť brunellꝰ ꝓfcūs ē ūſus ſalernū ꝓ ſpēꝰ

Feſtinans igiť veniēs in limine porte
Heſit et eliſo corruit ipſe pede
Signa reuertendi ſunt hec dixere ꝓpinqui
Riſerunt alij dixit et ipſe ſibi
Debile principiū melior fortuna ſequeť
Reſtat iter longū non remanebit ita
Dura ſatis didici poſtq̄ ſum fuſus ab alijs
Vn̄ ſatis poſſum plurima dura pati
Non eſt delicijs aſſueta vel ebrietate
Hec mea perſona q̄ mala ferre ſolet
Carduꝰ et lappa conſtant m̄ carior eſca
Sufficit ad potū nr̄a pluuialis aqua
In ſalſamentis nō eſt meditatio mentis
In tenui victu corpora nr̄a vigent
Sum tardus et piger ſed certe tardior eſſem
Si mea nonnūq̄ lauta dieta foret
Sed neqꝫ qui debet ſumptꝰ ĩpendere multos:
Expedit vt crebro vina falerna bibat
Quid michi de vino quo decipiūt ſapientes
Multa qꝫ cōtingunt quo mediante mala
Hoc humeris nō ventre ſuo geſtare parētes:
Conſueuere mei ſit procul ergo merū
Ergo geſtabo ſed non guſtabo lyeū
Arripiat ne me cotidiana febris
Contra naturā vinū ſi forte bibiſſem
Mox michi quartanā gigneret aut ſcapiē
Quatuor ex cauſis teneor vitare lyeum
Sumptibꝰ vt ꝯprijs ꝑcam. ne febre laborem

Et ne deſipiā. degenereq́ꝫ ſimul
Qui vitare malū poterit nec vult manifeſtū
Plangend⁹ minus eſt ſi male cedat ei

Qualiter brunell⁹ venit ſalernū orans

POſtq̄ꝫ biſſenas confecerit ergo dietas
Ad q̄ tendebat menia ſumma videt
Mox genu flexo ſurſum ſua brachia tendens
Vota deo ſupplex ſoluit et orat ita
Oīpotens de⁹ meritis ſcī iuliani:
Det nobis veniā. hoſpiciū qꝫ bonū
Sit ꝑcul oē malū pōtes porte qꝫ gemelle
Partib⁹ in nrīs q̄ ſatis eſſe ſolent
Ruſtic⁹ aut ſaccus non īueniat in vrbe
Abſqꝫ molendino ſit locus iſte precor
Sint ebetes ſtimuli ſurdi mutiqꝫ moloſi
Sitꝫ procul catuli vox īimica michi
Hoſpes ruricola m̄ ſit cui ſꝑ habundat
Cardu⁹ hirſutus et pluuialis aqua
Sint ſpēs viles ſit et emptor rarus in vrbe
Quilibet exiſtat venditor eris egens
Sint merces multe ſit multū cara moneta
Sit tēpus pluuidū ſitꝫ lutoſa via
Proſpera ſint cūcta ſint cūcta ſalubria nobis
Vt nrm̄ citius expediat iter
Talia cōmemorās poſtq̄ꝫ ꝑuenit in vrbem
Se dedit hoſpitio membraqꝫ feſſa thoro
Surgens mane fox ſpēs emptur⁹ adiuit
Quas nō inueniēs triſtis abire parat

Quatuor ergo dies circuluſtrauit in vrbe
Nec tñ īuenit que cupiebat ibi

¶ Qualit' brunellus decept9 eſt a mercatore

Talia querentē mercator londonienſis
Videns et aduertēs quis fuit. inq̄t ei:
Nunci9 es magn9 quiſq̄s te miſerit iſtuc
Maxima nāq; petis et precioſa nimis
Et ſapiens et diues erat quicūq; miniſtrū:
Huc ita te miſit res manifeſta docet
Nā facies vult9q; tu9 ſatis indicat vn̄:
Veneris. aut quis ſis nec latuiſſe poteſt
Magn9 es et quāuis peregrini tec9 amictu
In ꝓpria p̄ria non peregrinus eris
O q̄ſ ſollicita pro te dom9 eſt tua tota
Pro q; tuo reditu vota preces q; facit

¶ Reſponſio mercatoris brunello data

Anglia me genuit londonis ciuibus ort9
Preſulis hic veni nūcius ipſe mei
Cui quia plus equo naſum natura retraxit
Inſtitit arte malū poſſe leuare ſuū
Quatuor ergo viros partes trāſmiſit ad iſtas:
Preſul. ob hāc cauſam conditione grauē
Ann9 et ann9 abit ex quo ꝑuenim9 iſtuc
Tresq; vie comites mors tulit vna meos
Hic teneo ſpecies quas ſi fortuna dediſſet
Poſſe referre domū maxima cura foret

Quitq̄d in hac vrbe veniſti querere totū:
Signatū teneo depoſitū domi
Sumptibꝯ aſſumptis alieni debitor eris
Artor et in patriā non licet ire meā
Vror amore tn̄ patrie tatoq; reuerti:
Anxius expopto quo magis ire vetor
Lrā certa michi pr̄is de funere venit
Fama ſed et dn̄m fingit obiſſe meū
Vitrea vaſa decē michi ſunt et cūcta repleta:
Hijs alijs q; ſimul que tua carta notat
Si preciū dederis quo res michi conſtitit ipſa
Cras potes in priam diues abire tuam
Vlteriꝯ preciū peregrinꝯ de peregino:
Abſit vt accipiā rem tibi dando meam
Hoc tn̄ excepto quia te puto religioſum
Vt liceat precibꝯ participare tuis

¶ Hic fit cōtractꝯ int̄ brunellū et mercatorē

Illico brunellꝯ preciū numerabat. et illa
Nugis vaſa decē plena recepit ibi
Queq; magis fieret ſtabilis contractus vtrūq;
Nomen venditoris poſcit et ille refert
Londonis natꝯ gyla de mr̄e parentis:
Nomine truſator nūcupor ipſe mei.
Gula michi ſoror eſt multis notiſſima regnis
Eſt et truſa michi federa iuncta thoro
Nec minꝯ ipſe tuū nomē michi dicē dignū:
Duxeris vt memori mente tenere q̄am

¶ Inanis iactãcia brunelli de ſua nobilitate

Nomẽ brunellus michi ſtat rñdit azellus
Notus vbiqꝫ ſatis noĩe reqꝫ ſimul
Principib⁹ regni necnõ et regibus ipſis:
Seruio. ſeruili cõditione carens
Et pater et ꝓauus regũ de more miſtri
Sꝑ erãt et erunt. tẽpus in oẽ meum:
Regis in obſequiũ ſucceſſi iure paterno
Indiget officio curia tota meo
Obuius ipſe m̃ ſi rex qñqꝫ ferat̃
Cedit et incedo rege ferente locum
Eſt tñ vna michi multũ contraria peſtis
Ruſtic⁹ ĩmitis exiciale malum
Sꝑ eĩ ſtimulos gerit aut nodoſa flagella
Aut gradiat̃ canib⁹ cinct⁹ vtrumqꝫ latus
Huic pater exoſus me⁹ extitit atqꝫ parẽtes
Deqꝫ meo genere quitqd in orbe fuit
Pricipis et ꝓceꝝ mores ſatis approbo quoꝝ:
Riſus verba iocus dulcis amica decent
Rex michi dicit aue ꝑ eũ dum trãſeo. ve ve:
Fructifer ĩgeminat ruſticus orbis on⁹ .
Impetat hũc ſcabies hũc cotidiana ꝑurant:
Vlcera. que ſcateant vermib⁹ atqꝫ lue
Hũc ego cõmendo ſathane de ſtercore cui⁹:
Dicit̃ eſſe ſatus qđ ꝓbat ipſe ſatis
Hunc ego ſi poſſem totũ delere per orbem
Nullus ei fieret vrbe vel orte locus

¶ Qualit̃ brunellus redijt

Hiis ergo dictis patrias bꝛunellꝰ ad oras
Letus et exultās mane redire parat
Craſtina lux aderat bꝛunellꝰ onuſtꝰ ab vꝛbe:
Exit et exſoluit vota preces qꝫ deo
Caſibꝰ in letis ꝙ ſit vicina ruina
Et lapſus facilis nemo videre poteſt
Jam ꝓpe lugdunū veniens callemqꝫ ſecutus
Per ſata traſibat nil meditando mali
Cū ꝓcul aſpiciēs quidā de fratribꝰ albis
Quoꝝ vicinā contigit eſſe caſam
Quatuoꝛ īmenſos moꝛdaci dente moloſos
Inmittens in eū talia dixit ei
Per ſata nrā via tibi non directa videt̄
Nā nimis arta fuit publica ſtrata tibi
Foꝛſitan erraſti.ſed nūquid quatuoꝛ iſti
Nō poterūt rectā te docuiſſe viam
Per crepitas nrās melioꝛ tibi toꝛta platea
Calle foꝛet rcō non niſi ſtultꝰ ego
Per ſata nrā via ꝙ ſit directa docebo
Hij niſi deficiant quatuoꝛ ecce michi
Dixit et īſtigans clamoſa voce moloſos
Vndiqꝫ coꝛreptū fecit inire fugam:
Serius hic.illi cicius currendo retentum
Moꝛſibꝰ attractāt ꝑcipitantqꝫ ſolo
Ante tn̄ moꝛſu nimiū gribaldꝰ iniquo
Arripiēs caudam dimidiauit eam
Funditꝰ oblitꝰ quid nā poꝛtaret et illud:
Nō ſua precipue vitrea vaſa foꝛent
Ex ꝙ coꝛripuit canis hunc caudāqꝫ momoꝛdit
Seqꝫ ſimulꝫ ſuum precipitauit onus

¶ Infoꝛtuniū bꝛunelli

Omnia vaſa ſimul caſu perire ſub vno
Rem fragilē potuit frāgere cauſa leuis
Parta laboꝛe graui leuitꝰ cecidere doloꝛem:
Perpetuū. dn̄o pturiendo ſuo
Illa remanſerunt tm̄ ꝙ nulla fuerūt
Nil niſi vaſoꝝ fragmina ſola manēt
In tenues auras ſubſtācia tota receſſit
Deperire ſimul ſpes qꝫ laboꝛ qꝫ ſuus
Huic queritꝰ caudā grimbaldo dimidiatā
Huic doloꝛ expenſas deperijſſe ſuas
Auget vtrūqꝫ malū miſero ſatis eſſet in vno
Anxiꝰ ille gemit quē duo dāpna grauant
An laboꝛ an ſumptꝰ an cauda reſciſa doloꝛe
Debeat eſſe magis dinumerare nequit
Nā laboꝛ eſt caſſus ſumptꝰ perire reſciſam:
Nemo poteſt caudā reſtituiſſe ſibi
Anxietas aī creſcit ſimilata doloꝛe
Alternatqꝫ vices hinc doloꝛ inde pudoꝛ
Plus tn̄ affligit pudoꝛ huic comitāte doloꝛe
Qm̄ faceret ſolus abſqꝫ pudoꝛe doloꝛ
Totꝰ in oꝛe canū miſer et miſerabilis ille:
Doluitꝰ. et ſoli vix ſibi vita manet
Nec pꝛius a miſero ſe continere moloſi
Donec fromundꝰ vix cohiberet eos
Frater fromundꝰ fratrum de moꝛe ſuoꝝ
Non ferus ymmo fera diſſimulando diu
Vt ſolet illius gētis genꝰ illud iniquū
Vix eciā tandem tendere cepit eo

Non tñ accelerãs ni cũ pulſat ad ollam
Ut ſolet ad meſnam ventre decente viã
Sed pede ſpondaico greſſu gradiens azinino
Ut ſolet ad laudes nocte venire venit
Extendenſq; manũ dicto benedicite ha ha
Dixit et ãmonuit corripuitq; canes

Reſponſio brunelli ad fromundũ

Cui brunellꝰ ait nũq̄ tu ſis benedictꝰ
Sed male dicaris tẽpus in oẽ tuum
Nũ benedictꝰ ita docuit vos in peregrinos
Inſtigare canes nũ benedictꝰ ita
Hic eſt ordo nouꝰ hec noua regula frater
Obſeruanda tibi tradita iure nouo
Nũquid ciſterci canon fuit ipſe repertus
Venit et hinc ad nos ordinis iſte rigor
Nũquid in hoc ãno qui cõuenere ſub vno
Iſtud preceptũ conſtituere patres
Sũmi pontificis canibꝰ vexare miniſtrũ
Neſcio ſi vobis regula vrã iubet
Neſcio ſi vobis liceat morti dare quemquã
Precipue cauſa non preeunte necis
Põtificis ſummi medicamĩa maxĩa portans
Huc ego perueni nil meditando mali
Per ſata trãſiui fateor peregrinꝰ et hoſpes
Quo tñ erraui callis apertꝰ erat
Semita magna fuit q̄ rebar et eſſe plateam
Tũ quia lata nimis tũ quia trita ſatis
Error ineſt facto non meditata voluntas

Si qua fuit culpa non niſi ꝑua fuit
Culpa leuis non ē tanto plectenda rigore
Mitior in mīmis debuit eſſe modꝰ
Quāuis culpa foret eciā digniſſiā plecti
Hoc plectenda mō non fuit ipſa tn̄
Criminis ad pondus deberet pena rependi
Maior pena ſuo crimine crimen habet
Summi pōtificis ego nūcius atqꝫ mīſter
Pacificus veni deuia forte ſequēs
Pontificis ſummi timor et reuerencia vr̄m
Debuit in aliqua parte leuare malū:
Qd̄ tn̄ auxerunt. nō eſt in ꝑtibus iſtis
Qui timeat dn̄m pontificē ve ſuū
Non michi ſed dn̄o grauis ē iiuria fcā
Noſter papa ſuū vindicet ipſe deus
In dn̄m papā trāſgreſſio facta redūdat
Ledit et tanto curia tota malo
Horrendū facinꝰ tā deteſtabile factū
Tam grauis exceſſus nūquid īultus erit
In dn̄i pape contēptu tam manifeſto
Roma niſi fuerit vſa rigore ſuo
Vt breue ſit dedecꝰ longū decus ē et aīcis
Hoſtibꝰ eueniāt dedecus atqꝫ decus
Nō erit vlterius queuis metuēda poteſtas
Sed qd̄ cuiqꝫ libet iure licebit ei
In dn̄m nr̄m papā dedecus qꝫ redūdat
Cetera ſuſtineo vulnera ſolus ego
Dāpnū mercax plus ꝗ̄ duo milia conſtat
Sumptibus exceptis abſqꝫ labore vie
Quāti ſit dedecus hoc neſcio nouerit ille

Ad quē ſpectat honoꝛ ſpectat et iſtud onꝰ
Eſt decꝰ magnū ſed ſummꝰ pꝛeſul vtrūqꝫ:
Puniet. ad libitū criminis vltoꝛ erit
Curia romana q̄ dignis digna rependit
Pꝛo meritis dignis pꝛemia digna dabit
Cā grauis grauioꝛ pſona grauiſſima dāpna:
Eſſe patet. magnū ſingula pondus hn̄t
In dn̄m papā ſpecialiter iſta redundāt
Leſus et eſt grauit̄ vulnꝰ vtrumqꝫ patet
Nō grauiꝰ dicet citiꝰ leuiꝰqꝫ remittet.
Nō leuiꝰ pena ſub grauioꝛe cadet
Leſus hōꝛ lacrimis poterit p̄cibꝰ qꝫ piari
Ne nimis vlciſci ſe videat̄ in hoc
Dāpna ſed illiꝰ nulla rōne remittet
Mitis erit. redimi ſed paciat̄ ea
Dūmodo ſoluendo fuerit ciſterciꝰ oꝛdo
Nil ſibi de toto deperiſſe poteſt
Aut decimas ſoluāt aut bꝛacis lege phenni
Quāuis īuiti poſterioꝛa tegant
Clauſtra nec exibūt pꝛentꝫ noualia paſſim
Aut tria mercaꝝ milia plena dabūt
Sꝫ qd erit de me q̄ nam vindicta ſequet̄
Qualit̄ vlciſcar ſit laceratus ego
Papa qͦdem ſtatuet ne quis de fratribꝰ extra:
Septa ſui clauſtri quolibet ire q̄at
Quā ſi quis fuerit legē trāngreſſus eoꝛum
Hec tria perpetuo iure ſequent̄ eum
Nūq̄ꝫ vina bibet niſi cruda legumina guſtet
Sitꝫ grauis culpa pena phennis ei
Hec de iure poli faciet michi papa libenter

Sed de iure fori quid gen⁹ oē malū
Istud erit qđ ego faciā ſtatuiſſe per orbem
Si fuerit tanto tpe vita comes
Istos cōuerſos quos peruſos magis eſſe
Conſtat vt ex fcis noīa certa trahant
Eccleſie portā quiſquis cōſpexerit extra
Mox oculos dextros auferat atq̧ pedes
Et niſi cāpana collo dependeat vna
Mentula. tollať qđ q̧ coheret ei
Dentur eis brace vinū tollať in euū
Dāpnať q̧ caro piſcis et oua ſimul
Sufficiāt cunctis duo cocta legumīa tm̄
Vel pocius cruda ſit niſi feſta dies
Hec ego cuncta meos faciā ſtabilire parētes
Ne ſit ineternū res habitura modū
Hec eciā papa ſic confirmabit in euū

Similatio fris fromundi

Talib⁹ auditis timuit fromūd⁹ et vltra:
Qm̄ credi poterit obſtupefcūs ait
Si ſciat hec abbas nec eū res tāta latebit
Culleus aut certe mors michi certa manet
Quis furor īpegit canib⁹ vexare miſtrum:
Pontificis ſummi non ita rebar ego
Nunc opus eſt fcō ſed ad hoc nimis accelerato
Nunc opus auxilio conſilioq̧ michi
Conſtat eī q̧ ſi viuens diſceſſerit iſte
Res nulla poterit conditione tegi
Blandicijs opus eſt multis īſiſtere donec:

Vna dies veniat q̄ ſit ad iſtud opus
Tollere de medio decet hunc ne tota ꝑ ipſum:
Gens pereat nr̄a depereāt ꝗ loca
Sed nimis aſtute tm̄ ſcel9 eſt faciendū
Et procul a populo conuenit iſtud agi
Nā ſi fama loquax quitq̄ꝫ cognouerit inde
Peior erit multo q̄ꝫ fuit ante malum
Plus eciā frēs michi ſunt q̄ꝫ fama timori
Nā furor illoꝝ neſcit habere modū
Fama poteſt aliquo ſaltē moderamine flecti
Illos cū furiūt flectere nemo poteſt
Fratrib9 atꝫ foro par eſt cōmittere quitq̄ꝫ
Perdere qd̄ timeā vel latuiſſe velim
Vna fori facies fratrū ſunt mille. quid ergo:
Qd̄ cupis occultū reddere nemo ſciat
Menſtrua nāꝗ fides faciem cū tpe mutat
Ne credas fidei ſit mea fida m̄
Qui ſe multoꝝ fixi cōmittere curat
Auguror hic leuiter poſſe carere fide
Res erit archana q̄ ſunt facienda ſeorſum
Nemo ſciat ſatis eſt ſolus vt ipſe ſciam
Quid moror accedā ſupplex veniāꝗ p̄cabor
Reddere ꝓmittā perdere q̊ꝫ prius
Accipiā ſtultū ſociū ſimilabo fidelem
Cōmittet ſeſe credul9 ipſe michi
Dixit et acceſſit ſupplex venia ꝗ petita
Plusq̄ꝫ ꝑdiderat reddere ſpondet ei
Hoſpiciiꝫ mora longos releuare labores
Obtulit et molli mēbra fouere thoro
Spōdet opes medicos generalia feſta salubris

Aeris acceſſum quitq̄d et ipſe velit
Nil deerit votis ſimul et ſemel oē q̄d optat:
Accidet. accedat ipſe videre locū
Nā ꝓpe lugdunū rodani ſtat terminis vndis:
Eſt ſitus arboribꝰ conſitus ille locus
Eſt alter paradiſus ibi quia quitq̄d habere:
Mens hūana cupit terra btā parat
Ipſe loci dn̄s domui diſponet vt eius:
Sedeat vt arbitrio nemo rebellis erit
Seruiet ad nutū famulus veniet qꝫ vocatꝰ
Quiſquis placebit ei quiſq̄s ſequeꝛ eū
Ipſe modū dicet tibi quo ſeruire clientes:
Hos vocat et illos nemo reſiſtet ei
Nec nouꝰ hoſpes eris nec vt aduena cras re-
Sz q̄ſi perpetuꝰ ciuis in vrbe ſua (ditur9
Poſtulat adiurat hortaꝛ et oīa ſpondet
Vimqꝫ facit ꝑcibus voce manuqꝫ trahens

¶ Diſſimulatio brunelli

Annuit ille libens tn̄ hoc ſub conditione
Tollat vt e medio mors īopina canes
Cōperiens qꝫ dolos fromūdi. diſſimulare:
Rem ſtudet. et riſum palliat ore leui
Dixit et ille ſibi ſecū duo verba nec illa
Si tn̄ audiret vt ſuꝰ hoſpes ea
En aliud mināſ aliud meditaꝛ azellus
Euentꝰ varios diſſona vota tenent
Sepe ſolet vicio virtus velociter eſſe
Preuenit et morbū cura diſerta grauem

Fraude cadūt fraudes fallunt̄ et artib⁹ artes
Obruit̄ q₃ dolus ꝑueniente dolo
Nec mora fromund⁹ correptis fuſte moſoſis
Diſponit ſociū fallere fraude ſuā

¶ Quō brunell⁹ vindicat ſe de fraude fromūdi

Cūq₃ ſuper rodani ripā graderet̄ aſellus
Et ꝓpe fromund⁹ ſubſequeret̄ eum
Cernēs brunellus quantū foret aptus iīquus
Saltibus et ſubitis mortib⁹ ille locus
Impulſu ſubito ſumma de rupe reiectum
Fromundū rodani fecit ad yma vehi
Interceptus aquis mortē guſtauit in vndis
Luſus et eſt ꝓpriis artib⁹ ipſe prior

¶ Canticū brunelli poſt precipitationē fromūdi

Tunc cecinit carmē reſonū brunell⁹. et altis
Vocibus exultās ora reſoluit ita
Cantem⁹ ſocii feſtū celebrem⁹ azelli
Vocib⁹ et votis organa nrā ſonent
Exultent aſini leti modulent̄ azelli
Laude ſonent celebri tympana ſiſtra chori
Grimbaldus periit ſociiq₃ ſui periere
Mors hoſtes rapuit quatuor vna meos
Fromund⁹ cecidit rodani ſubmerſus ī vndis
Luſus et eſt ſubito legibus ipſe ſuis
Incidit in laqueos frater fromund⁹ iīquos
Quos tm̄ ipſe ſibi texuit arte ſua

Quē voluit ſapiēs ſtultū delere ſcienter
Stult9 et ignorās precipitauit eū
Corruit in foueā preceps fromūdus in illam
Quā manib9 ꝓpriis foderat ipſe pri9
Ne via longa foret ſaltu fromūdus in vno:
Cōpleuit curſum neſcius ipſe ſuū
Saltus erat ſubdit9 rupes ꝑrupta deorſum
Flumīs vnda rapax alueus abſqꝫ vadis
Que nūq̄ didicit ſaltū docuiſſe probatꝰ
Non op9 ē alio ſufficit vn9 ei
Exultet rodan9 celebri de laude triumphi
Fromund9 cecidit florida pſallat hum9

Sepultura fris fromundi

Mortu9 eſt g° poſtq̄ fromūdus et vndis:
Extract9 patrio ſunt mēbra data ſolo
Cui9 buſta vidēs cū pertrāſiret azellus
Fleuit et inſciſo marmore ſcripſit ita
Fratrib9 exemplū frater fromund9 in euū
Hūc titulū viuo cepit ab hoſte ſuo

Epitaphiū fromundi

Quē celer ac ſapiēs ſtultū tardūꝫ putauit
Fallere preueniēs ipſe fefellit eū
Sic tardus celerē ſic ſic ſtult9 ſapientē
In ſaltu celeri deſipuiſſe dedit
Sic fraus fraude perit ſic ars deludit arte
Sic dolus et fraudes premia digna ferunt

Saltꝰ fromundi frēs memorant̄ iniqui
Proſit vt a ſimili nota figura mali

¶ Brunellꝰ cauda amiſſa de ſtatu ſuo futuro pre cogitat

His g° geſtis patrias brunellꝰ ad oras
Feſtinat celeri corpe mente pede
Sed quia pauper erat expenſa deficiente
Mendicando ſuū ſepe retardat iter
Sepe ſuos caſus ſecū memorādo retractat:
Dixerat et dudū quid galienꝰ ei
Quoꝫ magis ꝓprie penſat diſcrimina ſortis
Se magis excuſat ſic ſibi ſepe loquens

¶ Locutio brunelli ſeipſum redarguendo de inercia et ſtulticia

Non ſū brunellꝰ ſapiēs ſꝫ iners et azellꝰ
Sp et in primis ſtultꝰ ebes qꝫ nimis
Stultꝰ ego natꝰ ſum ſtultus et ante creatꝰ
Qm̄qꝫ diu fuero nō niſi ſtultus ero
Stultꝰ et ipſe pr̄ meus et ſtultiſſima mr̄
Dat natura michi deſipuiſſe mea
Qđ natura dedit qđ tractu tp̄is heſit
Heret et eſt remanēs nec remouet̄ idem
Vuach q̇d ego q̇s ego q̄lis quantūqꝫ ponēdꝰ
Si bene perpendā neſcio quis ſim ego
En ego conſumpſi parit̄ cum corpe ſumptꝰ
Cūqꝫ labore meo tēpus et ipſe meum
Jāqꝫ ſatis ſenui nec adhuc niſi deſipuiſſe:

Me fateoꝛ. fcā res facit ipſa fidem
In ſene ſenſus ebes multū ſolet eſſe pudoꝛi
Ni ſenſus ſapiat ē pudoꝛ eſſe ſenem
Vertit̄ in riſus iuuenū delira ſenectus
Nec redimēt dampnū tp̄a lapſa ſuū
Quātumcūqꝫ ſenex ſapiat tn̄ ecce iuuentꝰ
Sp̄ delirū ſompniat eſſe ſenem
Et ſi delirat quiſq̄ pariterqꝫ ſeneſcit
Judicio iuuenū nil niſi ſtultꝰ erit
Hoc hꝫ annatū multis comitata ſenectꝰ
Quo plus decipiat plus ſapuiſſe putet
Noſſe ſatis potui verbis vultuqꝫ mgr̄i
Qd̄ mea vota foꝛent a ratione ꝓcul
Ha quociēs voluit ea q̄ nocitura putabat
Diſſuadere michi ſi licuiſſet ei
Sed furoꝛ īfelix et mēs mea ceca futuri
Spꝛeuit et irriſit vtile qd̄qꝫ magis
Et quid erit ꝓꝛiā cū mane reūtar ad vꝛbem?
Nondū mutata conditione mea
Erroꝛ poſterioꝛ peioꝛ q̄nqꝫ pꝛioꝛe:
Eſſe ſolet. vereoꝛ poſterioꝛa mea
Nōne reuertentē p̄ſes ꝓplus qꝫ videbūt?
Nōne meos caſus curia tota ſciet?
Dicet̄ qꝫ michi qualis diſceſſit ab vꝛbe
Ecce reuerſus adeſt nil nouitatis habēs
Iſta quidem dici poſſent ſi q̄ modo nō eſt:
Integra. cauda foꝛet vt fuit ante michi
Ergo quid inſpecto tanto diſcrimine dicēt
Nū poterūt riſus continuiſſe ſuos
Riſus ero populis riſus totius et vꝛbis

Riſus erit magno cauda reſciſa foro
Si non ante fuit populi brunell9 in ore
Tunc erit de digito quiſqʒ notabit eum
Quos loqui ꝓhibet clauſtri cenſura tacentes
Clamabunt digito cauda reſciſa fuit
Sicqʒ loquax digit9 redimenda ſilēcia verbi:
Monſtrabit ſignis dedecus oē meū
Si de tot vicibus poſſes brunelle vel vnam
Surripuiſſe tibi quant9 et ipſe fores

¶ brunell9 ꝓponit ſtudere anteq̄ȝ redeat ad ptes

Eſt meli9 ꝙ nō redeā mutulat9 in vrbē
Donec priſca tegā crimīa ſorte noua
Corpus adhuc ſanū ſupeſt paciēſqʒ laborꝝ
Nondum centen9 ſum niſi fallar ego]
Sum leuis et fortis nec adhuc virtute ſolut9
Senſus ebes ſtudijs exacuendus erit
Peruigiles ſtudij longa de nocte labores
Et caput et corpus hoc bn̄ ferre poteſt
Plurim9 annorꝝ numer9 de iure legend9
Reſtat vt vſqʒ pri comparer ipſe meo
Nō michi virga grauis puerorꝝ more nocebit
De puero didici multa flegella pati
Pes vagus a ſtudij nō me reuocabit amore
Qui magis accreſcit ex grauitate mea
Etatis grauitas michi de leuitate cauebit
Conſuetudo frequēs alleuiabit on9
Nec pudor annorꝝ quāuis puerilia diſcam
Jam cogit ſenior deſeruiſſe ſcolas

Nō pudoꝛ ipediet vel deſperatio ceptis
Quo min⁹ inſiſtā nocte dieqꝫ meis
Vtqꝫ nichil timeā laboꝛ īpꝛobus oīa vincit
Et deus audaces ipſe iuuare ſolet
Pariſius veniā ſtudioqꝫ vacādo decēni
Artibus inſiſtā non remoꝛaboꝛ iter
Poſtea coloniā dn̄o ducente reuertar
Legales apices conſiliare michi
Pagina diuina necnō decreta laboꝝ:
Finis erunt. fuerit ſi michi vita comes
Sitqꝫ meū nomē alio pꝛeeunte mgr̄:
Bꝛunellus. dicat noīe reqꝫ ſimul
Si quis bꝛunellū nō addens foꝛte mgr̄m:
Dixerit ille michi. publicus hoſtis erit
Noīs ergo mei fama ꝑeunte celebꝛi
Subſequar oꝛatoꝛ publicus abſqꝫ pari
Obuius adueniet populo comitāte ſenat⁹
Plebs ruet et dicet ecce mgr̄ adeſt
Pꝛeſulis et frm̄ concoꝛs ſentencia nr̄o:
Se velit auxilio conſilioqꝫ regi
Illud erit ſtabile qđ nos ſtatuem⁹ in vꝛbe
Verba ſed nr̄a legis ad inſtar erunt
Qđ min⁹ in cauda qđ et equo mai⁹ in aure;
Tunc fuerit redimet nomen honoꝛe ſuo
Mai⁹ erit lucrū nr̄m ꝙ̄ dāpna fuerunt
Gloꝛia finalis crimina nr̄a teget

¶ Qualit̄ bꝛunellus vadens pariſius
īuenit in via ſociū gherardū

Talia dū replicat comes ē ſociat⁹ eunti:
Pariſius tendens ſarcinulas qꝫ ferens
Cui brunel⁹ ait dcō dedit oſcula querens:
Quis ſit et vn̄ nat⁹ quo cit⁹ ire velit
Ille refert ſiculus ego ſum. cupiens qꝫ doceri
Pariſius ꝑero ſit via tuta precor
Cui brunillus ait tria ſunt coīa nobis
Votū cauſa ſolū ſit via quarta peto
Annuit gherard⁹. ſocioꝝ ferenda petenti;
Capſas et libros tradidit ille ſuos
Inde ſimul dextris ſociali federe iunctis
Pariſius ꝑerāt pectore voce pede
Cūqꝫ ſimul ꝑgunt ſocio brunell⁹ eunti:
Quis et vnde refert q̄ ſibi cauſa vie
Quos tulerit caſus que ſit diſcrimina paſſus
Qualit̄ acciderint illa vel illa ſibi
Qualit̄ a prīa primo diſceſſit et ad quid.
Conſiliū dederat qđ galien⁹ ei
Brunette caſus varios caſumqꝫ bicornis
Actib⁹ expoſitis tēpus vtrūꝫ notans
Qualiter accepit a trufatore ſalerni
Londonis orto vitrea vaſa decem
Qua rōne canes frater fromund⁹ in illum:
Miſerit. et qn̄tum perdidit ipſe miſer
Inde canū mortē narrat ſaltūꝫ ſequentem:
Fratris fromundi iudiciūqꝫ dei
Addidit et titulos buſtali marmore ſcriptos
Nunc qꝫ pariſius qua rōne petat
Talia dicenti caſus qꝫ ſuos memoranti
Reddidit gherardus talia verba ſibi

Qm̄ varijs vicib⁹ humane res variant̄
Non eſt res facilis dinumerare michi
Qm̄ mīma cauſa magnū diſcrimen oriri:
Poſſit ab effectu res manifeſta docet

¶ Narratio gherardi de filio p̄ſbiteri et pullo. galline

Contigit apulie celebri res digna relatu
Tp̄e guilhelmi principis hui⁹ anni
Preſbiter vrban⁹ quidā digreſſus ab vrbe:
Longius. agreſtem cepit habere caſam
Cui dū temporib⁹ cunctis ſua rura colebat
Multociens ſegetū copia multa fuit
Fecerat et natos ꝓpria de cōiuge. dici:
Cōiunx preſbiteri ſi licet abſq; nota
Quoꝝ gundulphū quēdam quē vidim⁹ ipſi
Cū puer eſſet adhuc contigit eſſe domi
Cūq; foret frugū cuſtos p̄ris oſtia ſeruās
Cōſueuit virgā ſepe tenere manu
Cōtigit gᵒ ſemel pullis comitantib⁹ eius
Coppa ꝗ intraret cirrea grana legens
Cūq; ſuū matrē pulli ſequerent̄ egētes
Oſtia preſſerūt īprobitate ſua
Quos puer elata virga quā forte tenebat
Cedere preſumpſit atq; fugare foras
Qui qm̄ turbat⁹ erat plus īſtitit equo
Trāſgreſſus verbis verberib⁹q; modū
Ira quid expediat dū non diſcernit. inique:
Plurima diſpenſat. precipitādo gradum
Sepe leui tactu conſtat iactura phennis

Atq; leui puncto pignora cara cadūt
Cūz puer virgā nimis excerceret in iram
Contigit vt pulli tibia fracta foret
Tibia fracta diu pulio ꝑiterq; parenti:
Triſticie cauſa nō mediocris erat
Huic dolor huicq; pudor pullū ſtimulauit ī irā
Vt cuꝑet puero reddere poſſe vicem
Tꝑe creſcente caro conſolidata recreuit
Obduxitq; cutis vulnera veſte noua
Oſſa diu fracta nimiū doluere dolore
Vulneris īflicti corde tenente notam
Vulneris exteriꝰ ſatis ē obducta cicatrix:
Cruda. ſed interiꝰ vulnera corda tenent
Jam ꝑſcripta diu ꝓprias remeauit ad oras:
Tibia. ſed facti mens memor exul agit
Pes gradit̄ rcē femur ē ſine vulnere ſanum
Nil ſapit eliſum tibia ſana coit
Claudicat aſt aīmus pectꝰ ſine vulnē languet
Cor querit̄. mens ē vlcere plena graui
Vltio ſuſpenſa ſine qua mens leſa quieti:
Nil habet. exſpectat ꝑuigil ante fores
Nulla quies mētis leſe nullūq; leuamen
Nil niſi vindicta pectora leſa leuet
Nō mergꝰ ſtagnū fugientē non lupꝰ agnum
Turba canū leporem vel fera capta fugam
Nec plꝰ piſcis aquā nec auē plꝰ niſus alaudā
Qm̄ mens vindictā leſa videre cupit
Sicq; gundolphi pullus cupiebat iniqui:
Sumere vindictā ſi locus eſſet ei
Creuerat in gallum ſextū iam pullus in annū

Fungens defuncti prīs honore ſui
Creuerat in multū iā iam gundolphꝰ in altū
Iāqꝫ ſuo prī ſubſtituendus erat
Iam nichil obſtabat iā nil deerat niſi ſolus:
Ordo ſacerdotis nuper hn̄dus ei
Preſul ei victꝰ precibus meritis qꝫ btī:
Rufini vota cenſuit eſſe rata
Conſtituitqꝫ diem quo ſcificatio tāta
Debuit īpendi more locoqꝫ loci
Sabbata natalem dn̄i preeuncia feſtū
Terminꝰ eſt punctꝰ vrbs caratella locus
Gundolphū ꝓuehi cupinnt gaudentqꝫ parētes
Iamqꝫ parāt feſtis munera digna ſuis
Vt faciāt veniunt conueniūt qꝫ ſimul
Aula patet cunctis onerāt cibaria menſas
Indulgentꝫ nimis potibus atꝫ cibis
Bachus adeſt feſto paulo diffuſus in aluo
Exhilarās populū ſanctificās qꝫ locum
Nox aderat q̄ mane citꝰ gūdolphus in vrbē:
Profecturꝰ erat ſanctificandꝰ illi
Ad gallicantꝰ primos iter arripiendū
Eſſe volunt aberat nā locus ille procul
Mandat᷑ famulis tēpus preſcribit᷑ hora
Qua profecturꝰ mane citandꝰ erat
Scilicet vta ſtudeant cātus audire priores:
Quos dederit gallus nunciꝰ ante diem
Officeretqꝫ ſatis ſi tunc ſurrexerit ille
Nam nox longa nimis nec graue reſtat iter
Gallus vt hec verba vigili percepit in aure
Gaudet et exultat pectore. voce tacens

Tanta quidem ſuper hijs fuit exultatio cordꝭ
Ora qđ a laude vix cohibere poteſt
Qđꝫ ꝑoptabat multum differre tacendo
Vocibꝰ exploſis accelerare parat
Quā dolor excludit īmittunt gaudia vocem
Hec ſua plectra monēt hec reticere iubent
Int̃ vtrūqꝫ manēs neutri conſentit. vtroꝫ:
Vincit̃. et vincit voce tacente tn̄
Jam nox tota fere fuerat conſumpta bibēdo
Cū iam feſſa mero dāt ſua membra thoro
Tpa nocturna ſtudio deluſa bibentū
Nec bene diſtincta preteriere cito
Nec mora potantū potuit noctē remorari
Quin non conſueta lege ligaret eos
Affuit interea cātandi tpis hora
Sed cantor vocem ſubripit atꝫ ſonum
Vox ſilet et cantor toti ſilueri miſtri
Pocula nox ſompnꝰ quos vigilare vetant
Admirās qꝫ diu gallina ſilencia galli
Et qđ ab officio cederet ipſe ſuo
Leuit̃ accedens ſponſo ſuggeſcit in aure
Qđ iam trāſiſſent tēpus et hora ſimul
Qui rn̄dit ita noli vexare quieſce:
Sp eris ſtulta ſtulta recede precor
De cui ſtulta comes ſociali federe nupſit
Non erit illiꝰ abſqꝫ dolore thorus
Nec minꝰ illa tn̄ nimis īportuna marito
Inſtitit vt noctis tpa certa notet:
Ille. ſed econtra tēptans cohibere loquacē
Porrigit inde preces intonet inde minas

Illa tñ iurat niſi tãta ſilencia ſoluat:
Ille. ꝙ illa canet concutietqꝫ domũ
Impaciẽs qꝫ more raucas de gutture voces:
Profert. quacqꝫ poteſt voce ſonare ſonat
Qua cũ audita quidã rñdit eidem
Deſine coppa precor nã nichil eſt q̃d agis
Quãuis gallina nocturno tpe cãtat
Non ideo citius lux oriũda venit
Nox ruit interea. dom⁹ ebrietate profunda:
Tota ſepulta iacet. dormit et ipſe vigil
Oĩa ſompn⁹ iners operit gũdolphus et ipſe:
Dormit et in ſompnis ſompnia grata videt
Ordine ſuſcepto iã ſe putat eſſe reuerſum
Indutus qꝫ ſacris iam celebrare parat
Cãtoris qꝫ videt niueo ſub tegmine gallum:
Obtinuiſſe vices. atqꝫ tenere chorũ
Introit⁹ miſſe quẽ gall⁹ voce ſonora
Oĩbus inuitis ĩtulit iſte fuit
Oĩa que dure nobis feciſſe videris
Judicio iuſto facta fuiſſe liquet
Cũqꝫ calix magn⁹ vinoqꝫ replet⁹ adeſſet
Hauſit et a fundo viſcera tota tulit
Cũqꝫ calix ſapet aſſumpt⁹ et ipſe fuiſſet
Cetera perfecit ordine cuncta ſua
Sed finem miſſe. cum cantor debuit ire:
Dicere. conticuit ſigna nec vlla dedit
Talibus obſtupuit viſis gũdolphus et altis:
Vocib⁹ exclamãt eſt ait eſt ne dies:
Cui rñdentes famuli dixere volenti:
Surgere. ſuſtineas tẽpus adeſſe tuũ

Nondū cantauit gallꝰ qui tꝑa nobis:
Inuitis. gallus ſignificaret ea
Nouit ei melꝰ ꝙ̄ nos diſcrimina noctis
Pars quota trāſierit ꝑs quota reſtat adhuc
Nox eſt longa nimis ſupeſt pars maxīa nobis
Verte latus dormi non breue tēpus habes
Nox hyemalis ei tribꝰ ē per longa diebus
Nec ab momento diſſiluiſſe poteſt
Nos vigiles erimꝰ gallo mediante fideli
Qui ꝯuis vellet ſubticuiſſe nequit
Gallus ad hec tacite galline dixit in aure
Obſes ego vobis nec fideiuſſor ero
Vt poterat fiat lex ē quā teſſera dictat
Qui iacet hic iaceat qui bibit ille bibat
Dū loqueret̄ ita clarꝰ iam mane feneſtras
Intrat et ad rimas lux manifeſta ruit
Iā phebꝰ radios toto diffuderat orbe
Iā bobus iūctis vertit arator humum
Gundolphus ſurgēs et palmis pectora tūdens
Et ait en mallem mortuꝰ eſſe modo
Et nimis accelerās ſtrato femoralia linquens
Protinꝰ ad ſtabulum ſternere currit equum
Frenū cū ſella trāſacta nocte bubulci:
Trāſtulerāt ſolito nec fuit illa loco
Inſilit inde tamen frenū redimente capiſtro
Nec cedit ad patrē qui benedicat ei
Fortiter eliſus curſu dū trāſuolat vrbem
Corruit in terrā largus aberrat equus
Inſtitit ergo pedes ſed cū peruenit in vrbem
Ordinibꝰ factis ſerior hora fuit

Lectio tota fuit plecta legens qꝫ tu aūt:
Dixerat. et pueri vox reſonarat amen
Quid faceret gūdolphꝰ ad h̄ medicina doloꝛi
Reſtabat nulla ꝙ remeare domū
Ergo domū ꝑpere triſtis multūqꝫ pudoꝛe
Confuſus redijt flens qꝫ gemensꝫ ſatis
Hinc pr̄ inde parēs cū tota pꝛole parentū:
Gundolphū plangūt pectoꝛe voce manu
Cōfuſi redeunt qui cōuenere parentes
In lacrimas etī gaudia verſa vident
Arguit hic vigiles cauſat̄ et ille bibentes
Impetit hic gallū dāpnat et ille merū
Talibꝰ auditis nido gallina relicto
Exijt et gallo talia verba refert
Gundolphꝰ nr̄ redijt fruſtratꝰ ab vꝛbe:
Triſtis· et in lacrimas totus abire parat
Et pater et genitrix fr̄ et miſereqꝫ ſoꝛoꝛes
In lacrimas abeunt talia luctus hn̄t
Quāuis gundolphꝰ laqueo ſuſpenſus abiſſet
Non poſſent eiꝰ funera flere magis
Imponūtqꝫ tibi culpā diſcriminis huiꝰ:
Sis quaſi tociꝰ cauſa caputqꝫ mali
Talia dicenti gallus rn̄dit iniquam:
Nō puto. ſed dignā pꝛo vice dare vicem
Pullus erā quondā gundolpho ꝑcutiente:
Tibia fracta fuit ipſe recoꝛdoꝛ adhuc
Materiā pꝛioꝛ ipſe michi cauſam qꝫ doloꝛis:
Intulit. iudicio tibia fracta manet
Ipſe pꝛioꝛ riſit dū vulnera nr̄a dolerent
Nunc ego deriſum rideo lege pari

Sic variat fortuna vices ſic gaudia luctꝰ:
Occupat. excelſa ſic cecidiſſe ſolent
Exoptata diu dulcis medicina doloris
Sero licet veniat grata venire ſolet
Numꝙ̄ ſero venit morbi medicina cruenti
Quolibet antidoto dūmodo curet eum
Que venit ex facili nullo p̄eunte dolore
Vltio delicti dulcior illa venit
Letus ab hoſte meo victor ſum. cedo triūpho
Vltus et ē aīmus ore tacente meo
Bella gerunt alij ſint nr̄a ſilencia nobis:
Voce tubis q̄ȝ canāt nos tacuiſſe iuuat
Quo leuiꝰ nobis ceſſit victoria belli
Victoris. tanto gloria maior erit
Nō opus ē armis vbi vox ſuppreſſa triūpha
Qui bene diſſimilat et tacet ille ſapit
Hoſtibꝰ gᵒ meis lacrime ꝓ ſanguine ſtillent
Vulneris obtineāt ira dolorq̄ȝ vicem
Vulnꝰ eī cordꝭ dolor ē grauiꝰ q̄ȝ purit:
Intima. q̄ꝙ gladius exterior q̄ȝ ſecat
Exterioris eī leuis ē medicina doloris
Sed vix aut numꝙ̄ ſaucia corda vigent
Serius admittit animꝰ ſolacia leſus
Qm̄ medicinales ſaucia membra manꝰ
Vix ea fatꝰ erat gallus cū morte ſoluti
Geſſerunt pariꞇ̄ hinc pater inde parens
Mox prē defūcto pris eſt gūdolphus ab ede:
Pulſus. et extertus tradita tota domus
Gundolphusq̄ȝ miſer paup mendicus. et ōni:
Auxilio vacuꝰ. ceſſit ab vrbe procul

Manſit apud multos tñ hoc memoꝛabile fcm̃
Hocqꝫ pr̃es natis ſepe referre ſolent
Vt memoꝛes facta ſic ſe moderent̃ vbiqꝫ
Ne de poſt factū penituiſſe queant

¶ Qualit̃ bꝛunellꝰ venit pariſiꝰ cū gherardo comi
te ſuo

Talia cū ꝑiter gradiētes plura referrēt
Pariſius veniunt hoſpiciūqꝫ petunt
Coꝛpoꝛa feſſa quies recreat tenuiſqꝫ diete
Dāpna recōpenſant mēſa calixqꝫ frequens
Oſſa cutē neruos q̄ vel laboꝛ aut via longa:
Quaſſarat refouent balnea cura quies
Bꝛunellusqꝫ ſibi minuit crineſqꝫ totondit
Induit et tunica ſe melioꝛe ſua
Pexus et ablutꝰ tandem pꝛogreſſus in vꝛbem
Intrat in eccīam vota pꝛeces qꝫ facit
Inde ſcolas adiens ſecū delibeꝛat vtrū:
Expediāt pociꝰ iſta vel illa ſibi
Et quia ſubtiles ſenſu conſiderat anglos
Pluribꝰ ex cauſis ſe ſociauit eis
Moꝛibus egregij verbo vultuqꝫ venuſti
Ingenio pollent conſilioqꝫ vigent
Dona pluāt populis et deteſtant̃ auaros
Fercula multiplicāt et ſine lege bibunt
Dueſcul et duuchail necnō perſona ſecunda
Hec tria ſunt vicia q̄ comitant̃ eos
Hijs t̃bꝰ exceptis nichil ē qd̄ ī hijs rꝑhēdas
Hec tria ſi tollas cetera cuncta placent
Nec tñ hec ita ſunt ſp̄ repꝛobanda qꝫ illis

Eſſe locꝰ neq̄at tp̄e ſine loco
Nā duo precipue ſunt excluſiua doloris
Leticieqꝫ vias inſinuare ſolent·
Tercia res cohibet que dicit̄ eſſe referta:
Gallia fermentū que nocuiſſe queat
Huic comes angelicꝰ prudens deſiderat eſſe
Poſſit vt illoꝝ conditione frui
Eſt in eis eciā quoddā cum publica fama
Sōpniat adiungi cur magis optet eos
Si de conuictu mores formant̄ eiſdem
Cur nichil accreſcat ſi comes eſſe queat
Si quid eis preter ſortem natura miſtrat
Ante ve retro bonū cur nichil iñ ferat
Accelerās igit̄ ſtudio ſtudioſus adheret
Vt diſcat lepide gramaticeqꝫ loqui
Sed quia ſenſus ebes ceruix predura. mgr̄i:
Dogma non recipit. cura laborqꝫ perit
Jam pertrāſierat brunellus tp̄a multa
Et xp̄e cōpletꝰ ſeptimus annꝰ erat
Cū nichil ex toto quodcūqꝫ docente mgr̄o
Aut ſocio potuit diſcere preter A b
Qd̄ natura dedit qd̄ ſecū detulit illud:
Hoc habet. hoc illi nemo tuliſſe poteſt
Cura mgr̄oꝝ multumqꝫ diu ſtuduiſſet
Demū defecit victa labore graui
Dorſo ſe baculꝰ lateri ſe virga frequenter
Applicat et ferulam ſuſtinuere manꝰ
Sp̄ A b repetit nichil ē qd̄ dicere poſſit
Affectus quouis verbere preter A b
Vellicat hic aurem naſum quatit ille recuruū

Excutit hic dentes perforat ille cutem
Hic ſecat hic urit hinc ſoluit inde ligatur
Intonat iſte minas porrigit ille preces
Sic in eo certāt ars et natura viciſſim
Ars rogat illa iubet hec abit illa manet
Quoꝝ principia conſtant vicioſa fuiſſe
Aut vix aut nūq̄ conualuiſſe valent
A puero didicit brunellꝰ A b nichil vltra
Quā̄ qđ natura dat retinere poteſt
Qđ fuit īnatum ſeruat natura. qđ artis:
Sic abit in vento puluis abire ſolet
Perdidit expenſas periꝫtq̄ labor. ſed et oē:
Qđ fuit impenſum conditione pari
Spes q̄ꝫ deperijt caude ſuper inſtituende
Sentit et angloꝝ carmina falſa fore

¶ Confuſio brunelli pre āguſtia et
quō rephendit ſe cū nichil pfecit

Ergo recordatꝰ tandem brunellꝰ inepte
Dāpna iuuentutis ſe rephendit ita
Heu michi q̄ vixi q̄s me furor egit vt iſtas:
Aggrederer partes pariſijs q̄ꝫ ſcolas
Quid m̄ cū ſtudio cūctoq̄ꝫ labore petito
Nōne ſatis potuit eſſe cremona michi
Alpibꝰ īmenſis et poſt mea terga relictis
Stultꝰ in extremis ptibus eger agor
Heu quid in has ptes priaq̄ꝫ domoꝫ relictis
Trans rodanū veni regna videre noua
Que michi cura fuit p tāta pericula mortis

Cernere frācigenas pariſiꝫ q̄ ſcolas
Noſſe vel ā̄gligenos largos. gallos q̄ tenaces
Hos calices illos multiplicare minas
Appulꝰ huc veni ſed gallicꝰ ecce reuertar
Brunellus q̄ tn̄ qui fuit ante manet
Hic nil addidici modicū qđ et ante ſciebam
Hic ego me totū dedidiciſſe ſcio
Gallica verba duo tm̄ retinere loquiq̄
Si poſſem certe grā magna foret
Qđ ſi forte tria ſcirē vel quatuor. eſſem:
Par iouis ā maior crederer eſſe ioue
Italiā facerem tanto trepidare timore
Qđ michi rex ipſe certa tributa daret
Tunc ego pariſius in vanū non adiſſem
Sic ſubiecta foret ſic ſua t̄ra michi
Non mō vadit ita longo mea ſtamina pce
Verterunt aliter q̄ꝫ mea vota forent
Cura m̄ certe multa ſed fata fuerunt
Que mala multa michi nilq̄ dedere loqui
Qđ ſatis apparet quia toto peior in orbe
Non eſt conditio cōditione mea
Senſus ebes meꝰ eſt mens ſaxo durior omni
Durius hoc pectꝰ eſt adamāte meum
Cor caput et cerebrū ſūt pōderis atꝫ metalli
Eiuſdem plumbo nā grauiora magis
Ferrea crura michi latꝰ eſt q̄ſi lamina michi
Non ē in toto corpore vena meo
Enea. ſeu puluis cutis eſt mea q̄ tn̄ ictus:
Accipit incaſſum nunc nichil inde dolet
Non ego verberibꝰ niſi per maledicta pire:

Poſſum.malleolis vix puto eſſe mori
Cur mea me mr̄ maledicto fudit ab aluo
Cur gladio iugulū non dedit ipſe meū
Triſtis abortiuū ſi me peperiſſet in euū
Q̄m fortunata q̄mqꝫ beata foret
Cur lupus eſuriēs ꝑtes non venit in illas
Tolleret et partū dū tener eſſet adhuc
Cur mea me mr̄ primis deuouit in ānis
Atqꝫ venire caſu ſepe rogauit eum
Hinc ego pro certo nō ſolum preda futuris
eſca.ſed et rapidis auguror eſſe lupis
Nā celer euentus ſi fas eſt credere fame
Mat̄nis precib⁹ ſemper adeſſe ſolet

Sompniū brunelli

Quoz magis moueor me certe p̄icula trēt
Preterita nocte ſompnia viſa michi
Nā pater et mr̄ dn̄o pro me prece fuſa
Orabāt et in hec preces verba fuere
Eſto de⁹ clemens nobis et ab ore lupoꝝ
Eripe brunellū facqꝫ redire domū
San⁹ et īcolumis prias ꝑegrinus ad oras
Brunellus redeat liber ab ore lupi
Nō leo nec ꝑdus nec peſte nocentior omni:
Ruſticus obſiſtat.vel dn̄etur ei
Trāſeat īmunis per compita queqꝫ viarū
Olfactu careat beſtia q̄ꝫ ſuo
Sit canis elinguis catulo nō pateat auris
Currere ne poſſit ſit mala gutta lupo

Que quia nos aliis pl⁹ formidam⁹. ab ipſo:
Protege brunellū. facqꝫ redire domū
Vide per antifraſim qꝛ ſumpnia ſepe reſolui:
Conſueuere magis mens mea viſa timet
Qualia cernunt̄ nocturno ſompnia viſu
Talia non debent mane ſequente ſequi
Sꝫ vice cōuerſa ſunt exponenda viciſſim
Atꝫ per antifraſim ſompnia crede michi
Si bona vidiſti tunc aſpera multa ſequent̄
Si mala non dubites proſpera multa ſequi
Sic mea conſueuit exponere ſumpnia mr̄
Sicut erat prudens atꝫ diſcreta nimis
Mater ob hāc cauſam litē cū patre frequent̄
Inſtituit ſuper hiis plurima verba ferens
Ipſe tn̄ mr̄i ſp contraria ſenſit
Et ſua dicebat dogmata falſa fore
Vtpote qui fuerat aſtroꝝ lege peritus
A puero doctus ſigna notare poli

¶ Sentencia brunelli de faciēdo epiſcopo

Et qðcūqꝫ mei ſup hiis ſenſere parentes
Mēs mea tota tremit plena timoē nouo
Cur tn̄ hec timeā cū non ſunt iure timenda
Que nequeūt alio ſtare vel ire modo
Fata nec id dubito ſed quid ſtatuere futuꝝ
Eueniet. contra nemo venire poteſt
Rebus in huānis ſeu decreuere futuꝝ:
Fata. qꝫ eueniat ſp oportet ita
Nemo ſui fati vel deuitare tenorē:

Vel mutare poteſt.ergo nec ipſe mei
Et tñ ignoro que ſunt mea fata futura
Proſpera vel dura vel bona ſiue mala
Pontificē forſan me conſtituere futurū
Inqꝫ mea pr̄ia ſedis honore frui
Nā mirāda ſolent magis hijs cōtingere mūdo
Qm̄ michi contingat pontificale decus
Et ſi contingat me pontificabilibꝰ vti
Quo poterit capitis mitra ſedere loco
Auribꝰ erectis ceu mos eſt pontificalis
Nullus erit mitre de ratione locꝰ
Preſulis in mitra nō eſt ſua tota poteſtas
Quāuis et officij ſigna ſacrata gerat
Inter eos ergo non ē diſtinctio mitre
Ymmo poteſtatis que comitat᷑ eam
Mitra caput nr̄m ſine munere pontificali
Nulla deaurabit auxiliante deo
Mitra nō aſcēdet caput hoc neqꝫ cornua ſumā
Si non affuerit qᵭ ſolet inde ſequi
Cetera cū deſint q̄ ſunt comitātia mitre
Quid iuuat hac ſterili conditione frui
Plenus preſul ero quia pontificalibꝰ vti
Nolo velut mulꝰ ſed volo ſicut equus
Mulus et abbatis mitra ſophiſtica ſꝫ
Sed procul a nobis et decus abſqꝫ deo
Abbatū ſteriles mitras q̄s nulla ſequunt᷑
Criſmatis officia nō probo ſintqꝫ procul
Gignere cū neq̄at ſua ſic genitalia geſtat
Mulus. et eſt ſterilis tēpus in oē ſuū
Cū rem non habeat ſua ſic inſignia geſtat

Hÿ qui nomē hn̄t officioqꝫ carent
Abſit vt oſtendā vel talia coꝛnua ſumā
Qualia ſumpſerunt ille vel ille ſibi
Integer et plene totus volo pontificari
Vt non ſit ſine re nomē habere rei
Nomen hn̄t ſine re q̊ ſic ſibi coꝛnua ſumunt
Et nichil vlteriꝰ exhibuiſſe valent
Abſit vt hoc faciā vel ſic m̄ coꝛnua ſumam
Coꝛnua multiplici pꝛemutulata modo
Auribꝰ eſſe meis contentꝰ malo duabꝰ
Quā duo ſic naſci coꝛnua poſſe michi
In quibꝰ excellunt qm̄ paciunt̄ eclipſim
Nullus et abbates in honoꝛe pares
Abbatis tm̄ capiti valet inſula. quantū:
Teſticulos mulo pendere quiſqꝫ velit
Qui nunc pontifices fiunt ſunt apocopati
Ne ſint abbates ſincopa mitra facit
Nomē hn̄t ſine re poꝛtant īſignia monſtra
In q̊bus effectus nōis oīs abeſt
Non ita bꝛunellꝰ capiet ſibi nomē honoꝛis
Non ſinet īponi coꝛnua vana ſibi
Minꝰ ab obſequio vel lingua p̄ambula voci
Aut īmunda manꝰ non maculabit eum
Non erit intruſus fedo cum ſymone fedus:
Non paciſcet̄ pꝛemia nulla dabit
Sed neqꝫ pmittet quia numq̄ cauteriatā
Mentē. ſed ſanam pꝛeſulis eſſe decet
Non pꝛece nec pꝛecio ſed nec terroꝛe potentū
Bꝛunello veniet pontificale decus
Ingrediar ſimplex et ſana mente. ſi nautem

Preſul ineternū non ero crede michi
Ordine legitimo gradiar cleroqꝫ vacāte:
Ingrediar ne quis me reprobare q̄at
Ne poſtq̄ꝫ fuero tanto donatꝰ honori
Dicere quis poſſet īproperādo michi
Sic aſcendiſti ſic es promotꝰ et a me
Sic es et īgreſſus paſtor ouile tui
Vt preſul fieres pepigiſti talia nobis·
Eſto memor verbi cur facis hec vel ita
Pontificis vita liber ē quē iure legendus:
Sumere quiſqꝫ ſibi debet·euqꝫ ſequi
Pontificis mores clerus populꝰ qꝫ fidelis:
Debet in exemplū ſꝑ habere ſibi
Nil in eo viciȷ̄ vel non virtutis haberi:
Condecet. vt forma ſit gregis ipſe ſui
Nō leuiter ligat aut ſoluat queqꝫ poteſtas
Fit precioſa minꝰ ex leuitate ſui
Simplex nō duplex blandꝰ non bleſus hōri
Non oneri ſtudeat ciuibꝰ eſſe ſuis
Qui ſua largiri debet. non hūc aliena:
Quolibet obtentu diripuiſſe decet·
Nō niſi ſit ſimplex oculꝰ mentis. tenebroſum:
Totū corpꝰ erit·totaqꝫ vita ſequens
Et qđ hꝫ mundꝰ totꝰ virtutis in vnū
Pontificē veniat vix reor eſſe ſatis
Quiqꝫ tenet ad hoc ſit vt oībus et via duxqꝫ
Nil ergo vici debet adeſſe ſibi
Non odiū vel amor ebetent rōnis acumen
Non oculū cordis fex nebuloſa tegat
Nō caro non ſanguis q̄ ſunt facienda reuelet:

Primū pontifici. ſpūs ymmo dei
Nil faciet qđ amor carnis vel ſuaſerit ira
Hec quia precipitat ille trahendo ligat
Sit baculus claudo ſit ceco lumen. egenti:
Copia. ſpes lapſo conſiliumq̃ꝫ reo
Et veniāt ad eū dolor et gemit⁹ viduaꝝ
Pauperis et lacrimā iudicet eſſe ſuam
Cauſa pupilloꝝ ſua ſit ſibi credat ademptū:
Qđ non abſtulerit pauper ab ede ſua
Nō inopem ſpnat multū venerādo potentem
Eſt hoīs faciē cernere corda dei
Non ſit captator fame popularis inepte
Non ſtudeat mundo ſed placuiſſe deo
Namq̃ꝫ quid eſt aliđ q̄ꝑ vent⁹ et aura recedens
Laus populi celebris fama fauorq̃ꝫ breuis
Quid iuuat ad famā populi ſibi conſiliandam
Tollere pauperib⁹ diuitib⁹q̃ꝫ dare
De lacrimis īopum ventrē ſaciare potentū
Neſcio quē laudis debet habere locum
Sanius eſt famā dum non de iure laborat:
Spernere q̄ꝑ redimi conditione graui
Multi dum laudes hoīm venerant̄ ad horam
Infames fieri promeruere diu
Ad laudes hoīm nimias ſibi conſiliandas
Qui nimis aſpirat non ſapient̄ agit

¶ Stulta gloriatio brunelli de ſeipſo

Ergo cū fuero preſul promot⁹ in vrbe
In toto mundo par michi nullus erit

Obuius exibit populus m̄r totus in vrbe
Dicet et obſtipo vertice preſul aue
Quid mea tunc m̄r cū me benedicere clerū:
Viderit. et populū. dicere queſo poteſt
Exhilarata diem tēpus benedicet et horā
Qua peperit natū me benedicta ſuū
Et pater ille meꝰ quāto gaudebit honore
Cū dn̄m dicent pontificis ꝙ patrē

¶ Reſponſio brunelli in ſe

Forſitan emeritos patrē matrēqꝫ videre
Ruſticus accedet excutietqꝫ caput
Dicet et occulte qm̄ verſutior vſqꝫ
Ad mare non poterit eſſe repertꝰ eo
Magna puer vidi ſꝫ adhuc maiora videbo
Si fuero ſoſpes et michi vita comes
Tpa brunelli modo ſunt. qn̄qꝫ fuerunt
Alterius. vicio eſt non habuiſſe vicem
Pontificis tāti nunc tpa ſunt in honore
Que prius alterius conditionis erāt
Eius et ipſa parens que nūc coīa ſpernit
Augurom aſſuetū prona ſubibit onꝰ
Deferat et ſaccū pater eiꝰ vt ante ſolebat
Deſinet et dici preſulis eſſe pater
Eſt ꝙꝫ qđ timeo qm̄ de iure timere:
Debeo. nam modicū quid nocuiſſe poteſt

¶ Cogitat eciam de prepoſito ciuitatis quid ſibi acciderit

Urbis prepoſit⁹ fuerit niſi forte coactus:
Non me ſuſcipiet· congrua cauſa ſubeſt
Nāq𝔷 meo prī ſaccū ſummamq𝔷 farine:
Surripuit furto. res bene nota fuit
Rumor erat celebris vicina tota ſciebat
Vrbs eſt tota michi teſtis et ipſe deus
Condixere ſibi nrī ianitoris in aulam
Tres pariter fures tercius ille fuit
Nequiter et nocte veniētes tollere plura:
Si licuiſſet eis ꝓpoſuere ſibi
Prim⁹ equū tulit alt́ ouē tulit ille farinam
Qui mō prepoſit⁹ extat in vrbe ſua
Egreſſiq𝔷 domū cū iam remeare parent
Certantes ſubita diſſiliiſſe fuga
Neſcio ſine pedū ſtrepitu caſu ve moloſi
Excitit veniūt prepediuntq𝔷 viam
Accelerāſq𝔷 pater preuenit eos. et in arta:
Vincula coniecit. cōpedibusꝫ dedit
Mane quidem fcō ciues veneri vocati
Hiij q̇bus et fuerāt tradita iura fori
Carcē ꝑduci manib⁹ pedib⁹ꝫ ſolutis:
Stabant. quiſq𝔷 ſuū turpe tenebat on⁹
Quos timor exſāgues q̇s et pudor ipē parētū
Fecerat elingues. īmemoreſq𝔷 ſui
Inſiſtendo diu tandem cepere fateri
Quos tn̄ ante ſatis conſtitit eſſe reos
Crimina cōfeſſos popul⁹ decreuit iniquos:
In cruce ſuſpendi. quā meruere ſibi
Tota nocte cruces famuli funeſq𝔷 ꝑabant
Debuit et mane quiſq𝔷 ſubire ſuam

Cū michi qui mecū miseratio creuit ab aluo
Suggeſſit miseris vt misererer eis
Non tn̄ oblit⁹ vulgi memorabile verbū
Qd̄ ſolet ex tali conditione ſequi
Inter mille viros erit ille nocentioꝛ hoſtis
Quē te conſtiterit ſubripuiſſe cruci
Sꝫ tn̄ hijs ſpꝛetis tādem miseratio mentē:
Vicit et euicit me pietatis amoꝛ
Clauib⁹ ergo pꝛis clā ſumptis clamqꝫ relatis
Rem grādem feci quāqꝫ recoꝛdoꝛ adhuc
Carceris e fundo fures de nocte ſolutis:
Cōpedibus. ſolus et ſine teſte tuli
Nā ſi foꝛte nephas tm̄ ſciret in vꝛbe
Pꝛotin⁹ inflicta debita pena foꝛet
Sicqꝫ recedentes nr̄o mediante laboꝛe
Euaſere ſimul verbera verba cruces
Quos qꝫ meis humeris ne foꝛſitā alt̄ adeſſet
Conſcius expoſui trās vada transqꝫ vias
Tres ſimul atꝫ ſemel ne quis remaneret eoꝝ
Impoſitos humeris longius ipſe tuli
Nec poſtqͣ̄ ferre didici mala pondera pond⁹:
Me memī tale tamqꝫ tuliſſe graue
Quiſqꝫ ſatis ꝑ ſe fuerat graue pond⁹. in vnū:
Quāto collecti plus nocuere michi
Annis quingentis ſi vixero. ponderis hui⁹:
Pꝛe grauitate michi coꝛpoꝛe peioꝛ ero
Ponderis illi⁹ quia me tulit inde deoꝛſum
Quī memoꝛ exiſtam non erit vlla dies
Malo tn̄ miſeros nr̄o ſeruaſſe laboꝛe
Qm̄ non ſeruatos expoſuiſſe cruci

Cūꝫ vale facerent et fletibꝰ ora rigarent:
Talia proſtrati vix valuere loqui
Ecce tuí dn̄e brunelle per oīa ſerui:
Nunc et in eternū tres ſumꝰ ecce tui
Tu dare nos poteris tu vendere tuqꝫ vocare
Quo tibicūꝫ placet et veniemꝰ eo
Tu tribꝰ hijs miſeris vitā veniāꝫ dediſti
Sed data non nr̄a ſed tua ſp erit
Nr̄m quiſqꝫ tibi ſeruꝰ remanebit in euū
Tpe nec quouis deſinet eſſe tuꝰ
Jure tuꝰ debet ſeruus certiſſimꝰ eſſe
Quē tu ſaluaſti carcere fune cruce
Quēꝫ tuis humeris dignatꝰ es ipſe mgr̄:
Et dn̄s ferre. non erit ille tuus:
Abſit vt ille tuꝰ nō ſit q̄ nec ſuus eſſe:
Poſſet ineternū ſi tibi velle foret
Et ſi vita comes fuerit nos retribuemꝰ
Hanc tibi condignā pro vice iure vicem
Detꝫ deus nobis tēpusꝫ locūꝫ. nec ante:
Qm̄ tibi reddamꝰ te potuiſſe mori
Jſta ſatis memini qm̄ dixere ruentes:
Sepius in terrā. tres ſumꝰ ecce tui
Ne ve nephas pri populoꝫ pateret et vrbi
Hijs ita dilapſis mox ego vincla tuli
Et mea culpa miſer necnō mea maxīa culpa
Celitus aſſerui ſingula rupta fore
Qꝫ dī ſcūs veniens leonardꝰ eorum:
Vincula ſoluiſſet. ꝙ qꝫ tuliſſet ea
Hinc ergo vereor ne vulgi verba ſecundū:
Prepoſitus reddat. facta priora michi

Proȝ bonis ſatagat mala reddere. meq̧ ꝑoris:
Ob cauſam meriti. nolit habere parem
Non deſperarē ſuper hijs nec iure timerē
Conſcius admiſſi criminis ipſe fui
Inſita ſi miſero generoſi ſanguinis illi:
Nature ſtudio ſtilla vel vna foret.
Nā ſolet hoc ꝓpriū generoſi ſanguinis eſſe
Condignā meritis reddere velle vicem
Contra naturā niti mores q̧ caninos:
Qm̄ ſit difficile. dicere nemo poteſt
Stigmata nature ſeruilis conditionis:
Tollere nec medicus nec medicina poteſt
Sꝑ ab effectu q̄ ſit natura vel vnde:
Venerit aſcendit nec latuiſſe poteſt

¶ Diſceſſus brunelli a ciuitate pariſienſi

Talia brunellꝯ ſecū meditatus ab vrbe:
Pariſius. ſtatuit mare referre pedem
Ergo vale facto ſocijs et flentibꝯ illis:
Oībus. exit abit acceleratq̧ gradum
Mōtis in aſcenſu poſitꝯ poſt terga relictā:
Pariſium cernens. obſtupefactꝯ ait
Scā maria deꝯ crux xpī me benedicat
Hac in valle ſitꝯ quis locꝯ eſſe poteſt
Hec ē roma puto magnis circūdata muris
Vrbs ita turrita quid niſi roma foret
Atq̧ quid eſſe poteſt aliud q̄ mons iouis iſte
Scā maria deus eſt ita roma ꝓpe
Vrbs in qua ſtudui cuiꝯ mō nomen ab ore:

Fugit et a corde ve michi q̄lis ego
Ergo domū repetens pr̄i mr̄iz roganti
Q̄uo profitear me ſtuduiſſe loco
Ne forte trutannū me nil didiciſſe parētes:
Dicent. et ſumpt⁹ deperijſſe ſuos
Ergo reuertar ego nomen q̄d neſcio diſcam
Ne rudis in pr̄ia predicer eſſe mea
Non nichil illud erit cum noīa certa locorum:
Dixero. confingens me tenuiſſe ſcolas
Et ſi neſcirem vel noīa ſola referre
Quitq̄d ego dicā credere nemo volet

De ſilencio brunelli

Talia dicenti iā iamq̄z redire volenti
Ruſtic⁹ adueniens obui⁹ inquit ei
Pariſius brunelle tibi q̄ cauſa petenti
An docuiſſe venis an didiciſſe tibi
Noīe pariſius ſtatim brunell⁹ adepto
Vertit iter retinēs nomē in ore ſuo
Q̄d ne perdat item caſu ſtudioq̄z loquendi
Accidat vt rurſum ſicut et ante ſibi
Nil oīno loqui ſtatuit ter quinq̄z diebus
Excepto ſolo noīne pariſius
Quitq̄d contingat quicūq̄z ſalutat euntem
Nil rn̄debit ſed quaſi mut⁹ erit

Qualit̄ bru. violauit ſilenciū ſuū

Contigit interea q̄ cū completa fuiſſet:

Religione ſub hac iam duodena dies
Quidā romipeta peregrinꝰ ab vrbe vicina
Alpibꝰ in medijs ſe ſociauit ei
Accedens qꝫ ꝓpe dixit reuerende mgr̄:
Sit dn̄s tecū. ſit tibi mane bonū
Proſpera tota dies ſuccedat veſpꝫ clarum
Hoſpiciū gratum nox qꝫ quieta tibi
Sꝫ brunellꝰ ad hec indicta ſilencia ſeruās
Nil rn̄dit ei. verba nec vlla dedit
Sed tn̄ inclinat ſupplex verboqꝫ ſalutis
Nutibꝰ et ſignis ānuit ore tacens
Hoſpiciū ſubire ſimul quo feſſa diurno
Membra labore ſuo nocte dedere thoro
Cūꝫ pater nr̄ peregrinꝰ in ore frequento:
Volueret. exorās ſollicitās qꝫ deum
Euigilans brunellꝰ ait ſolum qđ habebam:
Verbū ſubripuit vox peregrina michi
Sillaba conſimilis verbi tociens repetiti
Nomen ſubripuit vrbis vbi ſtudui
Quicqꝫ pater nr̄ tociens iterauit in ore
Me nimis intentū reddidit ille ſibi
Perqꝫ ſuū ſimile verbū peregrinꝰ inique:
Me ſupplantauit. et mea verba tulit
Saniꝰ ē memini ſocialia federa rumpi
Qm̄ cum collega fedus iniſſe malo
Hoc ſatis ante m̄ dāpni preſaga futuri
Mens mea predixit vera ꝓpheta nimis
Verbū pro verbo ꝓpriū mutans alieno
Deſtruo ſeptenni ꝑta labore graui
Verbum qđ peperi minimū verbo peregrini:

Par fuit in parte pꝛincipioꝝ ſui
Finis erat diſpar. qđ ſi meminiſſe valerem
Me ſatis inferioꝛ iupiter ille foꝛet
Centū vel mille ſolidos ſi diues haberē
Vellem ſub tali conditione dare
Nomis amiſſi vix ſillaba pꝛima remāſit
Qđ ſupereſt reliquū deſijt eſſe meū

Conſolatio bꝛunelli. ad ſeipſum

Eſt aliquid meliꝰ ꝙ̄ nil tenuiſſe. tenebo:
Que ſupereſt tm̄ ſillaba pꝛima michi
Partem pꝛo toto poni docuere diſerti
Dummō remaneat ſufficit vna michi
Nec totū ſupereſt vbi pars eſt vna reſciſa
Nec totū perijt parte manenti ſui
Pꝛeſtat de toto partē retinere vel vnam:
Qualemcūq; tm̄. ꝙ̄ reticere michi
Plures non poterā foꝛſan retinē. ſed vnā:
Pluribꝰ elapſis hanc retinebo bene
Artibꝰ ex ſeptē ſi ſillaba ſola ſupſit
Hoc m̄ nō nichil eſt nec reoꝛ eſſe parꝝ
Et quia multociēs errare ſciencia multos:
Fecit. et inflatos ꝯſtitit eſſe graues
Erā ne lapſum pariatꝫ ſciencia da np̄nū
Sufficit vna michi ſillaba. nolo magis
Tedia nonnūꝙ̄ generoſa ſciencia gignit
Et faciūt apices moꝛibꝰ eſſe graues
Sepius in paucis rebꝰ natura miniſtrat
Exerit et vires foꝛtius ipſe ſuas

Contenti paucis ſtudijs breuitate iuuant̃
Opprimit et ſenſum ſollicitudo frequens
Scire quidem multa niſi ſit bñ ſcire. ſcienti:
Ut veꝝ fatear non honor ē ſed on⁹
Paucula de multis multi rapuere ſcientes
Ni videant̃ in hijs oĩbus eſſe ſuis
Eſt didiciſſe labor labor eſt eciã retinere
Eſt q̃ꝫ ſcire labor. eſt docuiſſe labor
Quoꝫ magis moueor q2 nulla ſciencia mortẽ:
Qualibet arte ſua dedocuiſſe poteſt
Nõne timor mortis toto dñat̃ in orbe
Oĩbus et ſolis iſtud ineſſe ſolet
Oĩa lance pari parib⁹ ſimul oĩbus vno:
Pondere diſtribuit dura ſed equa nimis
Hãc ego non poſſem nõ precinuiſſe futurã
Ex ĩprouiſo ne michi dicat obi

¶ Cõpunctio brunelli ad intrandũ religionẽ
Sed nullã ĩuenit cõuenientẽ

Hinc ego diſpoſui me tradere religioni
Ut valeat ſalu⁹ ſpũs eſſe meus
Utꝫ ſenex redimã iuuenile tpa. vitã:
Fas eſt vt ſatagã corripuiſſe meã
Qđ ſupereſt modicũ vite ne tota deorſum:
Defluat. hoc opto claudere fine bono
Eſt melius ſero ꝙ̃ nũꝗ̃ penituiſſe
Quẽ pudet erroris penituiſſe decet
Et ſi mane fuit vel tota dies nebuloſa
Obſcurũ redimat veſpera clara diem

Nō male diſpſit incircūſpecta iuuentꝯ:
Eius in flore ſuo prodiga facta fuit
Dāpna iuuētutis redimens ānoſa ſenectus
Colligat in fructu floribꝯ vſa ſuis
Spes fuit in flore ſed flos defloruit. a ſpe:
Spes cecidit. fructu deficiente bono
Spes abiit flor. ſpes vna nouiſſiā fructꝯ:
Dū ſupereſt aliquid vtalitatis agat
De re tā certa nil morte latencius ipſa
Qñs ipſa latet oībus ipſa patet
Rebus in huānis mors ē reſpublica nobis
In qua quiſqȝ vicem ꝓprietatis habet
Si q̄ tn̄ ꝓpria res eſt. vel publica morte
Nulla magis ꝓpria. publica nulla magis
Ergo q̇d hic facio niſi ꝙ deſeruio mundo
Mors michi cras dicet en ego. ſurge veni

Sentēcia breu. de diu̇ſis religionibꝯ exiſtētibꝯ

Nil igit̄ ſupereſt niſi tm̄ religioni:
Me conferre. ꝓcul ſit precor gº. mora
Sed quia diuerſe ſpecies ſunt religionis
Neſcio precipue que ſit habenda michi
Si cruce ſignatis rubea me cōfero templo
Trās mare me mittent ſoluere vota deo
Seruus ero ſeruū facient ꝓcul eſſe ſeorſum
Seruiet et forſan in regione tyri
Non tn̄ ibo pedes ſed equo qui paſtus hauena
Craſſus et ad calles ſit tener atqȝ leuis
Quiqȝ pedem ſeruās et fractis greſſibus errās

Molliter incedat regula nr̄a iubet
Scādere trotantē prohibet ꝙ regula. nolo:
Qđ per me careat ordo rigore ſuo
Ingredior miles nec cādida pallia deſint
Sȝ tn̄ ad bellū non reditur⁹ eo
De cute corrigiā nr̄a ſoldan⁹ habebit
Et comedet carnes beſtia ſeua meas
Incircūciſi gladi⁹ mea viſcera fundet
De tracto corio cetera tradat humo

De hoſpitularijs alba cruce ſignatis

Rurſus ſi fuero crucis hoſpitulari⁹ albe
Ad libanū mittar ligna referre domū
Cū lacrimis ꝑgam ſcutica cedēti remordi
Et venter vacu⁹ et quaſi vellus erit
Multa licet ſubeāt m̄ nil de iure licebit
Preter mentiri magnificando domū
Et ſi trāſgreſſus fuero ſemel atȝ ſecundo
Vade foras dicēt diripientq̧ crucē

De nigris monachis

Eſſe niger monach⁹ ſi forte velī cluniaci
Oua fabasȝ nigras cū ſale ſepe dabūt
Surgere me facient media de nocte volentē:
Amplius in calido membra fouere thoro
Qđq̧ magis nollem pellent me ſurgere ſurſū
Et geminare meos in dyapente tonos
Vox ē rauca nimis quāuis ſit et ipſa ſonora

Pectus et obſcuꝝ tuſſis ābela grauat
Spallere ſi nolim faciēt me ferre lucernā
Debita reddentes pꝛemia mane michi
Multociens carnes et pinguia ſepe voꝛare:
In feria ſexta ſepe licebit eis
Pellicias poꝛtāt et plura recōdita ſeruant
Que nō ſunt ſocijs oīa nota ſuis
Sed neqꝫ ſunt dn̄is abbatib⁹ oīa nota
Quāuis vel cupiāt ꝑcipiantqꝫ ſatis
Qꝺ ſi contingat ſtabilita ſilencia ſolui
Coꝛripient verbis verberib⁹qꝫ ſimul
Et ſi percutiā vino ſtimulante vel ira
Me grauib⁹ culpis carcerib⁹ꝫ dabunt
Qui niſi clauſtrali multūꝫ diuqꝫ ſtudenti
Experto tribuūt exterioꝛa loca
Non amoꝛ abbatis ibi nec cognatio q̄uis
Contra clauſtrales obtinuiſſe poteſt
Oꝛdinis aut moꝛis nūq̄ꝫ diſpendia quiſq̄ꝫ
Fratribus ex nigris ſuſtinuiſſe valet
Nō comedūt vel emūt ſua ꝑdia vel pꝛioꝛat⁹
Oīa ſed gratis diſtribuunt̄ ibi
Si quā de mēbꝛis nebulā contingit oꝛiri
Hanc caput exſoꝛbet nobilitate ſua

¶ De monachis albis

Et fuero monach⁹ albus generalia dura
Dij pulmēta duo ſꝫ bene cocta dabunt
Hoc odiunt qꝺ ego ſine fratre fideliter odi
Scilicet vt ꝑpe ſe ruſtic⁹ arua colat

Agroꝝ cupidi numq̄ꝫ metas ſibi poni
Vicinis vellent peſtis iniqua ſuis
Lac et lana greges ouiū pecoꝝqꝫ miſtrant
Qđ ſatis ē q̄buis nil ſatis eſſe putent
Paucis contenti non ceſſant querere magna
Et cū poſſideāt oīa ſemper egent
Ocia ſectari nō me pacient̄ ibidem
Sed bn̄ me paſcent in nouitate mea
Oībus iniungāt operas ne deſidioſus
Aut q̄nqꝫ vacās īueniatur ibi
Sabbata raro colunt male rn̄dente coquina
Eſt ibi virga frequēs atꝫ dieta grauis
Nō comedent carnes niſi cū ꝑmiſerit abbas
Prepoſitꝰ veloci de pietate ſua
Et q̄a q̄drupedū ꝓhibet ſua regula carnes
Nec ſinit hijs veſci pro grauitate ſui
Que volat aut currit ſp̄ cupiūt bipedalem
Nō quia ſit melior ſed quia raro magis
Cū tn̄ illud agunt teſtis vicina fumi
Non erit ā facti conſcia facta ſui
Carnibꝰ abſumptis veſtigia nulla videbis
Nec clamāt her hec oſſa ſepulta iacent
Tres eciā tunicas de iure duaſqꝫ cucullas:
Oēs accipiūt et ſcapulare breue
Tedia de nocte. femoralia nulla iacenti:
In lcō facient ſit procul iſte timor
Neſcia brachaꝝ genitalia mēbra deorſum
Nocte dieqꝫ ſimul libera ſp̄ erunt
Ergo q̄d facerē veniēs ſi ventꝰ ab auſtro:
Nudaret ſubito poſteriora mea

Qđ ſi contiagat mea nuda pudenda videri
Numq̄ de reliquo monachus albus ero
Diſpenſare tñ mecū poterunt vt opꝫ
Ne piſa quā porto ſit manifeſta foro
Mēbra pudēda magis magis ē texiſſe neceſſe
Atꝫ minꝰ dignis maior bñdus bonos
Eſt in frē ſuo ſua vel texiſſe pudenda
Vel de texiſſe qui tegit illa ſapit
Tu tibi qđ non vis fieri ne feceris vlli
Qđ cupis vt faciat quis tibi fac et ei
Frater ab effectu non ſolo nomine dici:
Frater habet. ſine re nomē inane tenet
Sunt eciā multi quos falſo noīne fratres:
Dicimꝰ. et ſcimus hoſtibꝰ eſſe pares
Fratribus in falſis q̇a multa pericula paulꝰ:
Paſſus erat ſcriptis inſerit iſta ſuis
Plurima falſoꝝ ſunt vera ꝑicula frm̄
Quiſqꝫ ſibi caueat a frē ſuo nec in illo:
Ponere preſumat ſpemqꝫ fidemꝫ ſibi
Rara fides fratrū quia cū ſit quiſqꝫ fidelis
Se ꝓbat infidum dū caret ipſe fide
Frater carnales necnō et ſpūalis:
Fallit et frēm fallit vterqꝫ ſuū
Si tibi contingat frēm reperire fidelem
Sit tibi pars aīe dimidiūqꝫ tue
Nam tot ſunt ficti tot falſi totqꝫ ferales
ꝙ iā mundꝰ eos dinumerare nequit
Qui ſunt in clauſtro tamq̄ zathan in paradiſo
In quo conſtat eū iuris habere nichil
Talia me terrēt dū religionis ad arcem:

Tendo. nec attendo quo ve vel vnde ruo
Forſitan et vanꝰ timor eſt vanoqꝫ moueri:
Multociēs hoīm corda timore ſolent

¶ De ordine grandimontenſiū

Grandimontanā vitā cū veſte ꝓfeſſus:
Si fuero. vereor aſperiora pati
Hij cū nil habeāt ne ſe paciant̄ habere
Ex nichilo ſp̄ ſufficienter hn̄t
Abdita clauſtra colūt et nulla ſilencia ſeruāt
Neſcit ſigna manꝰ libera lingua manet
Nō fūdos nec agros nec paſcua lata requirāt
Nec facit ad ſaccos ānua lana decem
Vellera nec triplici paſſu diſtinguere norūt
Idem ſaccꝰ habꝫ pectora colla latus
Non macerāt nudas aſſumpta vellere pelles
Nec faciunt pingues in nemꝰ ire ſues
Nō mare contendūt retibꝰ nec retbia laxāt:
Piſcibꝰ. aut hamis inſidiant̄ eis
Qualia vel qn̄ comedūt ſi lauta dieta
Vel tenuis ſit eis non michi ſcire licet
Si pluit e celo ſp̄ qđ hn̄t quaſi māna
Quid plus preſtaret area lata breuis
Si viuūt vt homo nec ſunt vt āgelus ipſe
A ſtudijs hoīm cur prohibent̄ ita
Et ſi ſunt hoīes mortales conditione
Cur non humana viuere lege licet
Qđ fit in occulto raro ſine ſuſpitione:
Eſſe poteſt. hoī nec licet abſqꝫ nota
Si ſatagāt corpꝰ carnēqꝫ domare rebellem

Cōmodius facerent et meliore modo
Nō repꝑhendo tn̄ ſuper hijs nec iudico quē ꝓ̄
Seruiꝰ ei dn̄o ſtatqꝫ caditꝫ ſuo
Litibꝰ et cauſis varijs fora publica vexāt
Et terit̃ longo tp̄e cauſa breuis
Sumptibꝰ inſiſtūt nil ꝓprietatis habentes
Fitꝫ triluſtralis cauſa ſepulta diu
In duo diuiſi multūqꝫ diuqꝫ laborāt
Atꝫ ſuperuacuis ſumptibꝰ vſqꝫ vacāt
Nā vice conuerſa laico dictante ſacerdos:
Exhibet officij vota ſacrata ſui
Motꝰ ob hāc cauſam mox ē romāqꝫ ꝓfectus
Sed nec ibi meruit ſumere cauſa modum
Plurima fuerunt ſꝫ mōs eſt pinguis et vber
Qui de lacte ſuo cuncta miniſtrat eis
Et quē nullꝰ arat ſerit aut metit ordine miro
Pullulat ad votū quitq̄d habere volunt
Ergo quid extat homo q̄ viuit vt āgelꝰ intꝰ
Pulſat̃ tociens exteriore foro

¶ De ordine carthuſienſiū

Quid ſi carthuſiā me cōuertēdo reuertar
Pellibꝰ et tunicis pluribꝰ vtar ibi
Cella m̄ dabit̃ quā ſolam ſolus habebo
Nemo m̄ ſocius nemo miniſter erit
Solus ei pſallam ſolꝰqꝫ cibaria ſumā
Et ſine luce meū ſolus adibo thorum
Sꝑ ſolus ero cella retinente trimenbri
In qua continue pes meꝰ alter erit
Sꝑ erunt preſto pulmento conficiendo

In cella ꝓpria ligna legumē aqua
Viſere me veniat prior ordis atꝫ frequenter
Panis erit calidi portio magna michi
Hijs ouiū pecoꝝ nemorū terreqꝫ ferarū
Viuere quo poſſint porcio certa dat᷑
Interior veſtis quā lana caprina miſtrat
Carnē caſtigat aſperitate ſua
Qualibet ebdōmeda ter pane cibant᷑ et vnda
Non comedūt carnes ſit niſi feſta dies
Et ſemel in menſe vel bis de iure venire
Ad miſſam poterunt ſi vacat atꝫ volunt
Contenti ꝓprijs nec diuitib9 nec egenis
Eſſe volunt oneri cras hodie vel heri
Nō licet augere numeꝝ pecoꝝ vel agrorū
Taxat᷑ certe canone quitq̄d hn̄t
Carnis ineternū cuncti prohibent᷑ ab eſu
Preter eā ſi quē tabida lepra tenet
Ad fora nō veniūt quo litē ſcire reſoluant
Nec populi vanū depopulant᷑ aue
Hoſpitis aduentu gaudent mutantqꝫ dietā
Dant qđ habent hylari pectore voce manu

De nigris canonicis

Eſt et recta via nigrorū canonicorū
Eſt et itē vita nigrorū canonicoꝝ.
Judicis populi digna decēsqꝫ deo
Mollibus induti nō ſꝑ pinguib9 vſi:
Jnqꝫ refectorio carnib9, abſqꝫ mero
Quit caro peccauit pl9 q̄ pisa faba legumen
Ne poſſet comedi conditione pari

Qua nos cauſamur nõ ē in carne reatꝰ
Sed comedente male nec ꝓhibente gula
Cauſa dat̄ vino debet̄ cauſa bibenti
Cũ caput aut mēbra cetera mane dolent
Ne pariat pſalmꝰ vel lectio tedia longa
In pſallendo tenēt inq; legendo modũ
Nec nitunt̄ ad hoc vt vocibꝰ īmoderatis
Ardua preualeant rũpere tecta domꝰ
Candida ſint pura ſubtili ſtamine texta
Mundis mũda placet linea veſtis eis
Veſtis honeſta quidem q̄ nec cũ carne rebelli:
Nec cute bella gerit. aſperitate ſui
Exteriora tñ claudent̄ ſcemate nigro
Vt color alteriꝰ aptior eſſe queat
Lumina ne ledat albo nigredo repugnat
Inq; timore nigro gaudio candor habet
Sic arcꝰ celi geīno candore refulget
Sic pilus eſt ꝑdo candidꝰ atq; niger
Pallia cornicis dat penna ſubalbida nigre:
Candida. ſic picas et nigra pēna tegit
Si veſtis bicolor carnē ſine corde colorat
Mens erit abſq; nota· veſte tenente notã
Quid refert quales veniãt in veſte colores
Si mens vnicolor interiora tegat

¶ De ordine premonſtratenſium

Premõſtratenſes rurſus q̄ veſtibꝰ albis
Induti veniũt ſimplicitate placent
Hijs color vnꝰ adeſt niueo cãdore refulgens.
Hos ſp ſimplex veſtis ouina tegit

Oībus abiectis dura pro mollibus vti:
Veſtibus. ad pn̄s hoc ſtatuere modo
Vellere ꝑtito qđ colli nuda protexit
In ꝯprios vſus conſtituere ſuos
Ne caro luxuriet veruecis vellere criſpo
Corpora caſtigat caſtitate graui
Dāpna tn̄ lini lana redimenta ſuaui
Ordine cogente ſuſtinuiſſe decet
Ordinis auſterꝰ rigor ē. quia carnibꝰ vti
Hijs inconuētu tēpus in oē vetat
Diſpenſando tn̄ ſacer ordo ſalubrius vſus:
Conſilijs. ſuper hijs alleuiauit onꝰ
Pinguia concedens q̄ ſunt affinia carni
Sic tn̄ vt nūq̄ ſit manifeſta caro
Bellū cū carne pacem cum pinguibꝰ eſſe:
Pacis amatores hoc ſtatuere modo
Carnis honeſtatē ſic conſeruare volentes
Ne contra carnē lex inhoneſta foret
Si foret excluſa penitꝰ caro. carnis honeſtas:
Sepe daret cauſam materiāq; mali.
Vnde nec admiſſa penitꝰ nec tota repulſa.
Exulat in ꝑrīa menſtrua facta ſua

De canonicis ſecularibꝰ

Sunt et canonici ſeculares atq; vocati
Nomen ab officio promeruere ſuo
Hijs quodcūq; libet noua lex licitūq; ſub iſto:
Canone conſtituit viuere tota cohors
Hij nichil excipiūt nec dicūt deſpiciendū:
Quitq̄d in obſequio carnis eſſe poteſt

Illud p̄cipue tn̄ inſtituere tenendū:
Oībus in tota poſteritate ſua
Lex vetꝰ vt ſua ſit ne q̄libet abſqꝫ ſua ſit
Et ꝙ quiſqꝫ ſuas poſſit habere duas
Hij ſunt q̄ mundū cū flore cadente tenentes
Ne ſic mercesſcat ſepe rigare ſtudent
Hij ſunt q̄ faciunt quidq̄t petulencia carnis:
Imperat. vt vicijs ſit via prona ſuis
Totus in errorē mundꝰ preeuntibꝰ illis:
Ducit᷑. hij p̄eunt precipites qꝫ ruunt
Hij mundū nō mundꝰ eos habet. atꝫ deorſum
Hij quia cōpellunt funditꝰ ille cadet
Hij fundamentū fidei ſubuertē. prompti:
Moribꝰ expugnāt que facienda docent
Hij ſunt pōtificū ꝑ quos vigor ordo poteſtas
Nutat et eccleſie fit ſtatꝰ abſqꝫ ſtatu
Languet et exſpirat. ꝑ eos reuerēcia cleri
Deficit in nichilū religionis honos
Hoꝝ cōſilio reges meditant᷑ iniqua
Et que debuerāt ſtringere laxa tenent
Ponticū latera ſunt hij regūqꝫ ſiniſtra
Pes errās. mendax lingua. recurua manꝰ
Cor duplex. ſimilatꝰ amor. ſine viuē nomē
Ira latens. vera motio. falſa quies.
Burſa carens fundo. prede ſine noīe predo
Lanx mendax veri. vera ſtatera doli
Hij ſunt iuſticiā qui ꝓſtituere pudicā
Falſa loqui linguas qui docuere ſuas
Qui dū labentē mundū retinere laborāt
Cumqꝫ labente labent cumqꝫ ruente ruent

Quoꝝ vita laboꝛ. via lubꝛica ſtat q̄ſi ſterc⁹
Finis in incerto pꝛemia certa laboꝛ

¶ De bonis canonicis

Quod bn̄ dū ſecū quidā meditanť eoꝝ
Talibus a ſtudijs ſe cohibere ſtudent
Qui pariť mundi feno cū floꝛe relicto
Oīa que mūdi ſunt nichil eſſe putant
In medio foꝛnacis agūt flāmeqꝫ voꝛantis
Ignitū ſtudium conſtituere ſuū
Nec tn̄ vꝛunť quia quos refrigerat intus:
Spūs. exterioꝛ flāma cremare nequit
Decoquit hos mund⁹ et ſicut in igne camini
Auꝝ flāma pꝛobat ſic de⁹ vꝛit eos
In medijs flāmis et in ignib⁹ eſſe nec vꝛi:
Non ē nature. ſed deitatis opus
Cū ꝓpꝛia carne certamīa longa tenere
Res eſt difficilis et metuenda nimis
Nā caro moꝛtalis leuis ē et cerea flecti
Quo natura vetus et viciosa trahit

¶ De monialib⁹

Eſt adhuc oꝛdo velatarū mulieꝝ
Quas eciā minimas dicim⁹ eſſe ſacras
Quedā virginib⁹ viduis qꝫ coactus in vnū
Oꝛdo ſatis not⁹ pluribus eſſet ſolet
Hoꝛas canonicas ſolito de moꝛe frequentant
Soluentes penſum nocte dieqꝫ ſuū
Vocibus altiſonis adeo modulamīe dulci
Cantāt ſyreneis qꝫ cecinisse par hijs

Coꝛpe ſerpentes. ſyꝛenes voce. tracones:
Pectoꝛe. ſuſanna ſmigmate pares
Sed tñ illud hñt vnū qđ cuncta refellit
Añ deū lacrimas q̄ ſine lege fluunt
Hijs dñm placāt ſꝑ veniamqꝫ merenť
Hijs ſua cūcta lauāt crimina quitq̇d agunt
Oībus auretenꝰ licet hijs nutrire capillos
Sed nō vlteriꝰ regula nāqꝫ vetat
Vtunť niueis agni de coꝛpe ſumptis
Pellibꝰ intenſis pallia nigra gerunt
Hee caput abſcōdunt oēs ſub tegmine nigro
Sub tunicis nigris candida mēbꝛa latent
Cingula nulla ferunt ſed nec femoꝛalibꝰ vti
Conſuetudo fuit neſcio ſi modo ſit
Nūꝙ rixanť niſi cū locꝰ exit aut res
Sed neqꝫ ꝑcutiunt ſit niſi cauſa grauis
Haꝝ ſunt ſteriles et quedā ꝑturientes
Virgineoqꝫ tñ noīe cūcta tegunt
Que paſtoꝛalis baculi dotať honoꝛe
Illa q̇dem melius fertilius qꝫ parit
Vix eciā q̄uis ſterilis reperiť in illis
Donec eis etas talia poſſe negat

¶ De oꝛdine nouo in āglia cōſtituto

Eſt et adhuc aliꝰ nuꝑ nouꝰ oꝛdo repertꝰ
Quē bene nam bonꝰ ē cōuenire decet
Hic apud angloꝝ fines exoꝛtꝰ ab ipſo
Nomē hꝫ natus quo fuit ille loco
Simpligama deūs de ſimplicitate vocatꝰ
Siue per antifraſim oꝛdo vocať ita

Canonici miſſas tm̄. reliquūqꝫ ſorores:
Explent officiꝗ debita iura ſui
Corpora nō voces murꝰ diſiungit in vnū
Pſallant directe pſalmitis abſqꝫ mero

Nouꝰ ordo brunelli feūs de aliꝭs ordinibꝰ

Talia dum mecū tacitus conſidero. vitā
Neſcio quā poſſum cōſtituiſſe michi
Tuciꝰ ergo puto necnō conſultius eſſe
Vt ſtatuā leges ordinis ipſe noui
Qui meus ordo meo nomē de noīe ſumat
Nomen ineternū viuat vt inde mecū
Ordine de tēpli ſumamꝰ equos gradientes
Leuit. neqꝫ leuis ſit meꝰ ordo michi
Vt michi mentiri liceat quocūqꝫ locoꝝ
Fratribꝰ ex aliꝭs hoc retinere volo
Vt feria ſexta liceat michi pinguibꝰ vti
Hec cluniacenſis conferat ordo michi
Fratribꝰ ex aliꝭs ſatis ē et ſufficit illud
Vt liceat bracis nocte carere michi
Grādimontanos in eo ꝙ multa loquunt
Multū cōmendo quoſqꝫ tenere volo
Carthuſeos frēs in eo diſcerno ſequendos
Miſſa ꝙ ī mēſe ſufficit vna ſatis
Canonicos nigros carnes comedendo ſeq̄mur
Ne q̄d ab ypocriſi cōtrahat ordo meus
Premonſtratenſes ſtatuo de iure ſequendos
In molli tunica multiplicíqꝫ toga
Ordine de reliquo placet vt perſona ſecunda

Federe perpetuo ſit michi iuncta comes
Hic fuit ordo prior et conditꝰ in ꝑadiſo
Hunc deꝰ inſtituit et benedixit ei
Hunc ĩperpetuũ decreuimꝰ eſſe tenendũ
Cuiꝰ erat genitor cũ genitrice mea
Et genꝰ oẽ meũ ſꝑ fuit ordinis huiꝰ
Quo genꝰ humanũ đficiente cadet
Ordine de ſacro ſacrataꝝ mulierũ
Accipiã zonam ſꝑ abeſſe meã
Cingula lata bona nõ ſũt m̃ ſed neqꝫ ventri:
Cõueniunt groſſo cingula ſtricta meo
Eſt et adhuc aliud in hijs qđ in ordine nr̃o:
Apponi volumꝰ cũ locus aptꝰ erit
Quid de ſimpligama qñtũ vel qualia ſumã
Neſcio nã noua res me dubitare facit
Hoc tñ ad pñs nulla rõne remittã
Nãqꝫ necẽ nimis fratribꝰ eſſe reor
ꝙ nũq̃ niſi clam nullaqꝫ ſciente ſoroꝝ
Cũ quocumqꝫ ſuo frẽ manere licet
Sunt eciã quedã q̄ ſi nũc non meminiſſe:
Poſſumus ad pñs. poſtea tẽpus erit
Ergo nil reſtat niſi cõfirmatio ſola:
Pontificis ſummi. quã dabit ipſe libens
Nã qui iuſta petũt nulla rõne repulſam
A dño papa ſuſtinuiſſe ſolent
Illuc ergo decet primo diuertere. papam:
Et frẽs hũili ſollicitare prece

¶ Quõ brunellꝰ obuiauit galieno

Talia dicenti veniens galienꝰ ab vrbe
Obuiꝰ acceſſit vidit et inquit ei
Nūquid non es tu nr̄ brunellus. et ille:
Ey michi ſum certe care mgr̄ aue
Ille dolēs ego ſum brunellꝰ ab vrbe cremona
Quē bn̄ tu noſti ſi memiſſe placet
Ecce ſenē cernis fractūqꝫ labore decēni
Qui iuuenis quondā fortis et acer erā
Qm̄ mala multa tuli pridem. ſꝫ me tn̄ vnū:
Funditꝰ aſſumpſit ſollicitudo ſcole
Ruſticꝰ atꝫ ſcola duo ſunt tormenta dolorū
Intꝰ et exteriꝰ que macerare ſolent
Ruſticꝰ exteriꝰ pungit ferit. atꝫ flagella:
Dat ſcola. ſed paſcit viſcera corda latus
Saxa ſed et lapides mallem portare molares
Qm̄ ſic aſſiduis inuigilare ſcolis
Qm̄ mala fata michi vex mea fata nec vltra:
Vel citra poſſum q̄ꝫ ſtatuere michi
Fluctuat in dubijs animꝰ meꝰ ĩque dolendis
Preqꝫ dolore meo mens mea mente caret
Nā tot et tāta miſera ſunt ſcādala mundi
Tot regū ſcelera pontificūqꝫ mala
Tot q̊ꝫ ſunt mortes in religione. tot extra:
Peſſima. pre qꝫ ſui ſorde tacenda michi
Qō dū flens recolo mundi mala proſpicioqꝫ
Quis ſit quis fuerit q̇s ſtatꝰ orbis erit
Ignis vt a facie ſubito noua cera liqueſcit:
Ex ſolis radio. nix glacies qꝫ fluūt
Sic ego deficio ſic defluo ſicqꝫ reuoluor
Totus et in lacrimas fontis ad inſtar ero

Quaꝝ precipua quarū p̄maxima cauſa
Curia romana q̄ mō vadit ita
Que regū dn̄a q̄ regnantū dyadema
Que decꝰ atꝫ decor vrbis et orbis erat
Que ſolis radius noctis carbunculꝰ ardens
Malleus erroris pena parata malis
Juſticie gladiꝰ oleum pietatis habundās
Larga manꝰ inopis dextra referta bonis
Flos nouꝰ et nullo marceſcens tpis eſtu
Fons ſine defectu balſama larga fluens
Religionis opex pacis cōcordia moꝝ
Gloria fax fidei regula recta boni
Vexillū patrie. ſed et oībus ordine ſcō:
Debuit eſſe caput ſicut origo fuit
Sed cōuerſa retro redijt fideiq̄ pudoris
Jmmemor in caudā fecit abire caput
Si caput a capio vel dixeris a capiendo
Tunc ē ipſa caput oīa namq̄ capit
Sic declnando capio capis ad capiendū
Rethia laxauit rethia longa nimis
Qd de p̄terito cepi formare futurū
Non valet ad p̄ns nec videt vnde locū
Quondā larga ſui xpꝛij nec auara cruoris
Fundere conſueuit ſeq̄ ſuiꝫ ſuis
Nunc vide cōuerſa faciens ſitit atꝫ cruorem
Fundit et alterius ebibat ipſe ſuū
Sic cauſam mortis q̄ debuit eſſe ſalutis
Fecit et in populo prodiga fudit eum
Vaſaq̄ cōmutans ex hoc trāſfudit in illis
Sub mellis ſpecie pocula felle luat

Ipſa tn̄ ſp̄ in ſe ſitibunda manebit
Cūqꝫ bibat ſemper ſp̄ auara ſitit
Cuiꝰ ī os patulū ꝙuis foret es mare magnū
Influeretqꝫ ſimul non ſaciaret eam
De baratro vētris nequeūt extinguere. cuiꝰ:
Fercula nulla famē. pocula nulla ſitim
De cui nil ſatis eſt et quē ſua reddit egenū:
Copia. nec totꝰ ſufficit orbis ei
Suſtinet eris egens quitq̄d peccat̄ auarū
Quitq̄d delirāt cetera. burſa luet
Burſa referta reos ſoluit pccā relaxat
Que non peccātes euacuata ligat
Nil tā difficile nil tam graue nil ita prauū
Qđ non emendat burſa referta bene
Hec facit vt licite fiat quodcūqꝫ libebit
Reddit et illicitū qđ licet arte pari
Cū ſua non mundet. aliorꝝ crimīa mundat
Cernere que ꝓpria vulnera ſola nequit
Sic dolor in capite facit oīa mēbra dolere
Toxicat et modicū dolia magna virus
Sic ouis vna gregē totā maculando reſpgit
Et trahit ex modico maxia maſſa luem
Sic ſapit ex fonte ꝙuis ꝓcul inde remotꝰ
Riuus et ex igne fumꝰ odoris habet
Ex morbo capitis artus traxere dolorem
Pccm̄qꝫ prīs plangit origo ſequēs
Virtutū quondā decꝰ et decor. in viciorꝝ:
Eſt cōuerſa caput. q̄ caput orbis erat
Non michi ſufficiēs longeui neſtoris etas
Singula ſi memorē q̄ memoranda forent

¶ De regib⁹ eciā narrat

r Rurſum ſi mores regū vitāq₃ reuoluam
Quid niſi maioris cauſa doloris erit
Quorꝝ vita dolor quorꝝ dn̄atio dura
Quorū verba velut vētus et aura leuis
Cū ꝫ creat⁹ homo ſit ad īſtar ymaginis ei⁹
Qui dedit ex nichilo cūcta creata fore
Pluris hn̄t hoīes reges aīancia terre
Et gen⁹ humanū vilius eſſe putāt
In cruce ſuſpēdi ꝓ ſumpta carne ferarū
Qm̄ plures faciāt ſepe dolore graui
Quid graui⁹ ſiculi poſſent ſtatuiſſe tirāni
Qm̄ ꝓ morte fere ꝙ moriat̄ homo
Qui ſic regna regūt q̄ ſic ſine remige regnant
Vix regū tm̄ noīa ſola tenent
Quāuis regna ſua ſibi ſunt ſubiecta. tributa:
Dent populi. trepidet terra timore ſuo
Non tn̄ bn̄ regnāt. qm̄ regnare timori:
Non eſt aut dura lege ligare ſuos
Quos nō rectores ſed raptores bn̄ dici:
Conſtat. et ex facto nomē habere ſuo
Quorꝝ nulla fides. et qui cōfidit in ipſis:
Errat. et arbitrio deſipit ipſe meo
Quorū fid⁹ amor quorū via nulla fidelis
Quorꝝ lingua dolor plena cruore man⁹
Munera reſpiciūt q̄ dn̄ venerātur. abeſſe:
Juſticiā faciunt. iudiciūq₃ procul
Quitq̄d enī faciunt vel dicūt vel meditant̄
Si bene diſcutias oīa mun⁹ alunt
Qd̄ ni precedat comitet̄. fine ſequat̄

Ac vaccā vitulus non ꝑcul ymmo ꝓpe
Nil habit⁹ nil ordo tibi nec opinio vite
Quilibet aut titulus plus ve min⁹ ve dabit
Munera conturbāt reges rurſusqꝫ reformāt
munera dāt pacē munera bella parāt
munera pontifices ſubuertūt munera reges
munera ius ſtatuūt deſtituūtqꝫ ſimul
munera ſtultoꝝ linguas dāt eſſe diſertas
munera dū clamāt cetera queqꝫ tacent
munera ꝑuertunt leges decreta refellunt
Euacuāt p̄rm̄ iura rigore ſuo
Munera palpare faciūt delicta potentū
Vtꝫ magis vigeāt facta nephanda tegūt:
Munera. ſed taceo ne forte tacenda reuelem
In manib⁹ ſcis eſſe reperta ſolent
Munera declarāt q̄d nā meditant̄ auari
Quid velit fieri mēs maculoſa viri
Munera q̄d valeāt ſedes paſtore vacātes
Credere ſi fas eſt ſepe docere ſolent
Munera dulce malū virus ſanabile ſanis
Mentib⁹ egrotis mortis ymago recens
Munera ſp̄ h̄nt aliquid portācia ſecum
Veri q̄d ciues ore tacente gemunt
munera iudicij librā moderātur. et ipſam:
Protin⁹ inflectūt. quo data penſa trahūt
Munera mortifero dāt pocula plena veneno
Excecant oculos precipitantqꝫ gradus
Oīa vincit amor ſed amorē munera vincūt
Q̄d ſi quis dubitet ponderet hec et ea
Munera corrūpunt mores. pariuntqꝫ recepta:

Dāpna pudicicie dona cupita precis
Munera pōtifices extollunt munera reges
munera dāt apices exhilarātz duces
munera ſuffodiūt turres monteſqꝫ coequāt:
Vallibꝰ. et pariunt abſqꝫ cruore necem
munera pcedunt qciens mala multa ſequunt
munera cū veniunt proxima cauſa ſubeſt
munera ſi ceſſent ceſſabunt iurgia lites
mars cadit et veneris nullꝰ amicus erit
munera ſi ceſſent ſine ſanguine tpe pacis
Qđ nūqꝫ potuit roma ſubacta ruet
munera ſi ceſſent primatū pallia multo:
Conſtabunt leuiꝰ et meliore foro
Munera ſi ceſſent abbatū cornua longa
Ponderis et precij iube minoris erunt
Munera ſi ceſſent regis reuocatꝰ ab aula:
Monachꝰ. in clauſtro limina ſacra teret
Munera ſi ceſſent grex cū paſtore quieſcit
Junctus et ambo ſpūs vnꝰ erit
munera ſi ceſſent deus in cellas cluniaci
Forte reuertet et remanebit ibi
Munera ſi ceſſent iudā cum ſymone clerꝰ:
Tollet. et e medio coget abire ſui
Jn quo manibꝰ crebro tractant iniqua
Dextera muneribꝰ eſſe referta ſolet
Munera ſi ceſſent miſeris mortalibꝰ vltra:
Clamor nec luctꝰ nec dolor vllus erit
Munera ſi ceſſent piter cū ſymone iudas
Decidet et loculos pdet vterqꝫ ſuos
Munera ſubuerſo faciūt de rege tyrānum

Conuertūtꝫ ſuas in ſua membꝛa manꝰ
Plebs ſine doctrina populꝰ ſine lege cruētus
Moꝛibꝰ. accelerat pꝛonꝰ in oē nephas
Gens grauis eſuriens carnē ſitienſqꝫ cruoꝛē
Armat inarmatas ad ſcelus oē manus
Jlle timoꝛ dn̄i reges qui terruit olim
Et populos perijt noīe reqꝫ ſimul
Quid demū loqueris deus ē poſt terga relictꝰ
Non opus ē alio ſit tibi quiſqꝫ deus
Regis ad exemplū populꝰ laſciuit ineptꝰ
Verueciſqꝫ pedes ſoꝛs facit vna pares
Ecce tot et tātas paciunt̄ ſecula ſtrages
Pocterioꝛqꝫ dies deterioꝛa parat
Nec ſupeſt redimat neqꝫ q̄ ſaluos faciet nos
Sed ſi ſperata ſalus funditꝰ oīs abeſt

¶ De pontificibꝰ et paſtoꝛibꝰ malis

Non alios igit̄ ſup hijs niſi tpis huiꝰ
Pontifices ſacros arguoꝛ eſſe reos
Qui ſe paſtoꝛes legemꝫ tenere fatent̄
Nec tn̄ hec faciūt que facienda docent
Qui pociꝰ fures ꝙ̄ paſtoꝛes vocitari:
Teſte deo debent de quibꝰ illud ait
Aduenīet multi pſeudes falſiqꝫ ꝓphete
Et ſatagent multos fallere fraude ſua
Qui ꝙ̄uis veniūt ouiū ſub veſte. rapaces:
Sanguīs hos auidos noueris eſſe lupos
A poſcendo gregē non a paſcendo merent̄
Paſtoꝛes ouiū nomen habere ſuū

Nomē ab officio ſumptū vertere ſeoꝛſum
Ut non paſtoꝛes ſint greges ymmo lupi
Tres ſunt pꝛecipue ꝑpe qui verſant̄ ouile
Quoꝝ quiſqꝫ gregi pꝛoximꝰ eſſe ſtudet
Pꝛimꝰ eī paſtoꝛ eſt mercēnarius alter
Terciꝰ īſidiās dicit̄ eſſe lupꝰ
Pꝛimꝰ oues gratis paſcit. mercede ſcd̄us
Tercius vt ꝓdat diripiatꝫ gregem
Paſtoꝛes igit̄ quia gratis nulla mīſtrant
Nil ſibi cū pꝛimo ꝓpꝛietatis hn̄t
Et qm̄ paſcūt mercedis amoꝛe ſecundo
Officio ſimiles ſoꝛs facit eſſe pares
Nil ſibi cū pꝛimo ſed hn̄t cōiuncto ſecūdo
Plurima de reliquo q̄ſtio nulla manet
Ergo lupis ſiles comedūt cū ſanguīe carnes
Matris et ex vtero viſcera rupta foꝛent
Moꝛe lupi veniūt paſtoꝛes tp̄is huiꝰ
Moꝛte gregē pꝛimū ꝑdere quiſqꝫ ſuū
Qđqꝫ vident fragile frāgunt qđ debile ſꝑnunt
Qđ craſſum comedūt qđ vile deſpiciūt
Lac gregis et lanā noꝛūt miſcere. ſubactas:
Undiqꝫ diſperſas depopulant̄ oues
Nec ſatis iſtud eis ꝙ depꝛedent̄ ouile
Diſpergūtꝫ greges diripiūtqꝫ ſibi
Sic niſi q̄d ſitiunt calidū ſoꝛbere cruoꝛem
Inqꝫ gregis iugulū mittere poſſe manū
Qualiter introeant paſtoꝛes tp̄is huiꝰ
In caulas ouiū quo duce quaqꝫ via
Ingreſſi quid agāt et ꝙ̄ ſtudioſe mīſtrēt
In grege ſuſpecto nō michi crede foꝛo

Paſtoꝝ vitā ſi diſcutiamꝰ ad vnguē
Plurima q̄ faciūt plena ruboris erūt
In ſpeculo poſiti quo circūquaqꝫ videri:
Seqꝫ videre valent lumina clauſa tenent
Sanguīs et carnis curā non deſpicientes
Sollicitī curāt ſeqꝫ ſuos qꝫ ſimul
Quē ſibi precipue deberent prepoſuiſſe
Vix valet extremo dilituiſſe loco
Vrit᷑ alget eget ſitit eſurit vlcere plenꝰ
Quis dedit vn̄ ſuā quit releuare famem
Preſulis ad mēſam tot fercula totꝫ ferentes:
Veſtibꝰ ornati tot ſine lege ciphi
Totꝫ domꝰ dn̄i tot cani quaqꝫ mīſtri
Tot ſtātes pueri totꝫ meando vagi
Tot iuuenes cōpti varijs qꝫ modis redimiti
Totꝫ ſenes docti geſta priora loqui
Et quaſi caſtroꝝ regū ſtatione ſoluta
Diſcurrūt acies corꝑe mente leues
Cūqꝫ bibit dn̄s quidā ſua brachia tendit
Atꝫ genuflexo pronꝰ adorat eum
Splēdida tota domꝰ duplici radiante metalla
In quibꝰ offert᷑ hoſtia ſacra deo
Sed q̄ pontificis ſunt vſibꝰ appropriata
Non ſunt de vili materiaqꝫ rudi
Non norunt recte ꝑtiri q̄ ſtatuerunt:
Aurea pontifici. ſtānea vaſa deo
Preſul in argento totꝰ diſcūbit et auro
Vix qꝫ fictilibꝰ vtit᷑ aula dei
Eccleſias lateras altaria nuda crucesqꝫ:
Extractis ſpolijs ſtare videre potes

Splendida pōtificis ſublimibꝰ aula colūpnis
Intus et exterius marmoꝛe fulta nitet
Tot ſunt pōtifici tunice tot pallia cappe
Ipſeqꝫ ignoꝛat nec numerare queat
Pꝛeſulis e digitis gēmaꝝ pendet et auri:
Septē diuitibꝰ qui ſatis eſſet opum
Pꝛeſul amat mercā plus q̄ diſtīguere marcū
Plus et amat lucrū q̄ facit ipſe lucā
Sic hodie ſic cras ſibi credita nō data certe:
Diſpenſat. dn̄o diſſimulante diu
Qualiter atꝫ quibꝰ curā credunt aīarum
Qđ magis eſt alijs oībus eſſe patet
Ante puer patrē pꝛimū matrēqꝫ vocare:
Q̄m ſciat aut poſſit ſtare vel ire pedes
Suſcipit eccleſie claues aīaſqꝫ regendas
In cunis poſitus dummō vagit adhuc
Quid dicet petrꝰ cū me robekinꝰ ad aſtra
Aut vuilkinꝰ aget. duxqꝫ comes qꝫ meus
Petro nō puero claues deus eccleſiaꝝ:
Tradidit atꝫ dedit iuſſit habere vices
In manibꝰ dn̄e vuilkini vel robekini
Non me tradideris ſit tibi cura mei
Sꝫ neqꝫ me tradam q̄uis michi foꝛte qđ abſit
Pꝛeſul vim faciet exagitetꝫ diu
Triſtis ob hāc cauſam pꝛiꝰ appellabo petrūqꝫ
Eius et heredem ſolus adibo pedes
Cū nutrice ſua romā rubekinꝰ adibit
Quē noua ſiue vetus ſpoꝛtula tecta feret
Miſſus et in perā veniet vuilhelmꝰ in vꝛbem̄
Curia romana tota videbit eum

Nec vacuis manibꝰ aderūt nec ventre ſoluto
Sȝ quaſi ꝑturiens et ꝓpe tēpus agens
Accedent ꝓpius veniētȝ videre ſepulchꝝ
Qđ ſꝑ vacuū ꝑmanet atȝ capax
Qđ deeſt etati. tenere ſupplebit eoꝝ:
grā. conſortes quos habuere vie
Preſtabūt ānos pr̄ et pedagogus eiſdem
Quotq̇t opus fuerit ſi tn̄ eſſet opus
Qui dedit eccīas nūquid non cōtulit ānos
Et mores q̄les talibus eſſe decet
A ſimili reliquū potuit q̊ contulit vnū
Jure pari licuit illud et illud ei
Impubes pueros paſtores eccīaꝝ
Vidimꝰ effectos pontifices ve ſacros
Sic dixit quidā de quodā pontificando
Cū princeps regni ſollicitaret eum
Eſt puer et nondū diſcernere poſſumꝰ vtrū
Feīa vel mas ſit et modo preſul erit
Talibꝰ eſt hodie cleri populiq́ȝ poteſtas
Atȝ domꝰ dn̄i cura regenda data
Talibꝰ eccīa xpī ſuffulta colūpnis
Decidet ante ſuā p̄iugulata diem

¶ De īanibꝰ et vanis preſulū actionibꝰ

Si q̄ras quid agat feſtinꝰ p̄ſul in vrbe
Aſſumptis canibꝰ in nemꝰ ire parat
Aut vt aues auibꝰ capiat vel piſcibꝰ hamū:
Mittat. vt eſorem nūc trahit inde lupum
Ardea viſa fuit fluuiali proxima rupe

Jactet vt accipitrē preſul ab vrbe ruet
Siluaꝝ ſaltus plus ꝙ loca ſacra frequentāt
Latrat⁹ qꝫ canū canone pluris hn̄t
Plus cane ꝑcuſſo dolent anxius aut aue leſa
Om̄ ſi decedat clericus vn⁹ ei
Sepe dies tota cauſis cedet ſine cauſa
Officij̄ſqꝫ ſacris ſufficit hora breuis
Litibus īpenſa breuis eſt q̄uis mora longa
Moxqꝫ qđ ē dn̄i tedia magna parit
Artius inſiſtit lepori canis ira quietus
Donec et officiū cōpleat ille ſuū
Om̄ ſua ꝑſoluant dū tēpus et hora req̄rit
Pontifices nr̄i debita penſa deo
Qui ſi pro dn̄o paterent̄ qđ patiūtur
Propter res viles deliciaſqꝫ breues
Nullus eos dubitet viuos in carne manētes
Eſſe dei ſcōs martirib⁹ qꝫ pares
Nec tn̄ iſta pati pudet hos quos penit⁹ hoꝝ
Quāuis ſepe grauat ſuſtinuiſſe iugum
Nā deus illoꝝ pro quo patiunt̄ ad horā
Hec mala pro meritis p̄mia digna dabit

¶ Brunell⁹ iteꝝ narrat galieno de
abbatib⁹ priorib⁹ et cōuentualib⁹

Quodqꝫ magis miror abbates atꝫ priores
Conuent⁹qꝫ ſacer quos ſu⁹ ordo ligat
Canone poſt habito quē ſunt ſeruare ꝓfeſſi
Quēꝫ patres ſcī cōſtituere ſibi
Ecce retro redeūt ſorbentqꝫ qđ euomuerūt
Vt canis ad vomitū ſuſqꝫ reuerſa lutum

Exterius faciē pretendūt religionis
Interiusq3 gerūt pectora plena dolo
Qui duce bernardo gradiunt᷑ vel benedicto
Aut auguſtino ſub leuiore iugo
Oēs ſunt fures quocūq3 caractere ſcō:
Signati veniāt magnificentq3 deum
Ne credas verbis nec credas veſtib9 albis
Dix etei fratrib9 eſt adhibenda fides
Quor vox leta vox iacob credit᷑ eſſe
Cetera ſunt eſeu brachia colla man9
Rurſum in egiptū quā deſeruere reuerſi
Dulce ſibi deputāt a pharaone p̄mi
Carnis ad illecebras nullo retinēte ruentes
In foueā mortis carne trahente ruunt
Inuidie ſtimulis vexant᷑ et ambitionis
Eſtibus aſſiduis p̄cipueq3 tribus
Prim9 vt aſcendāt labor ē. ſequit᷑q3 parentū:
Indiſcret9 amor. cura quiete carens
Hac oēs ardent hac oēs febre laborāt
Hec tenet imperiū poſtpoſitura deum
Hinc vt opes habeāt ſumma virtute laborāt
Poſſideantq3 breui tempore pta diu

¶ De religioſis in generali

Olim pauptas rebusq3 carere caducis
Religioſor gloria magna fuit
Nūc niſi poſſideant aīarum dampna ſuarū:
Res et opes magnas paſcua prata greges
Eſſe putāt miſeri. quia mūdo pauper hrī
Inter eos hodie credit᷑ eſſe nephas

Pauꝑ erat xp̄s quē ſic imitando ſequunť
Pauꝑis vt ſine re nomen habere queāt
Sicqꝫ volunt dici ꝙ nolūt eſſe. putātes:
Oīa cernentē fallere poſſe deū
Oībus abiectis inopis veſtigia xp̄ī
Verbis non factis ſe ſtatuere ſequi
Spreuerūt mundū ſed tali conditione
Vt ſemel abiecta ſemꝑ adeſſe queāt
Ne quid eis deſit ſpreuerūt oīa..felix:
Quiſquis vt ipſe metat plurima pauca ſeret
Cū lupus ex habitu nō eſt ſuſpectus ouili
Dentis ab effectu quo teneať habet
Simpliciter gradiť vulpes vultuqꝫ modō ſto
Et nichil ī facie ſuſpitionis habet
Corde ſed aſtuto vincēs aīalia multa
Sꝑ in īſidijs tota doloſa manet
Quo magis aſcendit celo vicinior alto:
Accipiter· predam fortiꝰ inde capit
Fortior vt feriat aries retrocedit. et ictus:
Suſcipit obſtipo vertice datꝫ ſimul
Sic faciūt hodie quos mūdus religioſos:
Eſtimat. et ſcōs predicat eſſe viros
De quibꝰ ad pn̄s quāuis m̄ multa ſuꝑſint
Plura loqui timeo ne reprehendar ego

¶ Brunellꝰ de lapcis ſicut didicit ſub ꝑlice ab auiū garritu locū et tempus deſignans

Sed quid de lapcis dicā ſi publica q̄dam
Dixero q̄ didici. publicus hoſtis ero

Nuper cū ꝯfugus fugerē feſtinꝰ ab vrbe
Bernardū fugiēs verbera ſeua timens
Abdita querebā loca q̄ non poſſet adire:
Ille meꝰ dn̄s. ruſticus ille miſer
Qui me q̄rebat ꝑ deuia queqꝫ locoꝝ
Cū canibꝰ multis multa minando m̄
Iurauitꝫ ſatis ꝙ ſi poſſem reperiri
Illud iter luerem tēpus in oē meū
Nōqꝫ fugā dorſo michi ſcriberet eſſe legendā
Talit vt nūq̄ non meminiſſe foret
Me qꝫ ſtertentē letus qn̄qꝫ putabat
Ad mota ꝓpius prendere poſſe manu
Sed celer exiliēs bernardū pene ſequentē
Ridebā dn̄m cōſcius ipſe meum
Sepe ſupinatū per poſteriora coegi
Calceqꝫ ꝑcuſſum ſtertere more meo
Eſtꝰ erat laſſus qꝫ fui voluiqꝫ ſub vmbra:
Plicis optato mēbra fouere thoro
Carmīa q̄ nuper me cōpoſuiſſe videbar
Scribere conabor tutis ab hoſte meo.
Et locꝰ et tēpus ſtudio nimis apta volentē:
Scribere cogebāt īprobitate ſua
Vēter erat plenꝰ pes laſſus pagina prompta
Exceptura noua carmīa digna nota
Cūqꝫ manꝰ calamū ferrūqꝫ teneret acutū
Accipetqꝫ nouos pellis ouina tonos
Neſcio quē ꝓpe ſub ramis plicis alte
Audio garritū ꝑcipioqꝫ ſonum
Nec mora tāta locū volucꝝ vaga t̃ba repleuit
Silua ꝙ ampla prius tūc tn̄ arta foret

Intonet oē nemꝰ volucrū dipſa ꝑ auras:
Vox abit in celū cōcutiendo ſolum
Ipſe michi timui cepiqꝫ timendo coactꝰ:
Dicere quid ſibi vult hoc nouitatis opus
Terreoꝛ aſpectu nec mirū. tū quia notꝰ:
Non erat ille locus. tum quia ſolus erā
Auribus erectis et fixo coꝛꝑe toto
Pꝛoſtratꝰ iacui murmuris abſqꝫ ſono
Pectoꝛa tondebā tacitus veniāqꝫ pꝛecabar
Voto non verbo ſupplice coꝛde meo
Pene timoꝛe graui ventrē ſine vētre reſolui:
Contigit. et dubito ne ſit et an ſit ita
Nāqꝫ graues vēti tēpeſtateſqꝫ moꝛoſe
Imbꝛibꝰ exiguis conticuere ſimul
Agminis in medio tota reticēte caterua
Surrexit ſolus coꝛuꝰ adoꝛſus ita

¶ Introducit bꝛunellꝰ pꝛimo narratio nem coꝛui de qualitate conſilioꝝ

D d ilecti frēs dn̄iqꝫ mei ſpeciales
Si placet audite me. q̇a ꝑpauca loquar
Non q̇a ſim melioꝛ vobis vel ſanctioꝛ vnus
Vtpote de vili ceſpite natus ego
Vel quia plus ſapiā. cū ſit ſapiēcia pꝛima:
Teſte dauid magno. foꝛe timere deū
Sed quia ſum maioꝛ natu ſenioꝛibꝰ iſtis
Oībus annoꝝ teſte tꝑe michi
Me noe ſeptennē pꝛudens īduxit in archam
Cum tegeret montes altioꝛ vnda fluens
Poſtea fluxerunt ꝗ̄ plurima ſecula nobis

Pluribꝰ ignota ſecula valde bona
Quoꝝ dū recolo necnō tacitꝰ qꝫ recordor
Qm̄ bona tūc fuerint qm̄qꝫ referta bonis
Hoꝝ reſpectu q̄ ſint mō. triſtis et amens:
Tp̄a feſtine mortis adeſſe reor
Nā ſeneſcētis mundi decus oē receſſit
Sed ſua queqꝫ ſuū deſeruere ſtatum
Sydera terra mare ſolita priuata tenore
Legibus antiquis dedidicere regi
Et ſi p̄terita preſentibꝰ ānumeremꝰ
Nulla coherebūt corpi mēbra ſuo
Ordine trāſpoſito variant̄ ſecula queqꝫ
Alter et eſt hodie q̄ fuit orbis heri
Contra naturā rerū natura miſtrat
Deſerit et curſum nox qꝫ diesꝫ ſuum
Hinc hoīes morbi perimūt aīalia peſtes
Hinc qꝫ languore premoriunt̄ aues
In prōpta cauſa qm̄ peccauimꝰ oēs
Ne ſupereſt q̄ ſe iudicet eſſe reū
Oēs ſunt iuſti nullꝰ peccauit inique
Nil ego cōmiſi tu nichil ille nichil
Non ego guſtaui cūcti dixere miſtri
Et tn̄ abſorbtū conſtitit eſſe canem
Eſto qꝫ apponat aliq̄s ſua crimīa flere
Et de cōmiſſis penituiſſe velit
Pectore contrito ſtatuat ſua facta fateri
Crimīa cū lacrimis cūqꝫ dolore graui
Cui ſua ſecure poterit ſecreta fateri
Oībus ex nobis. neſcio crede michi
Mille michi frēs numeres totidemqꝫ ſorores

Mille ſed et mr̄es ſint michi totq̨ʒ patres
Oībus ex illis ſecreti cōſcius vnꝰ
Vnicꝰ atʒ meus conſiliatoꝛ erit
Dixero ſi coꝛuo coꝛuꝰ mea crimīa dicet
Coꝛnici coꝛnix ꝑ foꝛa cūcta canet
Si me ꝓdidero gallo. gallina qđ abſit:
Pꝛodigiū pullis me dabit eſſe ſuis
Moꝛs m̄ ſi taceo moꝛs eſt ſi dixero quitq̄
Me duo dura pꝛemūt hinc timoꝛ inde pudoꝛ
Lingua ſacerdotū qm̄ ſecreta reuelat
Factus ſecreti cōſcius ipſe tui
Qui cadit in gladio ſemel ē plangendꝰ. et ille.
Tꝑe perpetuo quē ſua lingua necat
Vos igit̄ qui vel facitis fieriq̨ʒ videtis
Pluꝛima q̄ non enumerāda modo
Quid cui dicatis ne poſtea peniteatis
Quiq̨ʒ per exemplū diſcite q̄ſo meū
Qui ſciat atʒ velit crebꝛo releuare cadentem
Et magis afflictos exhilarare magis
Qui mox quaſſatū calamū nō cōterat. ꝓmmo:
Alliget et ſanet ſuſtineatʒ diu
Qui grauiter lapſis ignoſcēs cōpaciat̄
Sepe refoꝛmidet talia poſſe pati
Qui ſꝑ fragilis q̄ꝫ ſit caro pꝛemeditet̄
Et leuis ad lapſum cōditione graui
Qui grauiter leſus non exardeſſet in irā
Nec mox vindictā poſcat ab hoſte ſuo
Sed pius et paciēs oēm pꝛius ipſe remittit:
Criminis offenſam. quā roget alter eum
Qui ſibi ſufficiēs nec opū cupidꝰ nec hōꝛis

Reſpuat oblata ꝓprietate carēs
Quē nec amor mūdi vexet nec cauſa parentū
Vel data ſupplātent munera dulce malū
Qui nec amet vel agat qđ q̄s iuſte rephēdit
Cui ſit idem ſecū viuere qđ ſine ſe
Si fuerit talis tantꝰq; reptus in orbe
Confeſſor fateor cūcta fatebor ei
Exemplū vobis ego ſum cui garrula quōdam
Lingua fuit dāpno teſte colore meo
Dū tacui dilcūs erā ſed prodiga lingua:
Reddidit exoſum. ve tibi lingua loquax
O ꝙ̄ diues erā multiſq; beatus amicis
Donec ſubripuit me mea lingua michi
Felix ſi ſtatua martis taciturnior eſſem
Mānſiſſetq; m̄ qui fuit ante color
Qđ ſemel amiſi longū dāpnatꝰ in euū
Lugeo perpetuo tp̄e triſtis ego
Grā fama decor michi ſūt ſublata loquēti
Surripuit totū lingua diſerta minꝰ
Lingua loquax nocuit fateor. q̄a ſi tacuiſſem
Cūcta remanſiſſent inſita dona prius
Inter aues oēs formoſior vnꝰ habebar
Et magis acceptus oībus vnꝰ erā
Vox mea clara priꝰ miſero vix rauca remāſit
Crimīs admiſſi teſtis et ipſa mei
Perpetuaq; foret mea gloria ſi tacuiſſem
Sed quia non tacui tota repente ruit
Vñ mei memores linguā cohibete loquacem
Ne iugulent dn̄m prodiga facta ſuū
Pauca loquar ſalua dn̄oꝝ pace meorū

Vera tñ. veris ſi licet eſſe locum
Non ē mirādū quāuis aduerſa frequenter
Nobis contingūt et mala plura premūt
Nos ſumꝰ in cauſa ſi cauſam querimꝰ. ipſi:
Cur tot in aduerſis deficiamꝰ ita
Nos ſata deſtruimꝰ nos ſemīa diripiētes:
Tollimꝰ· et plenos depopulamur agros
Ne faciāt fructū. flores mox arbore natos
Vnguibꝰ et roſtris dilaceramus eos
Cedibꝰ aſſiduis inſiſtimꝰ atꝫ rapinis
Ad bona difficiles luxurioſa cohors
Eſtimat excuſſam tute ſe depoſuiſſe:
Ruſticus ānonam. poſte tenēte ſerā
Sed gallus veniēs tota comitante ſequela
Qnātum cūqꝫ placet tollit et inde fugit
Nec ſatis ē ſumpſiſſe ſatis. totā niſi maſſam:
Diſꝑgat pedibꝰ per loca cūcta domus
Niſus et accipiter poſtq̄ fuerit bñ paſtus
Auolat et dñm ſpernit adire ſuū
Nec pueri lacrimas ſeſe reuocātis et illi:
Brachia tendentis reſpuit atꝫ fugit
Qua tociēs paſtꝰ tociēs portatus amicā:
Spernit vt hoſtilem captꝰ ab hoſte manū
Certa licet quāuis obiecta pericula mortis
Immineāt pueris nō miſerent᷑ eis
Cūqꝫ ſequunt᷑ eos ꝑ deuia queqꝫ locoꝝ
Sepe quidem ſiluis ſepe necant᷑ aquis
Sic bñ pro meritis nr̄os veneramur amicos
Reddimꝰ atꝫ bona pro vice ſepe mala
Phytacꝰ in thalamū dño redeunte puella:

Prodit. et illaꝝ verba tacenda refert
Que fuerāt ſecū tacide timideq₃ locute
Antris et tutis et ſine teſte locis
Neſci⁹ ille quidem ſed neſcius ymmo tacere
Profert plus equo phytacus oris hn̄s
Hinc auib⁹ crebro miſcent acompta puelle
Diſcunt ante mori ꝙ̄ didicere loqui
Sunt et aues alie q̄ toto tp̄e vite
Religioſoꝝ clauſtra beata colunt
Que q̄t eis faciūt diſcrimīa ſepe ꝑ annū
Non ego ſufficio dinumerare modo
Hinc ē ꝙ populus odio nos odit iniquo
Reddit et exactā pro vice ſepe vicem
Hinc ē cotidie ꝙ nobis inſidianť
Tollit et emedio nos īmica manus
Hīc laq̄os ponūt nobis hinc rethia tendūt
Hinc lapis inde parit miſſa ſagitta necem
Hinc īuiſcatis pedib⁹ retinenť et alis
Fallimur et dulci ſepe tonāte tono
Iſta nec īmerito patimur luim⁹q₃ coacti:
Plurima. q̄ gratis facta fuiſſe liquet

¶ Narratio galli

Talia dicēti gallus reſpondit. amice:
Pone modū verbis. ſūt ſatis iſta. tace.
Sūt diſcreta min⁹ tua verba min⁹q₃ diſerta
Nec ſapit in nr̄o pectore ſermo tuus
In ſermone tuo nimis es diffuſus. habūdans:
Verbis non ſenſu. qđ ſolet eſſe ſenū
Olim lingua tibi dāpnoſa fuiſſe refertur

Sed nec adhuc quitꝗ̃ profuit illa tibi
Plurima vidiſti velut is qui tp̄e longo:
Vixit. et inſpexit ſecula multa retro
Vn̄ nec ē mirū ſi iam delira ſenectus:
Errat. et exiſtat mens ratione carens
In ſene decreſcunt ſp̄ creſcentibꝰ ānis:
Hinc mētis rō corporis inde vigor
In ſene deliro ſenſus paciunt̄ eclipſim
Quē cōſtat caſu non ratione regi
Turbato crebro turbant̄ et oīa menbra
Deficiūtq; ſibi lumīa lingua manꝰ
Hinc ē ꝙ ſceleris nos arguis et reprehēdis
Tamꝗ̃ ſis ſolus iuſtus et abſq; nota
Iuſtus es et certe toto ſpectabilis orbe
Nōq; ſatis ſine me predicat archa noe
Nōne reuerſuꝝ noe te dimiſit ab archa
Qui te detinuit cauſa. cadauer erat
Te gula te venter te vicit īepta voluptas
Proderis vt dn̄m ꝑfidus ipſe tuū
Si vitā mores actusq; tuos bene penſas
In toto mūdo par tibi nullus erit
A teneris ānis didiciſti ꝑfidus eſſe
Non potes illud adhuc deſeruiſſe ſenex
Vētris ob ingluuiē vilemq; cadaueris eſcam
A puero cōſtat te violaſſe fidem
Nā bene pro meritis dn̄m male d̄ſeruiſti
Tp̄e qđ fuerat deſeruiſſe nephas
Contraherēt de te maculā ne cetera queq;
Perfidus exiſti non rediturꝰ item
O ꝗ̃ diſſimilis tibi ſum quantūq; repugnāt:

Moribꝰ et factis oīa nrā tuis
Nactꝰ ei dn̄m quemcūqꝫ fidelis eidem:
Tpe perpetuo ſeruio. ſeruo fidem
Peruenīūt eciā ꝑ me nōnulla ꝑ annū:
Cōmoda pauperibꝰ diuitibusqꝫ ſimul
Per me pluma dat̃ q̄ feſſa labore diurno
Ut vires reparēt mollit̃ oſſa cubant
Per me precipue medicoꝝ cura iuuat̃
Et dat̃ infirmis deliciosa caro
Pinguis et eunuchus nrā de ſtirpe creatus
Fortibꝰ et ſanis fortior eſca dat̃
Tpe nocturno vigili vigilantior omni
Horaꝝ noto tpa voce mea
Ipſe pigros pueros nec ſurgē mane volentes:
Excito. nec patior īcaluiſſe thoro
Et ꝑ quā pingues pulli ꝓcreant̃ et oua
De lūbis nr̄is cepit origo prior
Plura ſed et ꝑ me conſtāt collata fuiſſe:
Cōmoda. q̄ non ſunt enumerāda modo
Non tn̄ ingratus vel īofficioſus eiſdem
Quos m̄ ſors dn̄os cōtulit eſſe volo
Nāqꝫ malignari ſi vellem. ſi qꝫ qđ abſit
Neſcirē labijs ponere frena meis
Multi de medio fierēt dignasqꝫ ſubirent:
Penas pro meritis carceris atqꝫ crucis
Nocte ſub obſcura q̄ fiunt multa nephanda
Et que nocte nigra ſint michi nota ſatis
Quid facia dn̄s quid dicat ſeruꝰ iniquꝰ
Si fora nouiſſent oīa ſicut ego
Sepe viros multos multas eciā mulires

In cruce ſuſpenſos mane videre foret
Ruſticꝰ vxori tacitꝰ quid dicit in aure
Ipſe licet nolit me latuiſſe nequit
Dij nolūt ꝙ me contingit ledere queꝙ̄
Vel ſcelus alterius prodere voce mea
Abſit vt aſſimiler coruo qui prodidit illum.
Qui ſibi precipue cauſa ſalutis erat
Iupiter ante precor in me ſua fulmīa mittat
Deuoret et terra meqꝫ genꝰ ꝙ meū
Me priꝰ vnda maris abſorbeat inqꝫ ꝓfundū
Gurgitis inferni precipitatꝰ eā
Qm̄ cōmiſſa michi q̄uis ſecreta reuelem
Exeat aut ſermo prauꝰ ab ore meo
Cū quibꝰ ē vita cui vis coīs habenda
Hos niſi cōmendet laudet hōret amet
Deſipit et ſtatue ſimilis quāuis ſine ſenſu:
Corpis huāni ſenſibile corpus habet
Hic meꝰ ē aīmus hec eſt ſentencia vera
Hec ꝓ me ſolo dixero ſolus ego
Piſus et accipiter ꝓ ſe reliqꝫ loquant̄
Qui ſatis etatis vocis et oris hn̄t
Ruricolis ſubici mea me fortuna coegit
Et procul a regū iuſſit abeſſe domo
Huc niſi vim paſſus venio delatus in aulam
Interſum regū conſilijs ꝙ ducū
Hijs loca ſecreta ſtrepituqꝫ carēcia vulgi
Et ꝓcul a turbis icoluiſſe dat̄
Principis in thalamo poſiti ſtatuunt̄ ī alto
Vt de ſublimi multa videre q̄ant
Angulꝰ extremus thalami locꝰ aptus agēdis

Rebꝰ in occultis intitulaꝫ eis
Illic cōſilia crebro capiunꝫ iniqua
Illic tēptari peſſima ſepe ſolent
Gracioꝛ interdū pueris ſimul atꝫ puellis:
Angulꝰ eſt aura nox tenebroſa die
Hic ſolet abſcōdi fructū qđ ventre ſoluto
Egrediēs tēpus vim tulit ante ſuū
Hic qꝫ conſueuit fieri confeſſio. nulli:
Facta ſacerdotū nec facienda reoꝛ
Hic aconita latent longo q̄ſita laboꝛe
Hicqꝫ nouercaꝝ carmīa dira vigent
Vt puer ancipitrē veniēs de nocte ꝓfunda
Viſitet infirmū poſtulat ille locus
Hic locos aſmaticos ſanat. curatqꝫ caducos
Et facit in noctē ſepe venire diem
Hec igiꝫ loca ſunt quibus eſt odioſa lucerna
Et viciꝫ titulo ꝑmia laudis habent
Niſus et accipiter loca q̄ malefacta ſequanꝫ
Rem bn̄ nouerūt que ſit et vnde loquoꝛ
Hiꝫ duo precipue ſi vellent dicere verū
Mira quidem poſſent dicere vera tn̄

¶ Hic brunellꝰ deniqꝫ niſum intro-
ducit loquētē eciā de fideli cōſiliario

Talibꝰ auditis niſus rn̄det. iniquū:
Arbitroꝛ officiū deſeruiſſe ſuum
Nos ſumꝰ ingenui generoſo ſcemate nati
Non decet os nr̄m turpia verba loqui
Quitquid agūt pueri nobis paciēcia facti
Tꝑe perpetuo qꝫ ſit habenda puto

Si ludūt pueri cū nō ledamur ab ipſis
Cur ledam⁹ eos ſit procul iſte furor
Qui ſua nō dubitāt nobis ſecreta fateri
Ne pdam⁹ eos iure tenemur eis
Nos pueri paſcūt nos portāt noſ reportāt
Nos qꝫ cōſeruāt ſedulitate ſua
Redditꝰ exoſus merito delator amico:
Criminis eſt crimē īpoſuiſſe ſuo
Cū taceāt oculi q̄ res qꝫ videre ſtupendas
Cur qd̄ nō videat garrula lingua refert
Abſit vt os oculis hac cōditione miſtret
Alter vt ambob⁹ cauſa ſit vn̄ ruant
Os male ſi prauū laxes cū ſit tn̄ vnū
Quid prodeſt oculos cōtinuiſſe duos
Os igitꝰ prauū taceat quoaduſqꝫ loquantꝰ
Aures aut oculi pes ve man⁹ ve ſibi
Soluere tūc poterit īdicta ſilencia lingua
Cū prius audierit cetera mēbra loqui
Si prius ediderit ocul⁹ qd̄ vidit ad auris
An̄ qd̄ audiuit peſ man⁹ꝫ mea
Libera cum ligua ſua vox redditꝰ in oēs
De quib⁹ ad pn̄s q̄ſtio mota fuit
Hoc tn̄ adiecto qd̄ quis ſibi forte cauere
Nec mēbris valeat muta ſit vſqꝫ q̄at
Nā nichil in mūdo cū ſint nequiſſiā multa
Hoc vicio neqꝫ nequius eſſe poteſt

Volūtas et rō brunelli loquitꝰ ad galienū
Talia dicēte niſo mea lumia clauſit:
Sompn⁹. et incepi ſtertere more meo

A ſonitu volucres vernaqꝫ velocius aura
Excite ſubito diſparuere loco

¶ Idem bru. de inſtabilitate mūdi

Talia mi doctor mecū dū ſepe recordor
Artor et in curas diſtrahor ipſe graues
Cūqꝫ nichil ſtabile maneat ſub orbe creatū
Quis neget inſtabilem quēlibet eſſe ſtatum
Een ego qui furrā iuuenis paciensqꝫ labor
Et fortis modo ſum fract⁹ et ipſe ſenex
Cūqꝫ ſatis conſtat centū vixiſſe ꝑ annos
Vix michi iam videor tres habuiſſe dies
Oīa teſtant̄ ſolū ſupereſſe ſepulchrū
Sicqꝫ dies ſupeſt auguror eſſe breuē
Viuere velle diu nichil ē niſi velle qđ abſit:
Viuere peccō. vita ſit ergo breuis
Cū ſine peccō non ſit naſcētis ab aluo
Vna dies pueri quid reor eſſe michi
Qui ſꝑ pecco nūq̄ꝫ miſer reſipiſco
Non metuēs hoīem deſpiciens qꝫ deū
Nec tn̄ ignorās pecco. ſed praua ſcienter:
Et prudens facio religioſus ego.
Cūqꝫ miſer meditor loquor et operor mala ſꝑ
Poſteriore die deteriora ſequor
Praū⁹ heri peior hodie cras peſſim⁹. vltra:
Quo nam ꝓgredior pron⁹ in oē malum

¶ Hic iter bru. ꝓponit ſe tradere religioni ſue

Hinc ē q̄ꝫ ſtatuo me tradere religioni
Cui⁹ ego prim⁹ doctor et auctor ego

Hāc ego quācicꝰ dn̄o preſtāte ſubibo
Sollicitꝰ vite de breuitate mee
Hac q̄ꝫ de cauſa romā deuotus adibo
Vt confirmet̄ hic nouꝰ ordo michi
Nec michi difficilē ſup hijs credo fore papā
Aſſenſum facilem curia tota dabit

¶ Brunellꝰ cōſulit galieno vt ſecū ītret eūdem ordinem

Et ſi forte velis vitā mutare mgr̄
Cōſilio ne quoqꝫ longiꝰ ire pares
Nec te diſcipulo pudeat tua colla mgr̄:
Subdere pro dn̄o. proqꝫ ſalute tua
Iſtud cōtingit in religione frequenter
Qđ maior ſeruit preficit̄ qꝫ minor
Digna ſub īdignis viuūt: roſa ſub ſaliūcis
Lilia ſub tribulis ne mouearis in hijs
Opprimit ingeniū ſeruꝰ ſtultꝰqꝫ diſertū
Iniuſtus iuſtum nox tenebroſa polum
Qđ magis abiectū vel qđ minꝰ vtile cernūt
Maiori ſtudio magnificare ſolent
Exemplūqꝫ mee mr̄is meditemur in actu
Qđ fuerat ſolita ſepe referre michi

¶ Hic ītroducit exēpliū de tribꝰ deabꝰ fatalibus q̄ pce dicunt̄ et fingunt̄ fila ducere

Ibāt tres hoīm curas releuare ſorores
Quas nos fatales dicimꝰ eſſe deas
Vnꝰ erat cultꝰ tribus hijs. eademqꝫ volūtas:

Nature vicijs ferre ſalutis opem
Et qđ aura min⁹ dederat vel ꝓdiga multū
Hijs emēdandis plurima cura fuit
Dū graderent̄ ita caſu reperiere puellā
Colle ſub vmbroſo que ioue digna fuit
Nā formoſa nimis generoſo ſcemate nata
Equabat vult⁹ nobilitate genus
Propter eā ſuperi ſuperis ſi nota fuiſſet
Mouiſſent magno ꝑlia magna ioui
Jupiter ipſe polo ꝙ̄ virgine ſe caruiſſe
Septēni ſpacio mallet et exul agi
Nil tribuiſſe magis potuit natura decoris
Si ſtiga iuraſſet vel ioue nata foret
Planctib⁹ ille tn̄ tantis lacrimiſqꝫ vacabat
Qđ circūpoſitam ſepe rigaret humū
Nūc faciē cedens nunc palmis pectora tūdens
Nō requieſcebat vnguib⁹ ora ſecans
Hac igit̄ viſa gemine voluere ſorores:
Ferre ſalutis opē ſi licuiſſet eis
Inſtabātqꝫ due dn̄am ſociāqꝫ rogantes
Vt ſaltē ſineret mici⁹ eſſe malū
Illa ſed econtra verbis vultuqꝫ renitens:
Obſtitit. et ſurda ꝑtulit aure preces
Sed ne ſollicitas ſuꝑ hijs timidaſqꝫ ſorores:
Et quaſi cōtemptas redderet. īquit eis
Venim⁹ vt noſtis nos tres iuiſere mundū
Vt ferrem⁹ opem ſed quib⁹ extat opus
Non opus ē iſti quia quā natura beauit
In quantū potuit et quib⁹ auſa fuit
Cui gen⁹ et ſpeciē forme tribuit ſpecialem

Debet et id nobis et ſatis eſſe ſibi
Forſitan auxiliū ſi preſtaremꝰ eidem
Poſſet de facili deteriora pati
Obfuit augmentū multis meliꝰ qꝫ fuiſſet
Viuere contētos ſimplicitate ſua
Querere q̄ꝫ ſupra vires ꝓprias aliena
Et vetitis ꝑiter illicitisqꝫ frui
Nature ſtudio q̄ non comitant̄ et vſu
Succūbunt leuiter deficiūtꝫ cito
Non patit̄ natura diu cōtraria iungi
Nec ſibi vim fieri. vult rōne regi
Dixit et abſcedens flentem triſtemꝫ reliq̄t
Non īmutato q̇ fuit ante ſtatu
Cūqꝫ recedentes feruētior vreret eſtas
Arearetꝫ nimis hinc calor inde labor
Vicini nemoris vmbras petiere volentes:
Arentē gelido fonte leuare ſitim
Iā nemꝰ attigerāt ſed et ecce puella venuſtas
Inqꝫ thoro poſita ſola iacebat ibi
Que cum numibꝰ aſſurgere leta paraſſet
Nō potuit multa mole retenta pedū
Nō potuit fecit ſua brachia prona tetēdit
Obtulit et lepide verba ſalutis eis
Edocuit viā nemoꝝ qua ꝑte ſerenꝰ:
Fons erat. et viuas ꝑturiebat aquas
Addidit et dicēs irem comes ipſa libenter:
Vobiſcū. ſinerēt ſi mea fata michi
Sꝫ pedis et femoris cū pōdere cūꝫ dolore.
Hereo cōtinuo corpe fixa thoro
Huc et vt vmbrarer alieno fulta ducatu:

Non ꝓprio veniſſumqꝫ relicta michi
Talibꝰ auditis gemine fleuere ſorores
Querētes dn̄am flectere flendo ſuā
Cūqꝫ nimis flerent multūꝫ diuqꝫ rogarēt
Quatenꝰ huic ſaltē redderet ipſa gradum
Vt pedibꝰ niti ꝓꝑijs poſſetꝫ reuerti:
Sana: nec vlteriꝰ egra tenere thoꝝ
Illa nichil mota ſed nec miſerata ſorores
Ibat et exorſa taliter īquit eis
Vt decet et debet multa pietate moueri:
Vos video. bene nūc votaqꝫ vrā ſcio
Sūt pia. ſed iuſta non ſunt. q̄propter opꝫ:
Iure repellant̄ que ratione carēt
Virgīs illiꝰ pro qua me ſollicitaſtis
Que ſit conditio cernite quiſve ſtatꝰ
Pōdere preſſa pedū ꝓhibetur figere greſſum
Heret et aſſiduo pondere merſa thoro
In mēbris alijs qꝫ vigent ſpecialia dona
Si bn̄ penſetis inſita multa manent
Hinc ſenſu mētis hinc pollet acumīe vocis
Moribꝰ et ſtudijs hinc vacat inde viget
Grā tanta ſibi manuū cōceſſa videtur
Qd vix aut nūq̄ poſſit habere parem
In tribꝰ excellit cū ſit pulcherrima vultu
Pectore voce manu ſunt ſatis iſta ſibi
Sola decem poſſit ſatis exhibuiſſe puellis
Ex manibꝰ ſolis. ſola quid ergo iacet
Non opus ē igit̄ ditari munere nr̄o
Cui natura potens tot precioſa dedit
Officio priuata pedū ſi languet in vno

In tribus aut certe q̄tuoꝛ ipſa viget
Talib⁹ auditis lacrimas tenuere ſoꝛoꝛes
Reſtanteꝫ ſibi coꝛripuere viā
Serioꝛ hoꝛa deas monet īdulgere quieti
Alternaqꝫ vice nocte leuare diē
Cūz foꝛent poſite ſeſe iā cōpoſuere
Vꝛbis in ītroitu q̄ ꝓpe foꝛte fuit
Exijt in biuiū ventrē purgare puella:
Ruſtica. nil reuerēs inuerecūda deas
Veſtib⁹ elatis retro nimiūqꝫ reiectis
Poplice reflexo crure reſedit humi
Vna man⁹ fenū panis tenet altera fruſtū
Sed neqꝫ ꝓpopulo ceſſauit pꝛetereunte
Nec ꝓpter poſita numina ſacra pꝛope
Erubuere due viſum vultūz tegentes
Veſtib⁹ obiectis arripuere fugam
Tercia ſubſiſtens reuocāſqꝫ duas fugiētes
Vt q̄d ait fugitis ſiſtite queſo gradū
Que nā cauſa mali nō ſompnia vana videtis
Qđ mō vidiſtis alter oꝛizon erat
Non habuit meli⁹ q̄ꝫ qđ nobis manifeſtū:
Fecit. et oñdit ſimplicitate ſua
Si natura potens meſere melioꝛa dediſſet
Non ita monſtraſſet coꝛnua luna noua
Hic op⁹ hic op⁹ eſt nō ꝑcere ſed miſereri
Et feſtinādo ferre leuamē ei
Hic op⁹ hic opus ē et diffundam⁹ habunde
Et dem⁹ larga munera magna manu
Huic nichil oīno diues natura reliquit
Hec eget hic op⁹ eſt vt faciam⁹ opem

Iſta ſua numq̄ꝫ virtute reſurgeret·iſti:
Eſt pietatis opus ferre ſalutis opem
Si cadat iſta ſemel nō eſt q̇ ſubleuat ipſam
Nec quitq̄ꝫ ꝓpriū quo releuetᷣ habet
Paup̄ inops et egēs quā ſic natura beauit
Inſita q̄ꝫ miſere grā nulla manet
Non quē fortuna ſed quē natura beauit
Munere virtutū diuites oēs habet
Contra naturā nichil inſeruiſſe valemꝯ
Nec volumꝯ niſi qᷣ de rōe licet
Intꝯ et exterius eadem natura manebit
Que prius extiterat ſed ſtatꝯ alter erit
Qōqꝫ nequit fieri naturā degenerare:
Nolumꝯ. īiuſtas non decet eſſe deas
Res et opes adici poſſunt extraqꝫ liniri
Nature ſalua ꝓprietate ſua
Nos igitᷣ quibꝯ eſt ſup̄ hijs collata poteſtas
Demꝯ habūdanti munera magna manu
Diuicias et opes cenſus fundos et honores
Predia mōtana paſcua prata greges
Urbis et iſtiꝯ dn̄am ſtatuamꝯ eandem
Ut nichil in nr̄o munere deſit ei

¶ Iterꝫ bru. hortatᷣ galienū vt ſubeat ordini eiꝯ

Hec mea multociēs genitrix narrare ſolebat
Cuiꝯ me certe nō meminiſſe pudet
Talibꝯ exēplis in religione frequenter
Multa ſolent fieri q̄ ratione carent
Hic modꝯ eſſe ſolet in religione mgr̄

Illud opoꝛtebit te q̄ꝫ ſepe pati
Illud vbiq̨ viget hec ſunt ſpecialia multis
Hic prelatoꝝ mos malus eſſe ſolet
Hec ſunt q̄ faciūt inconueniēcia multa
Ut ne cōuaniāt paſtoꝛ oues q̄ꝫ gregis
Hec ſunt q̄ pariūt in religione ruinas
Scandula contēptū ſciſmata dāpna dolum
Cetera cū poſſit multis obnoxia virtus
Contemptū ꝓpriū diſſimilare nequit
Nil grauiꝰ ledit mentē nil alciꝰ vrit
Qm̄ cū virtutū munera ſpreta iacēt
Cetera cū ſoleāt eciā cū t̄pe labi
Hoc aīm nūq̄ꝫ deſeruiſſe ſolet
Vulneris hoc genꝰ ē qđ p̄ medicamīa creſcit
Et grauiꝰ tactu t̄pis vlcus habet
Aſpidis hoc aīo facit īſtillare venenū
Cui nichil antidotū preualuiſſe poteſt
Contemptū ꝓpriū qui ferre poteſt pacienter
Cetera de facile ſuſtinuiſſe poteſt
Oīa cum ſoleat victrix paciēcia ferre
Victa ſub hoc onere ſuccubuiſſe ſolet

¶ Timet brunellꝰ de euētu futuro malo ex ſigno qđ ei accidit

Talia dicēti ſubito de nare ſiniſtra
Frigidꝰ erupit ſanguis et ipſe breuis
Quo ſtati viſo dixit brunellꝰ. iniquū:
Protendūt aliquid talia ſigna michi
Olim nocte prius q̄ꝫ caudā mane moloſi:
Surripuere meā. cōtigit illud idem

Proſpera det dn̄s m̄ nūc et de mane duro:
Eruat. inqꝫ bonum ſit cruor iſte precor
Ui mane ſuo currēs lepus et capra clauda
Obuia ſint illis. qui mala nr̄a volūt
Noctua prima p̄cor ſit auis q̄ mane ſereno:
Exeat. occurrēs hoſtibꝰ arta meis
Obuia nens veniat lanā de vellere nigro
Deqꝫ talo taxi feina nuda pedes
Mane ſenex caluꝰ et veſpe crine ſoluto:
Hoſtis in occurſum curua ferat anꝰ
Obuiꝰ occurrat vtriuſqꝫ coloris eiſdem:
Obſtipo monachus vertice voce carēs
Pauperis et vidue veniēs de funere triſti:
Preſbiter iratꝰ ipſe ſalutat eos
Ad leuā buſo trāſuerſus corpe toto
Hijs prior occurrat et ferat ipſe pedem
Quiqꝫ ſolet dici peſtiſqꝫ nocētior oī
Ruſticꝰ occurrat hoſtibꝰ ipſe meis

¶ Qualiť bruuellꝰ tādem poſt diuturnū
errorem a dn̄o ſuo bernardo repitur

Vix ea fatꝰ erat cū ruſticꝰ ecce cruētꝰ:
Intrās et acclaudens oſtia dixit ita
O brunelle michi multos q̄ſite p̄ annos
Et nūc fortuitu vixqꝫ reperte tn̄
En ego bernardꝰ dn̄s tuꝰ en ego certe
Sub quo p̄terita crimia cūcta lues
Huc ades accede mecū. gradieris ad vrbem
Unde receſſiſti nocte patrādo dolū

Et nouꝰ ãnus erat et ſabbata ſacra fuerũt
Tp̄e q̄ꝛ ſcelus hoc auſus es atꝫ nephas
Et bñ ſi recolo poſtq̄ me deſeruiſſes
Quatuoꝛ aut quinqꝫ luſtra dedere locũ
Jã ſenio fractꝰ iã viribꝰ atꝫ vigoꝛe:
Coꝛpis effractus diceris eſſe ſenex
Abſit vt vlteriꝰ quitq̄ niſi foꝛte coactꝰ
Siue libẽs facies abſqꝫ laboꝛe tñ
Vſibꝰ addictꝰ tm̄modo cotidianis
Nil facies niſiqd̄ paucula ligna feres
Spoꝛtellas eneas geīnas. dupliceſqꝫ farine:
Saccos. meqꝫ ſup nec graue ponꝰ ego
Dixit et īmiſſo capiti de moꝛe capiſtro
Duxit et abduxit fuſte docente viã
Et ne foꝛte fugã rurſus meditet̄ iniquã
Subtrahat et dño debita penſa ſuo

¶ Bernardꝰ abſcidit vtrãqꝫ aurẽ bꝛunelli ne am
plꝰ diſcurreret

Funditꝰ abſcidit aurẽ bernardꝰ vtrãqꝫ
Cautioꝛ vt fieret cauteriatꝰ ita
Tũc bꝛunellꝰ ait bernardo. nũc ſcio vere
Vertice cũ cauda cõueniẽte meo
Qd̄ m̄ ſit verꝰ ſcũsqꝫ ꝓpheta locutꝰ
Pariſius dudũ dũ meditarer ibi
Hic q̄ſi pꝛeterita narrauit ſepe futura
Multaqꝫ p̄dixit nõ memoꝛãda modo
Quitq̄d ei factũ vel dixerit eſſe futurũ
Fecerut factis verba ſecuta fidem
Sepiꝰ ille m̄ de te q̄ꝫ multa locutus

Nec ſunt priuata pondere verba ſuo
Sepe meos caſus et que vētura ſuper me:
Viderat. expoſuit preſcius ille michi
Proſpera quiqꝫ michi predixit adeſſe futura
Poſtq̄ꝫ preterita quiqꝫ ſiniſtra forent
Quatuor ex quiqꝫ iam p̄teriere ſiniſtris
Que michi predixit ille ꝓpheta meus
Quīta m̄ ſupeſt ſed et ipſa nouiſſima plaga
Quā ſum paſſurꝰ perpetior qꝫ modo
Vltimꝰ ille dolor erit vltimꝰ ille doloꝝ:
Terminꝰ. et tāti meta laboris adeſt
Vltima plaga michi finē requiē qꝫ laboꝝ:
Conferet. et voto ꝑfruar ipſe meo
Nāꝫ meis iā quīꝫ malis mō ſic ſupatis
Mox totidem veniēt ꝓſpera fata michi
Ruſticꝰ hic nequā velut extitit añ doloꝝ:
Principiū nobis. ſic q̄ꝫ finis erit
Prima mali cauſa contrariꝰ atꝫ rebellis:
A puero cepit ruſticꝰ eſſe michi
Prima ſtatꝰ nr̄i per eū michi q̄ſtio mota
Nāqꝫ prius toto tp̄e liber erā
Callidꝰ ille prior ſibi me ſeruire coegit
Fecerat et multū ferre laboris onꝰ
Sed vice cōuerſa finē vexatio nr̄a:
Vn̄ priꝰ cepit ē habitura ſuū
Non ego crede michi ſed ruſticꝰ ille malignꝰ
Preſtitit exēplū principiūꝫ mali
Vn̄ ſuis meritis cōdigna rependere certe:
Non erit indignū. ſed pietatis opus
Lex antiq̄ iubet pro mēbro reddere mēbrū

Dentē dente. pede reſtituiſſe pedem
Sic ego bernardo faciā. niſi forte qḋ abſit:
Fata vocēt aliīs ꝙ mea vota velint
O ſi bernard⁹ q̄ ſunt vētura videret
Et ꝙ brunello gloria magna manet
Nō ita me premeret virga baculoqꝫ feriret
Nec ferrū faceret in latus ire meū
Sed poci⁹ ꝓſtratus humi veſtigia nrā:
Pron⁹ adoraret porrigeretꝫ preces

De caſu bernardi et de oriano

Talia brunello ſecū meditāte cremonā
Intrat et eſt dn̄o ſubdit⁹ ipſe ſuo
Contigit interea bernardo res memorāda
Que ſatis in tota nota cremona fuit
Fama freqūes populi rerū facies rediuiuas
Suſcitat et veteres res facit eſſe nouas
Fama freqūes populi ne tp̄a geſta ſeneſcāt
Annoꝝ ſenio conſuluiſſe ſolet
Dāpna vetuſtatis morituraqꝫ tp̄a nobis:
Fama freqūes redimit. geſta priora docēs
Tres habuit pueros pauꝑ bernard⁹ alendos
Quarta fuit cōiunx quint⁹ azellus erat
Ille dom⁹ dn̄iqꝫ ſui ſubſtācia tota
Solus erat ꝙuis parua paruqꝫ valens
Ad fora ligna trabēs ſeſeqꝫ dn̄mꝫ domūꝫ
Quiqꝫ labore ſuo ſolus alebat eos
Contigit ergo ſemel ꝙ cū bernard⁹ ab vrbe
In nem⁹ exiſſet ipſe comes qꝫ ſuus

Audirent hoīs velut exiſtētis in antro
Vox foret exclamās auxiliūqꝫ petens
Heſit et obſtupuit primo bernardꝰ et inde
Impoſuit frōti ſigna ſacrata crucis
Diſcernēſqꝫ modū clamoris vocis acumen
Corꝑis humani cōperit ipſe ſonū
Deſignāſqꝫ locū quo vox diffuſa ꝑ auras:
Clarius audit̄. ire ꝓpabat illuc
Sicz ſonꝰ vocis vox verbi nūcia tandem:
Noſſe dat expreſſa verba quid ipſa velint
Nobil atꝫ potēs vir magnꝰ ab vrbe cremona
Forte drpanꝰ erat diues et ipſe nimis
Qui cū ſepe canes ſeqretur amore ferax
In foueā lapſum contigit eſſe ſemel
Os erat anguſtū fouee ſed lata deorſum
Atꝫ ꝓfunda nimis et tenebroſa fuit
Corruerāt qꝫ ſimul in eam leo ſimea ſerpēs
Cum quibꝰ et quartꝰ ipſe drpanꝰ erat
Hijs tribꝰ in foueā lapſis. collapſus et ipſe:
Hoſpes et īuitus ceperat eſſe comes
Quiſqꝫ ſibi timuit tacuitqꝫ timore coactꝰ
Preter eum cui vox aucta timore fuit
Quarta dies aderat ex quo clamore lugubri
Queſierat vana voce ſalutis opem
Qua tn̄ excitus venit bernardꝰ. et illum
Poſcit vt exponat. quis ſit et vnde refert
Ille drpanꝰ ait miſer miſerabilis hic ſum
Qui nuper fuerā maior in vrbe mea
Quiſqs es accede fer opē miſeroqꝫ miſertꝰ:
Extrahe. pro certo premia magna feres

Quitq̃d in hūanis rebꝰ m̄ichi cōpetit. illud:
Pro mercede tua dimidiabo tibi
Quoz magis poſſes ſecurior eſſe. decoꝝ:
Per ſacroſcā numina iuro tibi
Talibꝰ auditis ſpe lucri ductꝰ ad antrū:
Ruſticꝰ accedens accelerauit opus
Vimine contextū funē dimiſit. at illū:
Simea corripiēs exit abitꝫ cito
Tūc ita bernardꝰ ſathane fantaſmate luſum:
Se reputās· dixit vuach quid īeptus ego
Ecce quid extraxi dū debuit eſſe drpanꝰ.
Demone fallente ſymea magna fuit
Eſt locꝰ īfauſtꝰ vox demonis. ars. qꝫ maligna
Me male ſubuertit meqꝫ fefellit ita
Ergo reuertar ego ſigno crucis ītitulatus
Ne qₒcūꝫ malum poſſit obeſſe michi
Talia dicentē magno clamore drpanus
Aduocat adiurat multiplicatꝫ preces
Et ne deluſum ſeſe fantaſmate credat
Cōmemorat ſcōs et ſacra verbarefert
Poſtulat vt funē rurſus dimittat in antrū
Premia ne pereāt ꝑcipienda ſibi
Vincit amor lucri rurſum mittit ad yma:
Funē. ſed fruſtra ſpe pereūte ſua
Funibꝰ īmiſſis ſerpēs exiuit ab antro
Horridꝰ aſpectu delituitꝫ cito
Quo viſo bernardꝰ ait. tua dona drpane:
Reſpuo. cūcta tua ſint tibi tuqꝫ procul
Demonibꝰ plenꝰ locꝰ hic. fantaſmata terre:
De gremio profert et noua mōſtra parit

Jamq; receſſiſſet fugiēs ſine ſpe redeundi
Spes niſi lucrādi detinuiſſet eū
Spes et amor lucri cupidū vicere. dryano
Que pmiſſa iuuāt multiplicāte preces
Ordine q̊ ſupra miſero remanēte dryano
Funib⁹ īmiſſis exijt ante leo
Palluit inſpecta bernard⁹ ad ora leonis
Concutit et gelid⁹ oīa mēbra timor
Nec remanere putat tutū nec voce timorē
Prodere. nec celerē corripuiſſe fugam
Si fugit ecce fame longa ſtimulante coact⁹:
Circuit eſuriēs ore fremente leo
Si manet exoſus loc⁹ eſt quia demone plen⁹
Exactoq; die nox metuenda venit
Virib⁹ elapſis ſenſum timor ebibit. artus:
Deficiūt. dn̄o deficiente ſuo
Auget et hec ſecū vox exclamātis in antro
Importuna ſatis et miſerāda nimis
Spōdet opes et agros turrita palacia ſpōdet
Quitq̄d ſpondere corde vel ore poteſt
Jāq; tot addiderat precib⁹ pmiſſa. q̄ ipſa:
Vox ſimul et vent⁹ deficiebāt ei
Et pietate ſua niſi plus īnata cupido:
Cōuertit cupidi vota viāq; viri
Ardet anhela ſitis et ſpe fallente laborē:
Ampli⁹ accenſa. creſcit auara fames
Funib⁹ īmiſſis tandem bernard⁹ ab ymo:
Carceris horrendi triſte leuauit on⁹
Vtq; ſolent crebro varij contingere fines
Caſib⁹ in varijs precipueq; malis

Cū ꝑpe iā putei foret egreſſurꝰ ab ore
Inq; pedem letus depoſiturꝰ humo
Rupto fune miſer rurſum cecidiſſe ad yma
Ni cita bernardi dextra tuliſſet opem
Qui ſubito caſu capiēs retinēſq; ruentem
Longiꝰ abſtraxit reſtituitq; ſuis
Sic prie domuiq; ſue rebꝰ q; dryanus
Redditꝰ euaſit dāpna pericla necem

¶ Euaſio dryani et eiꝰ ꝑfidia deſcribit

Quo fcō bernardꝰ adeſt poſcitq; dryanū
Vt firmata fide pacta tenere velit
Quē q; mutata facie conſiderat. olim:
Facta recordat᷑ et ſua pacta petit
Et ſi nō poſſet ſeruare per oīa pactū
Vel saltē pacti ꝑs quota det᷑ ei
Ille ſed econtra pactū negat hūcq; furoris:
Arguit. et canibꝰ arcet ab ede ſua
Quoq; magis cogat miſerū reticere minat᷑:
Priuandū capitis ꝓprietate ſui
Obſtupefactꝰ ob hoc verbū bernardꝰ ab aula
Feſtinās digito opprimit ora ſuo
Comptoq; ſatis q ſit metuenda poteſtas
Atq; q interdū diuitis ira furor
Tutiꝰ eſſe putat linguā cohibere. dryanū:
Qm̄ de ꝓmiſſo ſollicitare ſuo
Nā cui ſunt eciā ſuſpecta ſilencia certe
Verba magis fieri ſuſpicioſa ſolent
Diuitis offenſam non ē īcurrere tutum
Cuiꝰ rara fides et metuendꝰ amor

¶ De remuñeratione ſcã bernardo
ꝑ ſymeã leonem et ſerpentem

Cũcꝫ die quarta ſiluã bernardꝰ adiret
Brunello dñm more ſequente ſuum
En leo depoſita ſolita feritate ferinis
Carnibꝰ oblatis ãnuit ore pede
Sicqꝫ vicẽ meritis referẽs gratesqꝫ repẽdens
Et ſic q̃qꝫ poteſt ꝑte iuuare iuuat
De grege ceruoꝝ quẽ pinguiꝰ eſſe putabat
Attulit et dño contulit ipſe ſuo
Vertice ſubmiſſo. necdũ remeãte leone
Venit et in dorſo ſymea ligna ferens
Lignoꝝ qꝫ struem poſitã ꝓpe quã ꝑrius ipſe:
Fecerat ex ſicco premia mõſtrat ei
Quã ſibi tollendã ſe collegiſſe reuelat
Nutibꝰ et ſignis officioꝫ ſuis
Nec ſemel aut iteꝝ fuit hoc iterare. ſed oĩ:
Quo bernardꝰ adeſt conſtituere die
Hec duo cotidie carnes et ligna ꝑata:
In nemꝰ adueniẽs accipiebat ibi
Sꝫ neqꝫ ſerpenti labor ẽ ĩpenſus ĩ anis
Munere q̃ modico maxima dona dedit
Nã ſemel accedens ſupplex. ſimiliꝫ volenti:
Si poſſet grates voce referre ſua
Faucibꝰ incluſam gẽmam dimiſit abi ore
Inſpueritꝫ manu ſuſcipiẽtis eam
Ne ve morã faciẽs faceret collata minoris
Ponderis et precij dona tenore ſui
Protinꝰ aufugiẽs. doni dãtiſqꝫ fauorẽ:
Auget. et obtentu ſit fuga grata ſuo

Cuiꝰ ei non eſt pñcia grata videnti
Dona paꝝ ſapiunt et ſua verba minꝰ
Talia bernardꝰ cernēs ſenſumqꝫ feraꝝ
Factaqꝫ dinumerās hic ſtupet inde ꝓbat
Carnes ligna lapis q̄ dāt leo ſymea ſerpēs
Moribꝰ īgenuis p̄dicat eſſe feras
Beſtia pro meritis dū premia digna repēdit
Arguit ingratos īmemoresqꝫ boni
Q̃d bñ bernardꝰ male reſpondente dryano
Pro meritis tātis ſe didiciſſe probat
rat
Ditatio bernardi ꝑ lapidē quē ſerpēs ei dede-
Munere dotatus tāto bernardꝰ ad vrbē:
Feſtinat leto corde iuuāte pedem
Atꝫ ſui lapidis vires cognoſcere q̄rens
Artifices lapidū ſollicitari ſtudet
Sed lapis ignotꝰ nec in vrbe reptus eadem:
Antea. ſcire negāt inſita dona ſibi
Quē tūc eris egēs tandem diſtraxit. et auri
Pondere pro triplici fecit abeſſe ſibi
Cūꝫ domū veniēs vellet numerare monetā
Quā retinere magis q̄ꝫ numerare iuuat
Quē mō vēdiderat lapidem p̄ciumꝫ tenebat:
Impoſitū loculis cōperit eſſe ſuis
Quē retinere volēs timuit. q̄a principis illū:
Emerat eunuchꝰ. vir bñ notꝰ ei
Vñ celer rediēs ſimulās errore retentum
Reddidit emptori fida timore manꝰ
Vix bernardꝰ erat ītra ſua tecta receptꝰ
Cū lapis in loculis ecce reuerſus adeſt

Reddidit eunucho rurſus velut ante relatū
Sȝ redeunte domū rurſus et ipſe redit
Jamȝ reuerſus adeſt tociēs quociēſqꝫ relat⁹
Et vice cōuerſa res variata fuit
Nō murmur populi regis ꝑuenit ad aures.
Et rumor lapidis ſe referētis ita
Qui nouitate rei duct⁹ ꝑcepit adeſſe
Non lapidem ſolum ſed ſimul hūc et eos
Partib⁹ accitis mixtus cū diuite pauper:
Intrat. et īgreſſus atria lata replet
Sub dāpno capitis ſub conditionis et vrbis
Subqꝫ fide xpī quaȝ tenent̄ ei
Rex iubet vt ſi quis factū factiȝ tenorē:
Nouerit. īpune dicat et abſqꝫ metu
Que ſit cauſa latens. qua nā ratione lapillū:
Collatū tociens nil retinere queat
Vn̄ ſit ablat⁹ vel qua regione reptus
Nō ſit ei nomē gloria ſi qua latet

¶ Rn̄ſio bernardi corā rege de acq̄ſitione lapid̄

Surgit ad hāc vocē poſcēſqꝫ ſilēcia ſol⁹
Bernardus. regis ꝓcidit ante pedes
Exurgēſqꝫ ſtatim poſitoꝫ timore. reſumptis:
Virib⁹ ebibitis. ora reſoluit ita
Quatuor in puteū nuꝑ cecidere ꝓfundum
Ex quib⁹ vn⁹ homo treſqꝫ fuere fere
Exitus oīs eis fuit interdict⁹ et eſſet:
Tēpus in oē meū· ni mea cura foret
Nāqꝫ loci talis puteus fuit ordine tali:
Deposit⁹. ceca nocte tegente diem

Dū nemꝰ ingrederer ſoli comitatꝰ azello
Auribꝰ inſonuit vox miſerāda meis
Quā dū ꝓſequerer multo diſcrimīe. tandem:
Aſſequor. inquirens q̄ ve vel vn̄ foret
Que m̄ reſpondit qm̄ fuit ipſa drapani
Qui iā factus erat q̄triduanꝰ ibi
In puteū lapſi fuerāt leo ſymea ſerpens
Hoſpes et ipſe tribꝰ quartꝰ adauctus erat
Sed tn̄ id tacuit ne me terreret eoꝝ:
Noīe prolato corriperemqꝫ fugam
Sed de poſt facta res manifeſta fuit
Nota ſatis miſero teſte labore meo
Anxius ille nimis mortiſqꝫ timore coactus
Hinc ſpondebant opes inde petebat opem
Jurauitqꝫ m̄ ꝑ numina ſumma. ſuūqꝫ:
Baptiſmū. xpi ꝑ caput atqꝫ pedes
Per ſcm̄ iacobū per thomā cātuarienſem
Quos eciā nudo vouit adire pede
Qđ michi res et opes ſed et oīa dimidiaret
Si meus inde labor tollere poſſit eum
Spes et amor lucri multū ſuaſere. drapano:
Multiplicante preces vt miſererer ei
Sed plus teſte deo vicit miſeratio mentē
Perſuadendo ſimul vimqꝫ ferendo michi
Artibꝰ ergo meis multo comitante labore
Quid ſcm̄ fuerit facta loquunt̄ adhuc
Qđ leo qꝫ ſerpēs qꝫ ſymea nō perierūt
Non eſt bernardus cauſa ſed ille fuit
Nā niſi ꝓpter eū quia cetera turba latebat
Qua prece quo precio curqꝫ grauarer ego

Quatuor extraxi fuit ille nouiſſimꝰ horꝝ
Cū quibꝰ et primū nollet habere locum
Vltimꝰ exiuit ſed vix tarde qꝫ dryanꝰ
Non quia tardꝰ ego ſed grauis ille fuit
Ergo grauē dixi. quē multo cū grauiorem
Optarē ſtricto iure fuiſſe meo
Rupta forēt vtinā mea vincula cūcta repēte
Et me fruſtraſſent ars qꝫ laborꝫ meus
Funibꝰ abruptis puteus clauſiſſet iniquū
Texiſſetꝫ ſuū nox tenebroſa caput
Reddidit obſequiū dignū michi cura ferarꝝ
Sit fera non fera ſit premia digna ferens
Nā leo preclarꝰ carnes referendo ferinas:
Preſtat. et aduentū preuenit ipſe meū
Symea ligna legit q̄ tute lcā reponit
Inqꝫ loco certo preparat illa michi
Hoc quociēs quantūqꝫ volo m̄ tollere tollo
Tamq̄ pro meritis certa tributa meis
Hūc eciā lapidem ſerpentis ab ore recepi
Propter quē pn̄s q̄ſtio mota fuit
Cui tn̄ aut alia q̄ ꝙ neq̄at retineri:
Inſita ſit virtus. neſcio teſte deo
Hec ita ſunt dn̄e mi rex. alterqꝫ locutū:
Qm̄ fuerit ſeruū non reor eſſe tuū
Ipſe velim ſine me q̄ras faciasqꝫ requiri
Vera rei ſeries q̄ ſit et an ſit ita
Premia veridicꝰ capiā. falſumqꝫ locutꝰ:
Si fuero. gladio vel cruce plectar ego

¶ Sentēcia regis ꝓ bernardo cōtra dryanū

Talibꝰ auditis rex iuſſit adeſſe dryanū
Nec mora iuſſus adeſt rege iubēte ſuo
Et quia de facto regi cōſtabat.et ipſa:
Res fuit indicijs certificata tribꝰ
Protulit edictū vel conſentire dryanū
Vt cū bernardo dimidiaret opes
Vel ꝙ per triduū putei loca nota ſubiret
Adiunctꝰ tribus hijs cū quibꝰ ante fuit

¶ Sentencia regis placet cūctis

In cōe placet cūctis ſentencia regis
Bernardo qꝫ ſatis res ita geſta placet
Maluit ergo ſua ſe dimidiare dryanꝰ
Et ſeruare ſimul pacta fidemqꝫ ſuam
Quā ſe fortune tali cōmittere.totū
Que ſibi ſubripet.dimidiando nichil
Dimidians igit̃ bernardo cūcta dryanꝰ
Triſtis et inuitꝰ dimidiata dedit
Nec minꝰ ingrati nomē notāqꝫ perhēni:
Incurrit.facti conditione ſui
Ex tūc bernardus fit letus flēte dryano
Nō ſic pōderat tanta dolore graui
Taliter ecce luūt ingrati ſepe.ꝙ ipſi:
Non reddūt digna premia pro meritis
Expedit idcirco melꝰ qn̄qꝫ dediſſe:
Corde libenti.ꝙ̄ detinuiſſe manū
Maxima pro meritis.ipendere premia digna:
Eſt pietatis opus et iubet iſta deus
Nō hoīs labor aut opꝰ vſqꝫ moret̃ apud te:
Mane.ꝙ hinc non ſit clamor in aure dei

Et noua lex dicit ꝙ q̇libet eſt bene dignꝰ:
Vir mercede ſua. teſte laboꝛe ſuo
Ergo q̄ non dāt dū tēpus poſtulat aut res
Suſcitat ipſe ſibi dāpna nociua nimis

¶ Hic autoꝛ cōcludit hꝰ opis librū hoꝛtās ad in tellectū

C edat in exemplū cuncta viuentibꝰ iſta
Bꝛunelli vita nam docet autoꝛ ita
Non qđ verba ſonāt. ſꝫ quitq̄d miſtice ſignāt
Scruteris lcōꝛ. caute q̇d ipſa velint:
Deſignare ſibi. poterit nūc foꝛte videre:
Plura pericula mali iure cauenda ſibi.
Nā ſūt nōnulli trāſcendere magna volentes
Et nitunt̄ ad hoc nocte dieqꝫ ſimul
Qui dū magna petūt et talia certe laborāt
Sepe repente ruūt ſepeqꝫ deficiūt
Contra naturā vel ſoꝛtem querere quitq̄:
Nemo poteſt illud reddere vel facere
Bꝛunello teſte qui dū queſiuit inepta
Sꝑ eī manſit qđ fuit ipſe pꝛius
Eſt felix igit̄ aliena ꝑicula cautum:
Quē faciūt. foꝛmāt et rōne regi·
Plura loqui poſſem ſed nolo ſcribere plura
Sufficiāt iſta carmina tam modica
Depꝛecoꝛ ergo pia ꝑce ſi quid lcōꝛ in illis:
Inueniat vicij vel rōne carens
Coꝛrigat ipſe pie. me cōmendanda marie
Felici nato qđ roget oīs homo

¶ Explicit ſpeculū ſtultoꝝ

8302 et 8303